K 7/2014 vp

KANSANELÄKELAITOKSEN VALTUUTETTUJEN TOIMINTAKERTOMUS 2013

HELSINKI 2014

Kustantaja: Kela, Helsinki
ISSN 0355-4996

Painopaikka: Kela, Helsinki, 2014

EDUSKUNNALLE

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 5 §:n 7 kohdan mukaisesti Kansaneläkelaitoksen valtuutetut lähettävät oheisena eduskunnalle toiminta-kertomuksensa vuodelta 2013.

Helsingissä 20. toukokuuta 2014

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen puolesta

Pentti Kettunen
valtuutettujen puheenjohtaja

Reijo Hyvönen
valtuutettujen sihteeri

SISÄLLYS

YLEISTÄ 5
ASIAKASPALVELU 5
PALVELUVERKKO 6
HAKEMUSTEN LÄPIMENOAJAT 7
KOHTI UUTTA KELAA -OHJELMAN HANKKEET 8
SÄHKÖINEN RESEPTI JA POTILASTIEDON ARKISTO 9
TAKSIMATKOJEN SUORAKORVAUSHANKE 10
HALLINNON JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN 10
KESKEISET VALTUUTETTUJEN KÄSITTELEMÄT ASIAT 10
VALTUUTETTUJEN LAUSUMA 11
VALTUUTETUT 11
TILINTARKASTAJAT 11
TILINPÄÄTÖS JA VASTUUVAPAUS 12

LIITE 1 LUETTELO VALTUUTETUISTA JA VARAVALTUUTETUISTA 13
LIITE 2 TILINTARKASTUSKERTOMUS 14
LIITE 3 KELAN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2013 16
LIITE 4 KELAN TUTKIMUSTYÖN KESKEISIÄ TULOKSIA JA HAVAINTOJA VUONNA 2013 61

Yleistä

Vuoden 2013 aikana valtuutetut **kokoontuivat** kuusi kertaa, ja myös valtuutettujen työvaliokunta kokoontui kuusi kertaa. Jokaisessa yleiskokouksessa pääjohtaja esittää kattavan katsauksen Kelan toiminnasta. Siinä yhteydessä käydään säännönmukaisesti läpi muun muassa Kelan ja eri etuusjärjestelmien rahoitustilanne, toimintakulujen kehitys, etuushakemusten läpimenoajat niin valtakunnallisesti kuin alueittainkin, työyhteisöä ja henkilöstöä kuvaavat tunnusluvut sekä ajankohtaisia aiheita. Myös johtajat ovat läsnä yleiskokouksissa ja selostavat tarvittaessa toimialojensa asioita. Pääjohtaja ja johtajat osallistuvat myös valtuutettujen työvaliokunnan kokouksiin. Valvontatilintarkastaja esittelee valtuutetuille raporttinsa neljännesvuosittain. Valtuutetuille esitellään myös Kela-barometrin samoin kuin muiden Kelan asiakaspalvelua ja toimivuutta koskevien selvitysten keskeiset tulokset.

Kelan hoitaman sosiaaliturvan **etuusmenot** vuonna 2013 olivat yhteensä 13,55 mrd. euroa, jossa kasvua oli 3,3 % vuoteen 2012 verrattuna**.** Eläkevakuutusetuudet kasvoivat 2,3 %, sairausvakuutusetuudet kuntoutus mukaan lukien 0,3 % ja sosiaaliturvan yleisrahaston etuudet 6,9 %. Etuuksista eniten kasvoivat työttömyysturvaetuudet, 18,5 %, ja yleinen asumistuki, 10,5 %. Etuusmenojen suhde bruttokansantuotteeseen oli 7,0 % ja sosiaalimenoihin 21,4 %.

Saajamäärältään suurin etuus oli sairaanhoitokorvaukset, joita sai vuonna 2013 yhteensä 4 213 600 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa Kelasta sai eläke-etuuksia 688 000 henkilöä ja takuueläkettä 102 900 henkilöä. Vuoden aikana maksettiin lapsilisiä kaikkiaan 1 074 400 lapsesta. Työmarkkinatukea Kelasta sai vuoden 2013 aikana 243 300 henkilöä. Pitkällä aikavälillä Kelan sairausvakuutusmenot jatkavat kasvuaan, kun taas eläkevakuutusmenot pienenevät.

Toimintakulut olivat 449,8 milj. euroa, ja niiden osuus etuusrahastojen kokonaiskuluista oli 3,2 %. **Etuusrahastojen tuotot** olivat 13,94 mrd. euroa, ja ne lisääntyivät edellisvuodesta 2,9 %. Tuotoista valtion osuus oli 69 %, sairausvakuutusmaksujen 25 %, kuntien 5 % ja muiden tuottojen 1 %.

Vuoden 2013 lopussa Kelan palveluksessa oli 6 108 henkilöä, mikä on 27 henkilöä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Henkilöstön määrän vähenemisestä huolimatta vuonna 2013 Kelan vuosityöpanos oli 5 742 henkilötyövuotta, mikä on 24 henkilötyövuotta suurempi kuin vuonna 2012. Kasvua selittää osa-aikaisten osuuden pienenememinen. Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus oli 4,8 %, ja se väheni 0,6 prosenttiyksikköä vuodesta 2012. Vakinaisen henkilöstön tulovaihtuvuus väheni 1,7 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta ja oli 5,0 %. Vuoden 2013 lopussa Kelan vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 46,2 vuotta. Henkilöstö jakautui melko tasaisesti eri ikäryhmiin. Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä oli 63,5 vuotta. Työhyvinvoinnin tunnusluvut pysyivät hyvällä tasolla. Vakinaisen henkilöstön sairauspoissaoloprosentti pysyi 4,8 prosentissa.

Asiakaspalvelu

Kansalaisille ja viranomaisille suunnattuja verkkoasiointipalveluja on kehitetty aktiivisesti. Hakemuksista 31,5 % tehtiin verkossa. Eniten verkkoasiointia käyttävät opiskeli-

jat ja lapsiperheet. Kela.fi-verkkosivut uudistettiin vuonna 2013. Kelan avoimissa internetpalveluissa vierailtiin runsaat 21 milj. kertaa (18,9 milj. kertaa vuonna 2012).

Käyntimäärät kuukausittain kela.fi:ssä

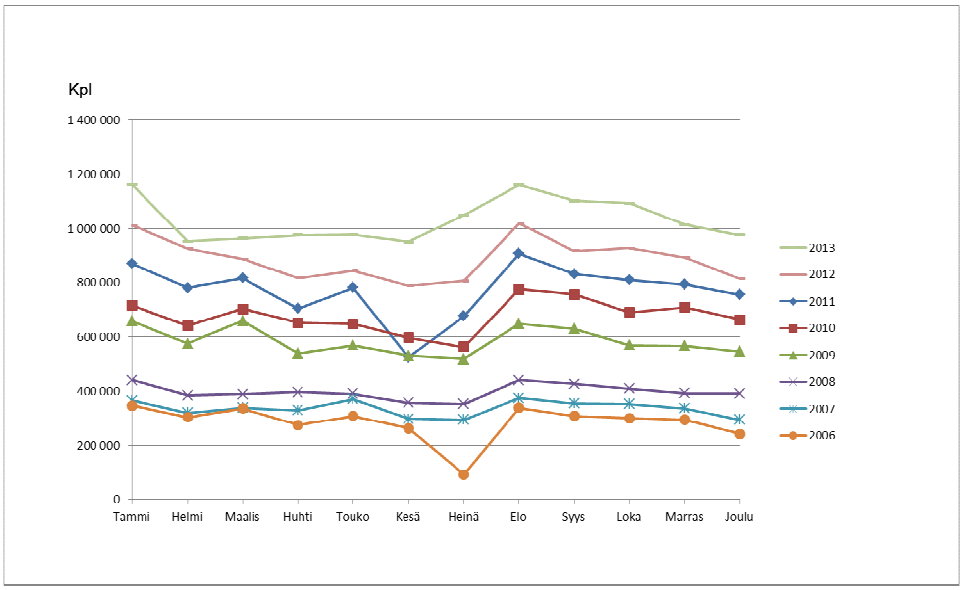

Toimistoasiointien ja puhelinyhteydenottojen määrä on selvästi vähentynyt. Toimistoissa asioivien määrä väheni edellisvuoden 2,8 miljoonasta 2,5 miljoonaan. Tunnistettujen verkkoasiointien määrä kasvoi edellisvuoden 9,9 miljoonasta 12 miljoonaan. Palveluneuvojat ovat voineet tarjota toimistossa asioiville ajanvarausaikaa, jos asiakkaan palvelutarve vaatii sitä. Myös puhelinpalvelussa voidaan ehdottaa asiakkaalle ajanvarausmahdollisuutta. Ajanvaraus verkossa tuli mahdolliseksi kaikille asiakkaille maaliskuussa. Ajanvarauksilla asioi 0,6 % asiakkaista.

Kelan toimistoissa käyneille asiakkaille tehtyyn kyselyyn vastanneiden (11 000 henkilöä) mukaan asiointi on yleensä miellyttävä kokemus. Valtaosa (97 %) asiakkaista koki palvelun ystävälliseksi, ja 94 % koki saaneensa riittävästi tietoa asioista, joiden vuoksi hän oli tullut toimistoon. Enemmistö (79 %) asiakkaista oli tyytyväinen asiointivuoron odottamiseen kuluneeseen aikaan. Palvelusta annettiin kouluarvosteluasteikolla yleisarvosana 9,2.

Kesä–heinäkuussa tehdyssä puhelinhaastattelututkimuksessa (1 000 vastaajaa) Kela sai toiminnastaan yleisarvosanan 7,7. Palvelukanavista parhaat arvosanat annettiin verkko- ja toimistopalveluista (8,1). Yhteispalvelua (7,9) ja puhelinpalvelua (7,7) arvioitiin aavistuksen kriittisemmin.

Palveluverkko

Kelan palveluverkkoon kuului vuoden päättyessä 24 vakuutuspiiriä, 197 toimistoa ja 1 sivuvastaanotto. Palveluverkkoa korvaavat ja tukevat viranomaisten yhteistyönä perustamat yhteispalvelupisteet. Yhteispalvelulla turvataan palvelut kohtuullisen asiointimatkan päähän. Kela on toiminut aktiivisesti yhteispalvelun kehittämiseksi. Yhteispalvelussa asiakas saa ohjausta Kelan asiointipalvelujen käyttöön, yleistä neuvontaa sekä etuusasiansa vireille jättämällä hakemuslomakkeen. Asiakas voi asioida yhteispalvelussa Kelan kanssa myös kuvayhteyden avulla. Kelan kanssa yhteispalvelusopi-

muksen tehneitä palvelupisteitä oli vuoden lopussa 157.

Kelan palveluverkko 1.1.2014

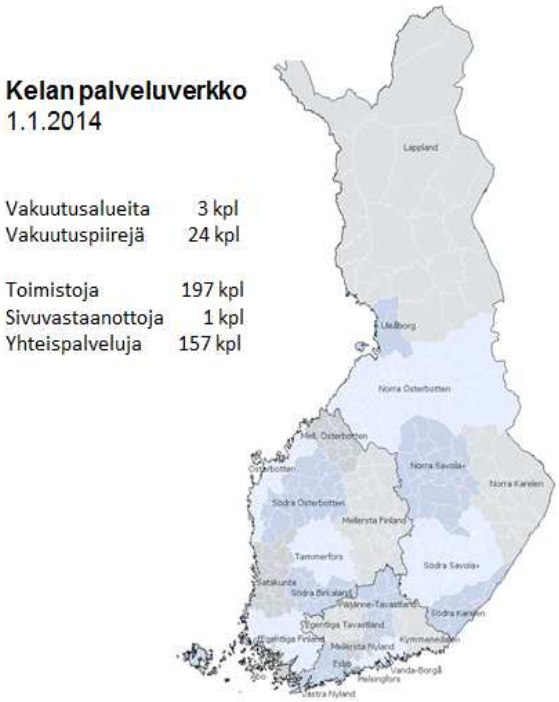

Hakemusten läpimenoajat

Valtuutetut ovat kokouksissaan saaneet selvityksen Kelan eri etuushakemusten keskimääräisistä **läpimenoajoista.** Niistä Kela ylläpitää reaaliaikaista tilastoa, josta ilmenevät läpimenoajat toimistoittain, vakuutuspiireittäin ja vakuutusalueittain sekä valtakunnallisesti. Näin läpimenoaikoja voidaan työnjohdollisesti seurata ja tehdä tarvittavia resursointeja ja prosessien kehittämistoimenpiteitä. Töitä voidaan siirtää ruuhkautuneista suurista toimistoista ratkaistaviksi sinne, missä on kapasiteettia avustaa ratkaisutyössä.

Kelaan saapuville hakemuksille on asetettu tavoiteajat, joissa hakemukset tulee ratkaista. Tavoitteet on asetettu etuuskohtaisesti, ja niiden toteutumista seurataan tarkastelemalla läpimenoaikojen keskiarvoja sekä tavoiteajan ylittäneiden ratkaisujen osuutta. Vuonna 2013 läpimenoaikatavoitteet saavutettiin Kelassa kohtuullisen hyvin.

Läpimenoajan summamittari ja pitkään viipyneiden ratkaisujen osuus

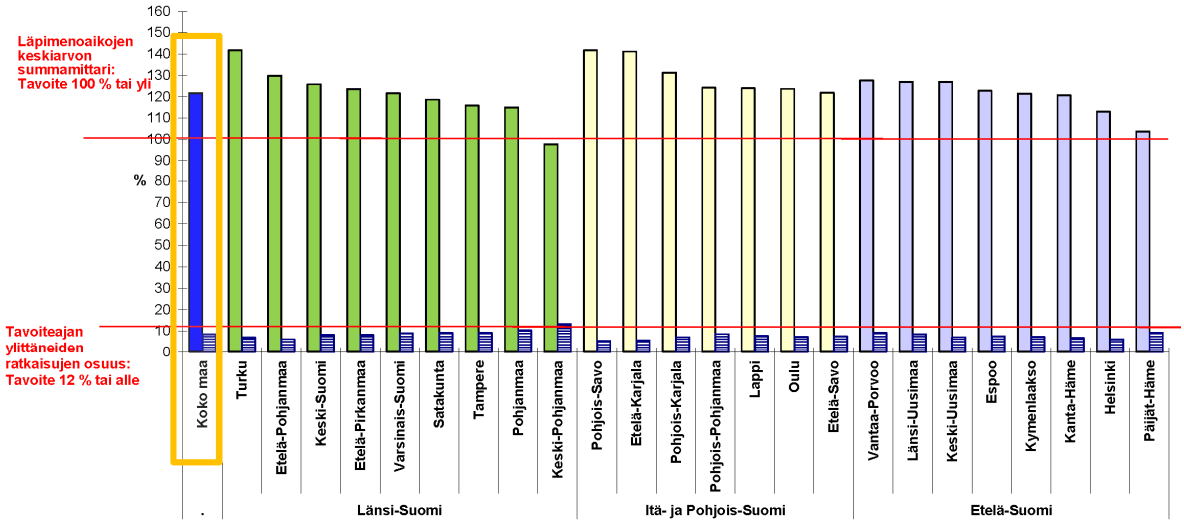

Kohti uutta Kelaa -ohjelman hankkeet

Kelan vuosien 2012–2015 strategian pohjalta käynnistetyt uudistamishankkeet muodostavat yhdessä Kohti uutta Kelaa -ohjelmakokonaisuuden. Ohjelmaan kuuluvat Asiakkuudenhallinta-hanke, päätösten ja kirjeiden selkeyttämiseen tähtäävä Selkeyshanke, hakemisen yksinkertaistamiseen pyrkivä Haku-hanke ja sisäisten palvelujen prosesseja kehittävä hanke sekä jo aiemmin aloitetut terveys-, työ- ja toimintakykyprosesseihin liittyvä Kyky-hanke ja etuusjärjestelmien uudistamiseen tarkoitettu Arkki-hanke. Vuoden alussa aloitettiin myös prosessimaisen toiminta- ja johtamisjärjestelmän kehittämishanke, palveluverkon, ratkaisutoiminnan ja asiakaspalvelun järjestämiseen sekä aluehallinnon organisointiin tähtäävä hanke, Kelasta huipputyöpaikka -hanke sekä kestävän kehityksen ohjelman toimeenpano.

Asiakkuudenhallinta-hanke päättyi kesäkuussa 2013. Hanke tuotti Kelaan asiakkuusohjelman, joka sisältää asiakaslähtöisen toiminnan keskeiset linjaukset ja tavoitteet sekä palvelukanavaohjelman. Hankkeessa suunniteltiin ja toteutettiin uusia toimintamalleja asiakkaiden palveluun, kuten laajennettiin asiakkaan mahdollisuuksia antaa tietoja suullisesti Kelan etuusasioiden hoitamiseksi ja otettiin verkossa käyttöön asiakkaiden ajanvarausjärjestelmä. Asiakkuusohjelmaa toimeenpannaan useilla uusilla toimintatavoilla ja palveluilla, jotka tukevat Kelan asiakkaiden parempaa palvelua ja asiakkuuden kokonaisvaltaista hoitamista sekä tehostavat Kelan toimintaa.

Selkeyshankkeessa on uudistettu ja otettu käyttöön Kelan yleisimmin käytettävät kirjeet sekä käynnistettiin etuuspäätösten uudistaminen. Hankkeessa tehty työ on saanut paljon tunnustusta myös Kelan ulkopuolella.

Etuusjärjestelmien uudistamishankkeessa (Arkki) uudistetaan kaikki Kelan 40 etuustietojärjestelmää asiakas- ja prosessilähtöisesti. Lisäksi uudistetaan etuusprosesseihin liittyvät 90 tukijärjestelmää. Merkittävät hyödyt hankkeessa saavutetaan etuusprosessien automaation lisäämisellä, joka vähentää manuaalityötä sekä nopeuttaa ratkaisutyötä ja asiakaspalvelua. Hankkeessa uudistetaan etupainotteisesti myös Kelan verkkopalvelut helpottamaan asiointia. Hanke kestää yli 10 vuotta.

Arkki-hankkeessa oli vuoden 2013 aikana käynnissä yhteensä 20 eri projektia. Uusina verkkopalveluina otettiin käyttöön mm. sotilasavustuksen sähköinen hakeminen sekä sähköinen liiteluettelo. Vuoden aikana liiteluettelo on integroitu yleisen asumistuen, työttömyysturvan, sairauspäivärahan, opintotuen ja sotilasavustuksen hakemissovelluksiin. Liiteluettelo integroidaan kaikkiin muihin etuuksiin vuoden 2014 kevääseen mennessä. Asiakkaat voivat liittää verkkoasioinnissa täytettävän etuushakemuksen liitteet suoraan kyseiseen hakemukseen. Vuoden aikana toimitettiin yhteensä lähes 415 000 liiteasiakirjaa, ja määrä kasvaa nopeasti.

Etuusjärjestelmien uudistamisessa keskityttiin uuden vammaisetuusjärjestelmän toteuttamiseen. Asiakirjojen indeksointiprosessia automatisoitiin vuoden aikana niin, että useiden hakemuslomakkeiden käsittelyssä indeksointivaihe jäi joko osittain tai kokonaan pois. Asiakirjatuotannon kilpailutusta valmisteltiin ja tarjouspyyntö julkaistiin tammikuussa 2014.

Vuoden 2013 aikana on kehitetty edelleen myös arkkitehtuurin eri osa-alueita. Vuoden aikana käynnistyivät uusina hankkeina Tietovaraston rakentaminen ja Maksujenhallinnan uudistaminen.

Etuuksien hakemuslomakkeiden yksinkertaistaminen hankkeessa (Haku-hanke) selkeytettiin 64 lomaketta sekä kuvattiin työpaja- ja käytettävyystutkimusmenettelyt etuusosastojen tarpeisiin. Uusien menettelyjen käyttöönoton koulutus on viety verkkokurssiksi. Kehittämistyö tehtiin kentän ja keskushallinnon yhteistyönä. Asiakkaat otettiin mukaan arvioimaan työn tuloksia. Sekä sisäisiltä että ulkoisilta asiakkailta saatu palaute on ollut hyvää. Tuloksia seurataan.

Terveyteen ja työ- ja toimintakykyyn kohdistunut hanke (KYKY-hanke) on saatu päätökseen, ja siinä kehitetyt toimintamallit on kokonaisuudessaan viety käytäntöön. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa vuonna 2012 aloitettu työkykyneuvontapalvelu jatkuu. Tavoitteena on tukea asiakkaan työhön paluuta ja ehkäistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen henkilökohtaisella palvelulla, jossa etsitään ratkaisuja yhdessä asiakkaan ja muiden toimijoiden kanssa. KYKY-hankkeen toisessa vaiheessa kehitettiin erityistä tukea tarvitsevan lapsen, nuoren ja aikuisen arjen sujumista tukeva toimintamalli, joka vietiin käytäntöön 1.6.2013. Palvelua tarvitsevalle asiakkaalle voidaan nimetä henkilökohtainen Kela-neuvoja. Palvelun peruslähtökohtia ovat osallistavuus, kokonaisvaltaisuus, asiakaslähtöisyys ja ennakoivuus. Tavoitteena on, että asiakas saa hänelle kuuluvat etuudet ja palvelut sujuvasti ja oikea-aikaisesti tarpeen mukaista suunnitelmallista verkostoyhteistyötä tehden. Henkilökohtaisissa erityispalveluissa verkostoyhteistyötä kehitetään suunnitelmallisesti kumppanuustyön periaatteiden mukaisesti.

Sähköinen resepti ja Potilastiedon arkisto

Sähköisen reseptin käyttö terveydenhuollossa laajeni merkittävästi. Julkisessa terveydenhuollossa kirjoitettiin 15,5 miljoonaa sähköistä reseptiä noin 2,8 miljoonalle suomalaiselle. Yksityisen terveydenhuollon yksiköille Kela järjesti kymmeniä sähköisen reseptin käyttöönottoja tukevia työkokouksia. **Potilastiedon arkisto** otettiin käyttöön Itä-Savon sairaanhoitopiirissä. Kansalaisille tarkoitettu Omien tietojen katselu muutettiin vuorovaikutteiseksi Omakanta-palveluksi, ja palvelun käyttö laajeni edelleen. Kansalaisia aktivoitiin Kanta-palvelujen käyttöön internetissä, messuilla, lehtijutuilla ja tiedotteilla. Kanta-palvelujen kehittäminen säädösmuutosten ja asiakastarpei-

den johdosta jatkui vilkkaana. Kela järjesti useita yhteistestausprojekteja Kanta-palveluihin liittyvien tietojärjestelmien yhteentoimivuuden varmistamiseksi. **Kansallisen terveysarkiston (Kanta) palvelujen** vaiheittainen laajentaminen jatkuu vuoteen 2017.

Taksimatkojen suorakorvaushanke

Taksimatkojen suorakorvaushanke on laajentunut 13 sairaanhoitopiirin alueelle. Sähköisen suorakorvauksen kautta on korvattu yli 2,5 miljoonaa taksimatkaa. Toiminta suorakorvausalueilla on vakiintunut, ja matkojen yhdistelyllä pystytään hillitsemään matkakustannusten kasvua. Markkinaoikeus velvoitti heinäkuussa 2012 antamassaan päätöksessä Kelan kilpailuttamaan taksimatkojen suorakorvausmenettelyn palveluntarjoajat. Kela valitti markkinaoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO). Korkein hallinto-oikeus antoi 28.12.2012 asiassa välipäätöksen. Välipäätöksessään KHO kielsi markkinaoikeuden päätöksen toimeenpanon siltä osin kuin Kelalle on asetettu velvollisuus kilpailuttaa suorakorvausmenettely. Kela julkaisi joulukuun lopussa hankinta-asiakirjat, jotka koskevat kuuden sairaanhoitopiirin aluetta lukuun ottamatta Ahvenanmaata, koska KHO:n lopullista päätöstä ei ollut vieläkään tullut.

Hallinnon ja toiminnan kehittäminen

Loppuvuodesta valmisteltiin mittavaa Kelan hallinnon ja toiminnan kehittämishanketta. Hankkeessa suunnitellaan vaihtoehtoiset toimintamallit toiminnan ja hallinnon kehittämiseksi. Sen toimeenpano ajoittuu vuosille 2015–2017.

Johtamisjärjestelmän prosessikokonaisuus kuvattiin ja sen periaatteet uudistettiin. Prosessimainen toiminta- ja johtamisjärjestelmä -hankkeessa valmisteltiin työjärjestyksen ja toimivaltapäätöksen muutokset, jotka tulivat voimaan 1.5.2013. Sisäisten palvelujen liittämistä saumattomaksi osaksi Kelan prosessikokonaisuutta työstettiin Sisäisten palvelujen prosessit -hankkeessa.

Kela siirtyy 1.1.2015 kaksiportaiseen hallintoon, kun aluehallinto lakkautetaan. Asiaa valmisteltiin vuoden 2013 aikana, ja tammikuussa 2014 tasavallan presidentti vahvisti Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 10 §:n muuttamisen, mikä mahdollistaa muutoksen.

Keskeiset valtuutettujen käsittelemät asiat

Valtuutetut ja eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta pitivät yhteisen seminaarin 14.–15.3.2013. Seminaarissa kuultiin asiantuntijoiden alustukset ja käytiin keskustelu työkyvyttömyyseläkeratkaisuista, nuorten mielenterveyskuntoutuksesta ja työurien pidentämisestä sekä Kelan kuntoutuksesta.

Valtuutetut ovat vuoden 2013 aikana käsitelleet edellä esitettyjen asioiden lisäksi muun muassa seuraavia asioita:

- sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikon alustus vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseksi asetetusta työryhmästä ja sen tehtävistä
- Kelan tilinpäätöksen perusteet ja perusteiden muutokset (palvelurahasto ja eläkevastuurahasto)
- Kelan työjärjestyksen ja toimivaltapäätöksen muutokset

- Kelan strategia 2014–2017, strategiset painopisteet, strategiaa tukevat hankkeet
- tuloskortti 2014–2017
- htv-kehitys 2014–2017
- toimintakulujen kehitys 2014–2017
- Kela osana kansallista kestävän kehityksen työtä
- Kelan toimihenkilökyselyn tulokset
- sidosryhmäkyselyn tulokset
- Kelan verkkopalvelujen ja -asioinnin nykytila ja kehittämissuunnitelma
- sähköisten liitteiden määrän kehitys
- Suomen paras asiakasteko 2013 -kunniamaininta Kelalle
- tutkimusjohtaja Olli Kankaalle myönnetty Sosiaalipolitiikka-palkinto
- Kela-Kertun ISSAlta saama kansainvälinen kunniamaininta
- äitiyspakkauksen mediahuomio kesällä 2013
- rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspisteen perustaminen
- Vantaan kaupungin ja Kelan toimeentulotukea koskeva yhteistyökokeilu.

Valtuutettujen lausuma

Valtuutetut antoivat 10.12.2013 Kelan palveluverkkoa koskevan seuraavan lausuman: Kelan valtuutetut pitävät välttämättömänä, että Kelan palveluverkko säilyy koko maan kattavana ja tarjoaa fyysiset palvelut kansalaisille koko maassa tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta. Kela on solminut noin 160 yhteispalvelusopimusta eri viranomaisten kanssa ja on myös valmis sopimuksen perusteella osallistumaan suunniteltavana oleviin julkisen hallinnon yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin ottaen huomioon paikalliset tarpeet ja Kelan oman palveluverkon.

Valtuutetut

Vuonna 2013 Kelan **valtuutettuina** ovat toimineet kansanedustajat Sanni Grahn-Laasonen, Johanna Jurva, Anne Kalmari, Elsi Katainen, Pentti Kettunen (puheenjohtaja), Anneli Kiljunen (varapuheenjohtaja), Laila Koskela, Jukka Kopra, Markku Mäntymaa, Aino-Kaisa Pekonen, Kari Rajamäki ja Kristiina Salonen.

Valtuutettujen **työvaliokuntaan** ovat kuuluneet puheenjohtaja Pentti Kettunen ja varapuheenjohtaja Anneli Kiljunen sekä valtuutetut Anne Kalmari, Markku Mäntymaa ja Aino-Kaisa Pekonen. Valtuutettujen sihteerinä on toiminut johtava lakimies Reijo Hyvönen.

Tilintarkastajat

Tilintarkastajat toimivat valtuutettujen apuna valvonta- ja tarkastustoiminnassa. Tilintarkastajat pitivät vuoden 2013 aikana vuositilintarkastuksen lisäksi neljä tarkastuskokousta. KHT-tilintarkastaja suoritti jatkuvaa valvontatilintarkastusta. KHT-tilintarkastaja antoi neljännesvuosittain valvontatilintarkastuskertomuksen valtuutetuille ja tilintarkastajille.

Valtuutettujen valitsemina tilintarkastajina ovat toimineet puheenjohtaja professori, KHT Markku Koskela (varalla toimitusjohtaja, KHT, JHTT Eero Prepula), varapuheenjohtaja kansanedustaja Merja Mäkisalo-Ropponen (kansanedustaja Hanna Tainio),

kansanedustaja Pertti Hemmilä (kansanedustaja Sampsa Kataja), kansanedustaja Suna Kymäläinen (kansanedustaja Erkki Virtanen), kansanedustaja Markus Lohi (kansanedustaja Eeva-Maria Maijala), kansanedustaja Kauko Tuupainen (talouspäällikkö Auli Kangasmäki), kansanedustaja Sofia Vikman (taloudenhoitaja, isännöitsijä Tiina Ullvén-Putkonen) sekä KHT, JHTT Ulla-Maija Tuomela (KHT, JHTT Pasi Leppänen). Tilintarkastajien sihteerinä on toiminut johtava lakimies Reijo Hyvönen.

Tilinpäätös ja vastuuvapaus

Valtuutetut vahvistivat 8.4.2014 Kelan vuoden 2013 **tilinpäätöksen** ja myönsivät Kelan hallitukselle **vastuuvapauden** vuodelta 2013. Valtuutettujen yleiskokousten pöytäkirjat on saatettu tilintarkastajien ja hallituksen tietoon.

Liitteet

Liitteinä ovat luettelot valtuutetuista ja varavaltuutetuista *(liite 1)*, tilintarkastuskertomus *(liite 2),* Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös *(liite 3)* sekä Kelan tutkimusosastossa laadittu katsaus tutkimustyön keskeisistä tuloksista ja havainnoista vuonna 2013 *(liite 4)*.

Liitteenä 3 oleva Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös sisältää tarkemmat tiedot Kelan hallinnosta, toiminnasta ja taloudesta vuodelta 2013.

Helsingissä 20. toukokuuta 2014

Pentti Kettunen
Sanni Grahn-Laasonen
Johanna Jurva
Anne Kalmari
Elsi Katainen
Anneli Kiljunen
Jukka Kopra
Laila Koskela
Markku Mäntymaa
Aino-Kaisa Pekonen
Kari Rajamäki
Kristiina Salonen

Liite 1

LUETTELO VALTUUTETUISTA JA VARAVALTUUTETUISTA

Valtuutetut 1.1.–31.12.2013

Kettunen, Pentti, kansanedustaja (puheenjohtaja)
Varajäsen:
Juvonen, Arja, kansanedustaja
Kiljunen, Anneli, kansanedustaja (varapuheenjohtaja)
Kuusisto, Merja, kansanedustaja
Grahn-Laasonen, Sanni, kansanedustaja
Männistö, Lasse, kansanedustaja
Jurva, Johanna, kansanedustaja
Elomaa, Ritva, kansanedustaja
Kalmari, Anne, kansanedustaja
Pirttilahti, Arto, kansanedustaja
Katainen, Elsi, kansanedustaja
Torniainen, Ari, kansanedustaja
Kopra, Jukka, kansanedustaja
Tolvanen, Kari, kansanedustaja
Koskela, Laila, kansanedustaja
Mattila, Pirkko, kansanedustaja
Mäntymaa, Markku, kansanedustaja
Suutari, Eero, kansanedustaja
Pekonen, Aino-Kaisa, kansanedustaja
Kalliorinne, Risto, kansanedustaja
Rajamäki, Kari, kansanedustaja
Eloranta, Eeva-Johanna, kansanedustaja
Salonen, Kristiina, kansanedustaja
Viitamies, Pauliina, kansanedustaja

Liite 2

TILINTARKASTUSKERTOMUS
Kansaneläkelaitoksen valtuutetuille

Olemme tarkastaneet Kansaneläkelaitoksen kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. – 31.12.2013. Tilinpäätös sisältää Kansaneläkelaitoksen ja eläkevastuurahaston taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen vastuu

Hallitus vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilin-päätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyyttä ja siitä, ovatko hallituksen jäsenet syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus Kansaneläkelaitosta kohtaan taikka rikkoneet Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhteisössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhteisön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Kansaneläkelaitoksen valvontatilintarkastuksesta on huolehtinut allekirjoittanut Ulla-Maija Tuomela, KHT, JHTT.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja valtuutettujen hyväksymien tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Kansaneläkelaitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallituksen jäsenille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 27. päivänä maaliskuuta 2014

Markku Koskela
KHT

Pertti Hemmilä

Suna Kymäläinen

Merja Mäkisalo-Ropponen

Sofia Vikman

Markus Lohi

Ulla-Maija Tuomela
KHT, JHTT

Liite 3
KANSANELÄKELAITOKSEN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2013

PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

Kelan strategiaa on kahden viime vuoden ajan toteutettu Kohti uutta Kelaa -ohjelman hankkeissa, joista valtaosa on nyt saatu onnistuneesti päätökseen. Kyseessä on ollut suuri yhteinen ponnistus. Olemme kehittäneet mm. johtamista, prosessimaista toimintatapaa, palveluverkkoa, asiakaspalvelua, kirjeiden, päätösten ja hakemusten selkeyttä sekä sisäisiä palveluja. Oma lukunsa on vähintään vuosikymmenen mittainen hanke, jossa uudistamme kaikki etuustietojärjestelmät.

Olemme joutuneet miettimään, miten hankekokonaisuus pysyy hallinnassa ja miten henkilöstö selviytyy muutosten paineessa. Syyskuusta 2012 tammikuuhun 2013 noin 400 Kelan esimiestä osallistui muutosvalmennuksiin, joista etsittiin apua muutosten läpivientiin käytännössä.

Sekä talouden että toiminnan sujuvuuden kannalta vuosi 2013 oli onnistunut. Toimintakulumme pysyivät kurissa, hakemusten läpimenoaikatavoitteet saavutettiin hyvin, ja vaihtelu vakuutuspiirien välillä tasaantui. Asiakastyytyväisyys toimistoasiointiin nousi uuteen ennätykseen, kouluarvosanaksi saimme 9,2. Verkkoasioinnin kasvu jatkui, ja 31,5 % hakemusasiakirjoista tuli Kelaan verkossa. Ajanvaraus tarjoaa mahdollisuuden hoitaa asioitaan kiireettä puhelimitse tai toimistossa. Puhelinruuhkat ovat helpottuneet ja palvelunumeroitten vastausprosentti on tavoitteessaan.

Toimintakuluissa saimme säästöjä aikaan, kun mm. matkustaminen vähentyi huomattavasti sitä mukaa kuin uusi tekniikka mahdollisti neuvottelun ja koulutuksen etäyhteydellä. Mittasimme myös ensimmäistä kertaa hiilijalanjälkemme selvittääksemme, miten voisimme vähentää toimintamme ympäristövaikutuksia.

Toteutimme keväällä 2013 sidosryhmäkyselyn, jossa kysyimme keskeisten sidosryhmiemme mielipiteitä toiminnastamme. Saimme ruusuja mutta myös risuja. Vastaajien mielestä Kelan yhteiskunnallinen asema on vahva ja Kela on luotettava ja toimintavarma sosiaaliturvan toimeenpanija. Sen sijaan kaikki eivät pidä toimintaamme tehokkaana ja modernina, vaikka Kela onkin uudistunut monin tavoin.

Viime vuonna valmistelimme useita organisaatiouudistuksia, jotka toteutuivat vuoden 2014 alussa. Asiakaspalvelu kansainvälisissä asioissa keskitettiin uuteen KV-keskukseen ja perintätehtävät Perintäkeskukseen. Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisutoiminta siirrettiin keskushallinnosta Etelä-Suomen alueelle. Tulkkauspalvelujen välityskeskustoiminta kotiutettiin Kelan tehtäväksi, kun palvelut aiemmin ostettiin eri palveluntoimittajilta. EU:n potilasdirektiivin edellyttämä Rajat ylittävän terveydenhoidon kansallinen yhteyspiste perustettiin Kelaan. Lisäksi valmistelimme kaksiportaiseen hallintoon siirtymistä, joka toteutuu vuoden 2015 alussa. Kelan hallitus on päättänyt, että myös keskushallinnon uudistaminen käynnistetään osana Kelan toimintojen kokonaisuudistusta. Siihen tähtäävä hallinnon ja toiminnan kehittämishanke on myös aloitettu.

Voin todeta, että selviydyimme viime vuodesta hyvin. Saimme aikaan paljon konkreettisia uudistuksia ja viitoitimme tietä tulevaisuuteen. Hankkeiden suhteen edessä on rauhallisempia vuosia, mutta kehittämistyötä ei saa unohtaa. Vain uudistumalla voimme hoitaa tehtävämme niin, että sekä työnantajamme, Suomen lainsäätäjä, että asiakkaamme ovat tyytyväisiä.

Kiitän Kelan henkilökuntaa, luottamushenkilöitä, yhteistyökumppaneita ja asiakkaita kuluneesta vuodesta.
Liisa Hyssälä

KANSANELÄKELAITOS (Kela) HUOLEHTII Suomessa asuvien sosiaaliturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat lapsiperheiden tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, opintotuki ja vähimmäiseläkkeet.

Lähellä asiakasta
Sosiaaliturvaetuuksien ratkaisua koskeva päätöksenteko on hajautettu vakuutuspiirien toimistoihin. Ne tekevät ratkaisupäätökset lähes kaikista etuuksista. Osa päätöksistä tehdään erikoistuneissa yksiköissä tai keskuksissa.

Eduskunnan valvonnassa
Kela toimii eduskunnan valvonnassa. Sen hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsemat 12 valtuutettua ja heidän valitsemansa 8 tilintarkastajaa. Laitoksen toimintaa johtaa ja kehittää 10-jäseninen hallitus.

Kelan toiminta-ajatus: Elämässä mukana – muutoksissa tukena

Kelan arvot: ihmistä arvostava, osaava, yhteistyökykyinen, uudistuva

Kela turvaa väestön toimeentuloa, edistää terveyttä ja tukee itsenäistä selviytymistä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET HEIJASTUVAT KELAN TULEVAISUUTEEN

Talouden muutokset tuntuvat olennaisesti Kelan toimintaympäristössä. EU:n päätökset vaikuttavat koko suomalaiseen sosiaalipoliittiseen järjestelmään. Lukuisista muutostrendeistä väestön vanheneminen ja sairastavuus vaikuttavat eniten Kelaan. Jos kehitys jatkuu entisellään, 50 vuoden päästä lähes puolet Kelan etuusmenoista kuluu sairausvakuutukseen ja lääkekorvausmenot kolminkertaistuvat.

Sairausvakuutusmaksut eivät kuitenkaan nouse nykyiseltä tasoltaan, sillä maksun pohjana oleva palkkasumma kasvaa.

Yhä suurempi osa eläkkeensaajista saa täyden työeläkkeen, joten eläkkeiden osuus Kelan etuusmenoista pienenee. Kelan maksamat eläkkeethän ovat eläketulovähenteisiä. Työelämän ulkopuolella on tosin jatkossakin ihmisiä, jotka tarvitsevat peruseläketurvaa.

Kelan etuusmenojen osuus bruttokansantuotteesta laskee ennusteen mukaan 6,8 %:sta vuonna 2012 noin 4 %:iin vuonna 2060. Kelan hoitama sosiaaliturva ei tällä aikavälillä aiheuta kestävyysvajetta valtiontalouteen.

Sopeutusta ja uusia tehtäviä
Keskipitkällä aikavälillä sosiaaliturvan suurimmat haasteet liittyvät talous- ja työllisyyskehitykseen ja siitä johtuvaan julkisten menojen sopeutuspaineeseen. Ilman sopeutustoimia julkinen velka rikkoo EU:n asettaman kriittisen 60 %:n rajan. Suomen luottoluokitus heikkenee ja lainanhoitokulut kasvavat.

Julkisen talouden sopeuttamistoimet voivat johtaa sosiaaliturvan leikkauksiin ja rakenteellisiin muutoksiin. Kuntatalouteen tehtyjä leikkauksia on hoidettu siirtämällä kuntien tehtäviä valtion hoidettavaksi. Viime vuosina Kelan hoidettavaksi on siirretty elatustuki ja vammaisten tulkkauspalvelu. On mahdollista, että sama kehityskulku jatkuu. Parhaillaan keskustellaan toimeentulotuen perusosan ja omaishoidontuen siirtämisestä Kelan hoidettavaksi.

Leikkauksia ja rakenteellisia uudistuksia
Julkisten menojen säästöt tarkoittavat leikkauksia sosiaaliturvaetuuksiin. Valtiontalouden säästötoimenpiteistä osa kohdistuu myös Kelaan.

Esimerkiksi vuonna 2013 lääkekorvauksia leikattiin noin 100 miljoonalla eurolla. Samalla kuitenkin parannettiin niiden henkilöiden asemaa, jotka maksavat paljon lääkkeistään, sillä lääkeostojen vuotuista omavastuuosuutta alennettiin. Sairausvakuutuksen etuusmenoja aiotaan vähentää vielä 50 miljoonalla eurolla vuonna 2015. Säästöjen kohdentumisesta ei ole toistaiseksi päätetty. Kelan toimintamenoja leikataan pienentämällä Kelan tutkimusosaston rahoitusta.

Sekä leikkaukset että rakenteelliset uudistukset tarkoittavat muutoksia lainsäädäntöön. Pieniä muutoksia tehdään jatkuvasti. Suurin näköpiirissä oleva muutos on yleisen asumistuen uudistaminen. Uuden asumistukilain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2015 alusta. Asumistuen määräytymisperusteet yksinkertaistuvat. Uudistus lisää asumistukimenoja noin 70 miljoonalla eurolla vuodessa.

Työeläkejärjestelmää uudistetaan vuonna 2017, mikä todennäköisesti aiheuttaa muutoksia myös Kelan eläke-etuuksiin. Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen suhde työeläkkeisiin nousee keskusteluun.

Sairausvakuutuksen merkitys erityisesti perusterveydenhuollon rahoittajana on kasvanut 2000-luvulla. Työterveyshuolto korvaa yhä laajemmin työikäisten perusterveydenhuollon palveluita. Kasvukeskuksissa työterveyshuollon osuus perusterveydenhuollon menoista on jo yli kolmannes.

Yksityislääkärissäkäyntien korvausmenot ovat pysyneet samalla tasolla jo usean vuoden ajan. Yksityisiä yleislääkäripalveluita käytti väestöstä vähintään joka kymmenes. Sote-uudistus ja pyrkimys yksikanavaiseen rahoitusjärjestelmään saattavat muuttaa Kelan sairausvakuutuksen roolia ja haastaa koko korvausjärjestelmän olemassaolon.

Kela on mukana syrjäytymisen ehkäisyssä
Huono-osaisuuden on tutkimuksissa todettu kasautuvan. Terveyteen, talouteen ja työhön liittyvät ongelmat pakkautuvat yhä useammin samoille henkilöille. Esimerkiksi työmarkkinatuen saajista yli 70 % kokee taloudellisen tilanteensa vaikeana, ja melkein joka toisella heistä on pysyvä vamma tai sairaus. Tästä seuraa köyhyyttä ja syrjäytymistä. Työmarkkinatuen saajien keskeinen toimeentulon lähde ovat Kelan etuudet. Lähivuosien haaste on säilyttää perusturvaetuuksien riittävä taso sekä kannusteet yrittämiseen ja työntekoon.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi vuosina 2011–2015 toimenpideohjelmaa, jolla syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävät toimenpiteet otetaan osaksi kaikkea yhteiskunnallista päätöksentekoa. Kela on keskeisesti mukana useimmissa näistä toimenpiteistä.

Työelämän vaatimusten koventuminen ja varhaisten eläkereittien sulkeminen asettavat vaatimuksia kuntoutusjärjestelmälle. Kela on merkittävä kuntoutuksen järjestäjä sekä kuntoutuksen kehittäjä ja tutkija.

Kuntoutusjärjestelmän monimuotoisuus ja palvelujärjestelmien hajanaisuus vaikeuttavat oikean kuntoutustahon ja toimenpiteen löytymistä. Kuntoutuksen onnistumisessa tarvitaan julkisen terveydenhuollon, työterveyshuollon, Kelan, työeläkejärjestelmän sekä sosiaali- ja työvoimahallinnon parempaa yhteistyötä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistukset sekä kuntarakenteiden muutokset vaikuttavat kuntoutuspalvelujen kehittämiseen ja palvelujen toteuttamismalliin. Tässäkin tarvitaan arviointia ja tutkimusta.

KELA VUONNA 2013

Kelan hallitus varmistaa strategian sopivuuden asiakkaiden ja toimintaympäristön tarpeisiin. Strategian pohjalta käynnistetyt uudistamishankkeet muodostavat Kohti uutta Kelaa -ohjelman, jonka päätavoitteena on vahvistaa asiakasläheisyyttä kaikessa Kelan toiminnassa. Ohjelma on edennyt suunnitellusti, ja valtaosa hankkeista saatiin päätökseen vuoden aikana.

Asiakaspalvelun kehittämistä edistettiin Asiakkuudenhallinta-hankkeessa, jossa laadittiin asiakkuusohjelma. Se sisältää asiakasläheisen toiminnan keskeiset linjaukset ja tavoitteet sekä palvelukanavaohjelman. Hankkeessa suunniteltiin uusia toimintamalleja asiakaspalveluun. Esimerkiksi asiakkaan mahdollisuutta antaa suullisesti tietoja Kelan etuusasioiden hoitamiseksi laajennettiin ja otettiin käyttöön ajanvarausjärjestelmä verkossa. Toimistoihin palkattiin keväällä nuoria verkkoasioinnin opastajiksi. He näyttivät asiakkaille kädestä pitäen, miten verkkoasiointi onnistuu.

Kela toteutti Vantaan kaupungin kanssa palveluyhteistyökokeilun, jossa Korson ja Myyrmäen toimistoissa voi jättää toimeentulotukihakemuksen samalla kun hoiti Kela-asioitaan.

Etuuspäätösten ja asiakaskirjeiden selkeyttämishankkeessa uudistettiin yleisimmin käytettävät kirjeet ja käynnistettiin etuuspäätösten uudistaminen. Hankkeessa tehty työ on saanut paljon tunnustusta myös Kelan ulkopuolella. Etuuksien hakemista on helpotettu uudistamalla lomakkeita ja luomalla uusi malli lomakesuunnittelulle. Yhteensä uudistettiin 64 hakemuslomaketta uutta työpajamenetelmää hyödyntäen. Käytettävyystutkimuksilla selvitettiin asiakkaiden kokemuksia selkeytetyistä lomakkeista ennen kuin lomakkeet julkaistiin. Käytettävyystutkimukset teetettiin noin 60 hakemuslomakkeesta.

Asiakkaat ovat muutenkin mukana palvelujen kehittämisessä. Asiakasraadit tuovat kehittämistyöhön palvelujen käyttäjien kokemuksen tarpeistaan ja toiveistaan. Yhteistyötä asiakasraatien kanssa on entisestään tiivistetty. Raadit ovat myös hyvä keino tarjota sidosryhmille tietoa Kelan ajankohtaisista asioista. Seitsemässä aktiivisesti toimivassa neuvottelukunnassa on viranomaisten, yhteisöjen ja etujärjestöjen sekä Kelan henkilöstön edustus. Keväällä toteutettiin sidosryhmäkysely, jossa Kelan keskeisten sidosryhmien jäsenet saivat kertoa mielipiteensä Kelasta ja yhteistyön sujuvuudesta.

Terveyteen sekä työ- ja toimintakykyyn kohdistunut Kyky-hanke saatiin päätökseen, ja siinä kehitetyt toimintamallit vietiin käytäntöön. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa vuonna 2012 aloitettu työkykyneuvontapalvelu jatkuu. Tavoitteena on tukea asiakkaan työhön paluuta ja ehkäistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen henkilökohtaisella palvelulla, jossa etsitään ratkaisuja yhdessä asiakkaan ja muiden toimijoiden kanssa.

Hankkeen toisessa vaiheessa kehitettiin erityistä tukea tarvitsevan lapsen, nuoren ja aikuisen arjen sujumista tukeva toimintamalli, joka vietiin käytäntöön kesäkuussa 2013. Palvelua tarvitsevalle asiakkaalle voidaan nimetä henkilökohtainen Kela-neuvoja. Tavoitteena on, että asiakas saa hänelle kuuluvat etuudet ja palvelut sujuvasti ja oikea-aikaisesti hänen asioitaan hoitavien tahojen verkostoyhteistyön avulla.

Hallintoa ja toimintaa kehitetään. Loppuvuodesta valmisteltiin mittavaa hallinnon ja toiminnan kehittämishanketta. Hankkeessa suunnitellaan vaihtoehtoiset toimintamallit toiminnan ja hallinnon kehittämiseksi. Sen toimeenpano ajoittuu vuosille 2015–2017.

Johtamisjärjestelmän prosessikokonaisuus kuvattiin ja sen periaatteet uudistettiin. Prosessimainen toiminta- ja johtamisjärjestelmä -hankkeessa valmisteltiin työjärjestyksen ja toimivaltapäätöksen muutokset. Sisäisten palvelujen liittämistä saumattomaksi osaksi Kelan prosessikokonaisuutta työstettiin Sisäisten palvelujen prosessit -hankkeessa.

Kela siirtyy 1.1.2015 kaksiportaiseen hallintoon, kun aluehallinto lakkautetaan. Asiaa valmisteltiin vuoden 2013 aikana, ja tammikuussa 2014 tasavallan presidentti vahvisti Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 10 §:n muuttamisen, mikä mahdollistaa muutoksen. Myös tätä muutosta valmistellaan hallinnon ja toiminnan kehittämishankkeessa.

Vuonna 2012 käynnistetty Kelan etuustietojärjestelmät uudistava Arkki-hanke jatkui täydellä teholla. Vuoden aikana oli käynnissä 20 projektia. Uusina verkkopalveluina otettiin käyttöön mm. sotilasavustuksen hakeminen sekä liitteiden lähettäminen verkossa. Liitteiden lähettäminen on nyt mahdollista yleisen asumistuen, työttömyysturvan, sairauspäivärahan, opintotuen ja sotilasavustuksen hakemisen yhteydessä, ja kevään 2014 aikana se on mahdollista muidenkin etuuksien haussa. Liitteitä toimitettiin Kelaan verkossa vuoden aikana yhteensä lähes 415 000, ja määrä kasvaa nopeasti. Vuoden aikana käynnistyivät uusina hankkeina tietovaraston rakentaminen ja maksujenhallinnan uudistaminen.

Yhä useampi Kelan asiakas hoitaa asiansa verkkopalvelussa. Verkkoasiointi oli vuonna 2013 ensimmäistä kertaa yleisempää kuin asiointi toimistossa. Verkkoasiointiin tunnistauduttiin 12 miljoonaa kertaa. Yhden tunnistautumisen aikana voi hoitaa useita asiointeja, ja asiointitapahtumia oli viime vuonna peräti 57 miljoonaa. Mobiilitunnistautumisen käyttöönotto mahdollistaa nyt verkkoasioinnin niillekin, joilla ei ole pankkitunnusta.

Kela.fi-verkkosivut uudistettiin vuonna 2013. Uudet sivut skaalautuvat kaikille päätelaitteille. Sivuilla käytiin runsaat 21 miljoonaa kertaa, ja niistä yli 40 % johti kirjautumiseen verkkoasiointiin. Eniten verkossa haettiin opintoetuuksia (61 % hakemuksista) ja vanhempainpäivärahoja (59 % hakemuksista). Lapsiperheiden neuvontapalsta Kela-Kerttu vastasi verkossa yli 5 000 kysymykseen. Kävijöitä palstalla oli noin 150 000. Kela-Kerttu-palsta sai maailmanlaajuisen sosiaaliturvajärjestön ISSAn Hyvä käytäntö -kilpailussa kunniamaininnan.

Asiakasviestintä keskittyi perinteisten painotuotteiden, mediaviestinnän ja verkkoviestinnän ohella yhä enemmän Kelan palvelukanavien ja eri asiointitapojen markkinointiin. Tavoitteena oli kasvattaa verkkoasioinnin käyttöä, lisätä etenkin puhelinajanvarauksen tunnettuutta sekä kertoa puhelinpalvelun takaisinsoittopalvelusta. Markkinointia tehtiin mm. Kelan toimistojen, apteekkien, ostoskeskusten ja liikennevälineiden infonäytöillä. Lisäksi käytettiin erityisesti digitaalista mainontaa bannereitten, hakusanamainonnan ja evästemainonnan keinoin. Uutiskirjeillä tavoitettiin yli 10 000 median, työnantajien ja terveydenhuollon edustajaa sekä kansainvälisestä sosiaaliturvasta kiinnostunutta.

Toimintatietoja Kelasta	**2013**	**2012**	**2011**	**2010**	**2009**
Kokonaiskulut, mrd. €	14,0	13,5	12,9	12,6	12,2
Etuuskulut, mrd. €	13,6	13,1	12,5	12,2	11,8
Toimintakulut/ kokonaiskulut, %	3,2	3,2	3,4	3,4	3,5
Etuuskulut/BKT, %	7,0*	6,8*	6,6	6,8	6,8
Etuuskulut/sosiaalimenot, %	21,4*	21,7*	22,0	22,2	22,5
Etuuskulut/asukas, €/v	2 486*	2 417*	2 309	2 261	2 202
Henkilöstö 31.12.2013	6 108	6 135	6 146	6 092	6 042

*Arvio

Taulukko: Toimintatietoja Kelasta 2009–2013

Suurin osa suomalaisista sai vuonna 2013 Kelan etuuksia. Kelan etuusrahastojen kokonaiskulut olivat 14 mrd. euroa, mikä oli 3,4 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Kokonaiskuluista 13,6 mrd. euroa oli etuuskuluja. Toimintakulujen osuus kokonaiskuluista oli 3,2 %.

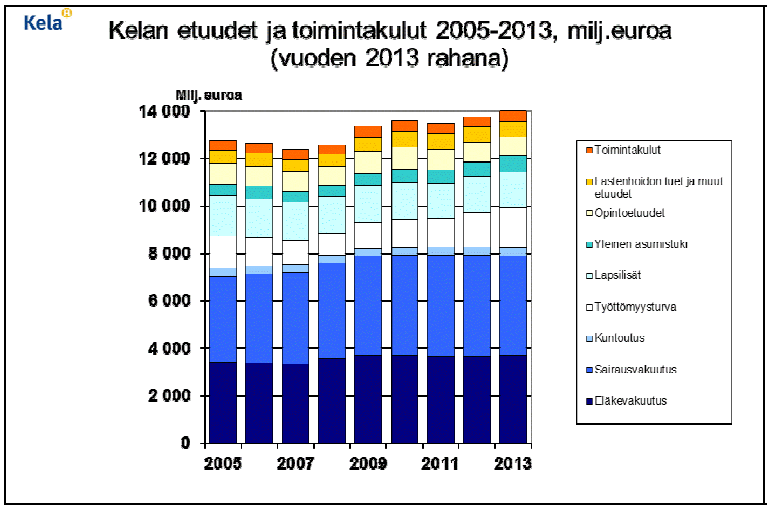

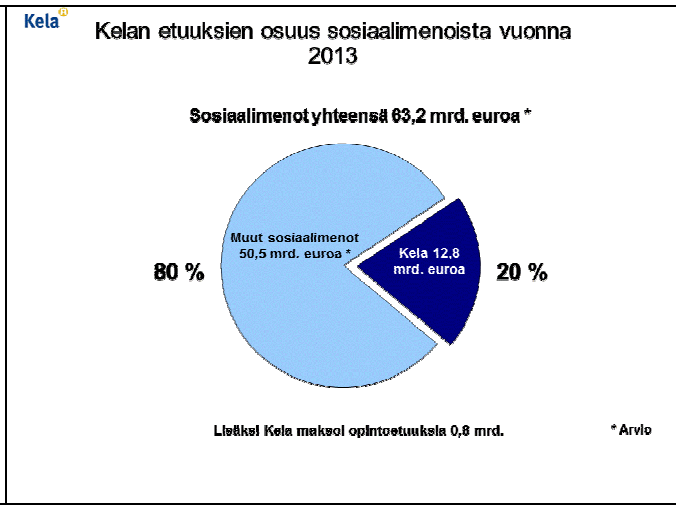

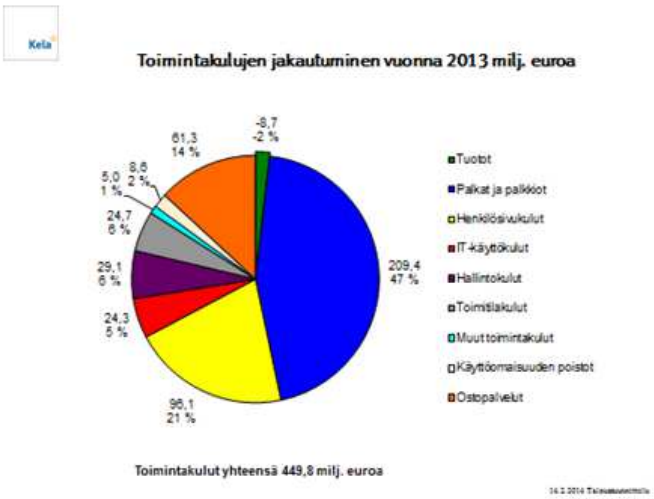

Työnantajan sairausvakuutusmaksuperusteet
% maksettujen palkkojen määrästä

	2012	2013	2014
Kaikki työnantajat	2,12	2,04	2,14

Vakuutetun sairausvakuutusmaksuperusteet

	2012	2013	2014
Palkansaajat ja MYEL-vakuutetut yrittäjät			
- sairaanhoitomaksu [1]	1,22	1,30	1,32
- päivärahamaksu [2]	0,82	0,74	0,84
YEL-vakuutetut yrittäjät			
- sairaanhoitomaksu [1]	1,22	1,30	1,32
- päivärahamaksu [2]	0,97	0,88	0,97
Eläkkeen- ja etuudensaajat			
- sairaanhoitomaksu [1]	1,39	1,47	1,49

[1]) prosenttia kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta, yrittäjillä prosenttia nettotyötulosta
[2]) prosenttia veronalaisesta palkkatulosta ja yrittäjien työtulosta

Kuviot: Kelan etuudet ja toimintakulut 2005–2013, Kelan etuuksien osuus sosiaalimenoista 2013, Toimintakulujen jakautuminen 2013, Taulukko: työnantajan sairausvakuutusmaksuperusteet, % maksettujen palkkojen määrästä.

KELAN MAKSAMAT ETUUDET

Kelan etuuskulut olivat yhteensä 13,6 mrd. euroa. Ne kasvoivat edellisvuodesta 3,3 %.

Eläkevakuutuksen etuusmenot kasvoivat 2,3 % ja sairausvakuutuksen menot ilman kuntoutusta vähentyivät 0,3 % vuodesta 2012. Muut sosiaaliturvamenot kasvoivat 6,9 %.

Eläke- ja vammaisetuudet

Vuonna 2013 Kelan eläke-etuuksia maksettiin 2 615 milj. euroa eli lähes sama määrä kuin edellisvuonna. Vammaisetuuksia maksettiin 593 milj. euroa, 6,7 % enemmän kuin vuonna 2012. Vammaisetuusmenojen lisäys johtui pääosin eläkkeensaajan hoitotukimenojen kasvusta. Vuoden 2013 alusta eläke- ja vammaisetuuksiin tuli 0,6 %:n indeksikorotus.

Kelan eläke-etuuksien saajia oli vuoden päättyessä 688 000. Määrä väheni edellisvuodesta 1,6 %. Suhteellisesti eniten väheni työttömyyseläkkeen saajien määrä. Työttömyyseläkkeen voi saada vain ennen 1950 syntynyt pitkäaikaistyötön, ja 65 vuoden iässä työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Varhennetun ja lykätyn vanhuuseläkkeen saajien määrä kasvoi. Takuueläkettä sai vuoden lopussa lähes yhtä moni kuin edellisvuonna. Täyden kansaneläkkeen saajia oli 83 000 (vähennys 1,9 %). Täyden kansaneläkkeen saajien määrä vähenee, koska iäkkäämmät naiset ovat aiempaa harvemmin vain pienen työeläkkeen varassa tai kokonaan ilman työeläkettä.

Vammaisetuuksien saajia oli vuoden 2013 lopussa 308 000, mikä on 1,3 % edellisvuotista enemmän. Suhteellisesti eniten lisääntyi ruokavaliokorvauksen saajien määrä. Keliakiaa sairastaville maksettava ruokavaliokorvaus on pysyvä etuus, joten saajien määrä muuttuu vain vähän. Korotettua tai ylintä eläkkeensaajan hoitotukea ja ylimääräistä rintamalisää saaville maksettavaa veteraanilisää sai vuoden lopussa 5 800 henkilöä.

Kelan maksamat etuudet

	2013 milj. €	2012 milj. €	Muutos-%
Eläke-etuudet	2 615,3	2 595,5	0,8
Vammaisetuudet	592,7	555,3	6,7
Sairausvakuutusetuudet	4 186,5	4 198,3	-0,3
Kuntoutus	380,2	356,5	6,7
Työttömyysturvaetuudet	1 683,4	1 420,5	18,5
Lapsiperheiden etuudet[1]	2 090,7	2 071,1	0,9
Opintoetuudet	807,1	812,0	-0,6
Eläkkeensaajan asumistuki	468,0	441,5	6,0
Yleinen asumistuki	669,5	606,0	10,5
Muut etuudet	58,1	56,1	3,6
Etuusmenot yhteensä	**13 551,5**	**13 112,8**	**3,3**

[1] *Vanhempainpäivärahat sisältyvät sairausvakuutusetuuksiin.*

Taulukko: Kelan maksamat etuudet

Sairausvakuutusetuudet

Sairausvakuutuksen etuusmenot ilman kuntoutusta olivat yhteensä 4 186,5 milj. euroa. Ne vähentyivät edellisestä vuodesta 11,8 milj. euroa (0,3 %). Sairausvakuutusetuuksia sai 4,3 miljoonaa henkilöä.

Sairauspäivärahaa sai 308 400 henkilöä, mikä on 4,3 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Päivärahan saajien määrä oli pienempi viimeksi yli kymmenen vuotta sitten. Osasairauspäivärahan saajien määrä sen sijaan kasvoi edelleen. Sairauspäivärahapäiviä korvattiin yhteensä 15,3 miljoonaa päivää, joista 3,2 % oli osasairauspäivärahapäiviä.

Isyysvapaa ja isyysrahan maksaminen muuttuivat vuonna 2013. Ensimmäiset uuden lain mukaiset isyysvapaat pidettiin vuoden lopulla. Vanhempainpäivärahoja maksettiin 100 500 äidille ja 59 700 isälle yhteensä 1 031,1 milj. euroa. Vanhempainpäivärahapäiviä korvattiin 16,4 miljoonaa päivää, joista isien osuus oli 8,8 %.

Sairaanhoitokorvauksia sai neljä suomalaista viidestä. Lääkekorvauksia maksettiin 3,8 miljoonalle henkilölle.

Sairausvakuutuskorvaukset	2013 milj. €	2012 milj. €	Muutos-%
Kaikki[1]	4 186,5	4 198,3	-0,3
Sairausvakuutuksen päivärahat[2]	1 958,9	1 941,6	0,9
Sairauspäiväraha	833,2	842,8	-1,1
Osasairauspäiväraha	16,8	13,5	24,8
YEL-sairauspäiväraha	6,3	6,3	-0,1
Vanhempainpäivärahat[3]	1 104,5	1 080,9	2,2
Sairaanhoitokorvaukset	1 830,5	1 879,6	-2,6
Lääkkeet[4]	1 273,0	1 303,1	-2,3
Peruskorvatut lääkkeet	297,7	354,3	-16,0
Erityiskorvatut lääkkeet	844,2	842,2	0,2
Alempi korvaus	233,7	246,9	-5,3
Ylempi korvaus	610,4	595,3	2,5
Lääkkeiden lisäkorvaukset	130,4	105,9	23,1
Yksityislääkärin palvelut	73,4	72,9	0,7
Yksityiset hammashoitopalvelut[5]	125,6	126,2	-0,5
Yksityinen tutkimus ja hoito	64,4	79,1	-18,6
Matkat ja sairaankuljetus[6]	294,0	298,2	-1,4
Muut etuudet (mm. työterveyshuollon ja opiskelijoiden terveydenhuollon korvaukset)	389,3	369,0	5,5

[1] Sisältää sairauspäivärahasuoritukset Melalle 5,88 milj. euroa vuonna 2013.
[2] Sisältää myös tartuntatautilain perusteella maksetut päivärahat ja ansionmenetyskorvaukset sekä elimen luovuttajalle maksetut päivärahat.
[3] Sisältää myös erityishoitorahat ja vuosilomakustannusten korvaukset työnantajalle.
[4] Sisältää myös korvaukset annosjakelupalkkioista.
[5] Sisältää suuhygienistien palkkioista maksetut korvaukset.
[6] Sisältää matkojen lisäkorvaukset.

Sairausvakuutuskorvausten saajat	2 013	2 012	Muutos-%
Kaikki	4 263 500	4 280 700	-0,4
Sairauspäiväraha[1]	308 400	322 200	-4,3
Osasairauspäiväraha[1]	10 800	8 700	23,5
YEL-sairauspäiväraha[1]	18 000	18 400	-2,4

Vanhempainpäivärahat	160 200	162 300	-1,3
Sairaanhoitokorvaukset	4 213 600	4 230 200	-0,4
Lääkkeet	3 829 200	3 866 700	-1,0
Peruskorvatut lääkkeet	3 729 100	3 771 200	-1,1
Erityiskorvatut lääkkeet	1 191 600	1 179 400	1,0
Alempi korvaus	840 200	851 500	-0,3
Ylempi korvaus	603 100	582 000	3,6
Lääkkeiden lisäkorvaukset	143 600	129 000	11,3
Yksityislääkärin palvelut	1 608 900	1 614 500	-0,3
Yksityiset hammashoitopalvelut[2]	1 090 600	1 074 100	1,5
Yksityinen tutkimus ja hoito	1 182 500	1 108 300	6,7
Matkat ja sairaankuljetus	673 800	706 000	-4,6

[1] Sama henkilö voi saada yhtä tai useampaa erilaista sairauspäivärahaa.
[2] Sisältää suuhygienistien palkkioista korvausta saaneiden määrän.

Taulukot: Sairausvakuutuskorvaukset ja -korvauksien saajat 2013

Sairaanhoitokorvauksiin tuli muutoksia vuonna 2013. Muutokset liittyivät hallituksen säästöpäätöksiin, joiden mukaan sairausvakuutusmenoja on vähennettävä vuosittain 153 milj. euroa. Säästöt kohdistuivat lääkekorvauksiin (vähennys 2,3 %), tutkimuksesta ja hoidosta maksettaviin korvauksiin (vähennys 18,6 %) sekä matkakorvauksiin (vähennys 1,4 %). Kaikkiaan sairaanhoitokorvauksia maksettiin 1,8 mrd. euroa, mikä oli 2,6 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Lääkekorvauksia maksettiin 1,3 mrd. euroa, mikä oli 2,3 % vähemmän kuin edellisvuonna. Säästöt kohdistuivat erityisesti peruskorvattaviin lääkkeisiin, joiden korvaukset pienenivät 16 % edellisvuodesta. Lääkekorvaussäästöistä noin 40 % oli seurausta korvausprosentin laskusta ja loput viitehintajärjestelmään kuulumattomien lääkkeiden tukkuhintojen alenemisesta. Lääkekaton laskun seurauksena lääkekorvausuudistus hyödytti eniten niitä lääkkeiden käyttäjiä, joilla on suurimmat lääkekustannukset.

Lääkärinpalkkiokorvauksia maksettiin 3,6 miljoonasta lääkärissäkäynnistä 73,3 milj. euroa. Hammashoitokorvauksia maksettiin 125,6 milj. euroa. Sairausvakuutuskorvaus maksettiin 2,5 miljoonasta hammaslääkärissäkäynnistä, kuten edellisenäkin vuonna, ja 336 000 käynnistä suuhygienistillä.

Tutkimuksessa ja hoidossa luovuttiin korvaamisen yhteydessä perittävästä kiinteästä omavastuusta. Samalla Kela vahvisti taksan tutkimukselle ja hoidolle. Säästöjen vaikutuksesta tutkimuksen ja hoidon korvausten määrä pieneni 14,7 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tutkimus- ja hoitokustannusten 64,3 milj. euron korvauksista neljännes oli korvausta fysioterapian kustannuksista.

Kelan korvaamien matkojen matkakohtainen omavastuu nousi vuoden 2013 alusta 9,25 eurosta 14,25 euroon. Myös matkakustannusten vuotuista omavastuuta eli ns. matkakattoa nostettiin. Nämä toimenpiteet aiheuttivat sen, että matkakustannusten vuodesta 1993 alkanut kasvu loppui. Vuonna 2013 matkakorvauksia maksettiin 294 milj. euroa.

Sairaanhoitokorvausratkaisuja tehtiin 11,6 miljoonaa, joista 0,3 miljoonaa ratkaisua työpaikkakassoissa.

Työterveyshuolto huolehtii lähes kahden miljoonan työssä käyvän terveydenhuollosta. Työnantajien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista korvattiin työnantajille 321 milj. euroa. Työterveyshuollossa tehdään vuosittain yli miljoona terveystarkastusta ja yli viisi miljoonaa sairaanhoitokäyntiä. Yrittäjien ja muiden omaa työtään tekevien työterveyshuoltokorvaukset olivat yhteensä 3,9 milj. euroa. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksetut korvaukset oli-

vat 24,2 milj. euroa.

Kuntoutusetuudet
Kelan kuntoutuspalveluja saaneiden määrä lähenee 100 000:ta. Kuntoutujien määrää on lisännyt erityisesti kuntoutuspsykoterapiaa saaneiden määrän kasvu. Kelan harkinnanvaraisena kuntoutuksena korvaama psykoterapia muuttui lakisääteiseksi toiminnaksi vuoden 2011 alusta. Vuodesta 2011 vuoteen 2013 kuntoutuspsykoterapian saajien määrä on kasvanut neljänneksen. Viime vuonna sitä sai kaikkiaan 23 400 henkilöä.

Kelan kuntoutusmenot olivat yhteensä 380 milj. euroa, mikä oli 6,7 % enemmän kuin edellisvuonna. Yksilöön kohdistuvat kuntoutusmenot olivat 375 milj. euroa, josta kuntoutuksen osuus oli 292 milj. euroa ja maksettujen kuntoutusrahojen osuus 83 milj. euroa. Kelan kuntoutujista kolme neljästä on mukana työelämässä. Työelämästä poissa olevista suurin ryhmä on alle 16-vuotiaat vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta saavat. Kuntoutuspalveluja sai 98 900 henkilöä (lisäys 12,5 %). Heistä kolmannes oli uusia kuntoutujia. Kuntoutusajan toimeentuloturvana maksettavaa kuntoutusrahaa sai 55 500 henkilöä, joista noin joka neljäs osallistui muuhun kuin Kelan järjestämään kuntoutukseen.

Työttömyysturvaetuudet
Kelan maksamien työttömyysturvaetuuksien menot kasvoivat 18,5 % ja olivat 1 683 milj. euroa. Maksettuja etuuspäiviä oli vuoden aikana 48,1 miljoonaa, mikä on 14,4 % enemmän kuin edellisvuonna. Kelan työttömyysturvamenot ovat kasvaneet nyt viisi vuotta peräkkäin. Vuonna 2013 kasvu oli etuuspäivinä mitattuna edellisvuosia suurempaa. Viime vuoden kasvua selittää pääosin se, että työttömien työnhakijoiden määrä alkoi kasvaa syksyllä 2012 ja kasvu jatkui koko vuoden 2013.

Keskimääräinen Kelan maksama työttömyysturvaetuus oli 35 euroa päivältä eli 752 euroa kuukaudessa. Työttömyyden perusturvan päiväkorvaukset ovat nousseet 2000-luvulla erityisesti vuonna 2012 tehdyn tasokorotuksen mutta myös aktiivitoimenpiteiden yleistymisen ja niiden ajalta maksettavien lisien ansiosta. Vuonna 2013 työmarkkinatuki maksettiin edellisvuotta useammin täysimääräisenä, koska puolison tulot eivät enää vaikuttaneet tuen tarveharkinnassa. Vuonna 2000 keskimääräinen työttömyyden perusturvan korvaus oli 25,24 euroa päivältä vuoden 2013 rahassa mitattuna.

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetut työttömyysetuudet pysyivät edellisvuoden tasolla. Aktiivitoimenpiteiden ajalta maksettujen etuuspäivien osuus kuitenkin pieneni, koska korvattuja etuuspäiviä oli edellisvuotta enemmän. Viime vuonna 24,8 % Kelan työttömyysetuuksien päivistä maksettiin aktiivitoimenpiteiden ajalta, kun tämä osuus vuonna 2012 oli 28,1 %.

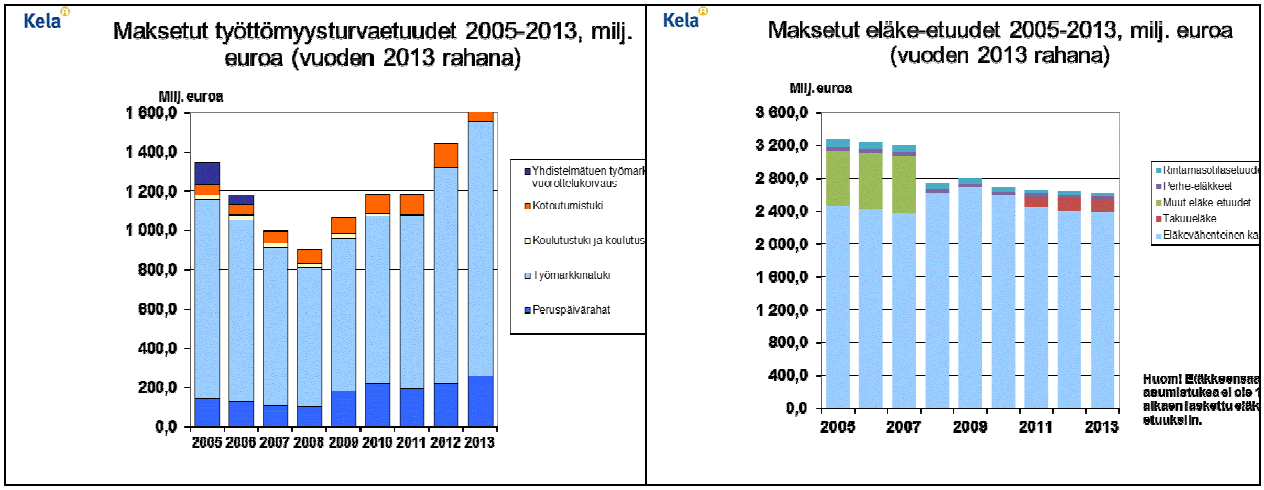

Kuviot: Maksetut työttömyysturvaetuudet 2005–2013, Maksetut eläke-etuudet 2005–2013.

Lapsiperheiden etuudet
Hallituksen säästöpäätösten vuoksi lapsilisien indeksitarkistuksia ei toteuteta vuosina 2013–2015. Lapsilisämenot kasvoivat silti hieman.

Kela maksoi lakisääteisiä lastenhoidon tukia 370 milj. euroa ja kuntalisiä 96,8 milj. euroa. Lakisääteisten tukien etuusmenot kasvoivat 2,6 %, kun taas maksettujen kuntalisien määrä kääntyi laskuun (-0,4 %). Etuusmenojen kasvua selittävät indeksikorotukset. Osittaista hoitorahaa lukuun ottamatta lastenhoidon tukia saaneiden lasten määrä on vähentynyt viime vuosina. Sekä pienten lasten vanhemmat että kouluaan aloittavien lasten vanhemmat ovat yhä useammin lyhentäneet työaikaansa lapsen hoidon vuoksi.

Elatustukea saaneiden lasten määrä jatkoi kasvuaan vuonna 2013. Elatustukea saa nyt yli 100 000 lasta. Tukea saaneiden lasten osuus 0–17-vuotiaista oli 9,4 %. Elatustuen maksamisen syynä on yhä useammin elatusvelvollisen heikentynyt maksukyky.

Opintoetuudet
Opintoetuusmenot pienenivät edellisvuodesta lähes viidellä milj. eurolla 807 milj. euroon. Opintorahaa maksettiin 473 milj. euroa ja asumislisää 259 milj. euroa. Korkeakouluopiskelijoiden ruokailua tuettiin lähes 30 milj. eurolla (lisäystä 7 %). Opintolainan korkoavustuksia maksettiin runsaat 300 000 euroa.

Opintotuen saajien määrä on hieman vähentynyt. Lukuvuonna 2012/2013 opintorahaa maksettiin 283 200 opiskelijalle ja asumislisää 188 500 opiskelijalle. Opintolainan valtiontakaus myönnettiin 197 200 opiskelijalle.

Lukuvuoden 2012/2013 lopussa opintolainaa oli 298 400 henkilöllä (lisäystä 3,2 %). Opintovelallisten määrä on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2009, yhteensä 22 300 henkilöllä (8,1 %). Vuoden lopussa valtion takaamia opintolainoja oli 1,6 mrd. euroa (lisäystä 6,1 %). Opintolainakanta on kasvanut nopeasti sen jälkeen, kun lakimuutos helpotti korkeakouluopiskelijoiden lainankäyttöä.

Oikeus opintolainavähennykseen verotuksessa myönnettiin lähes 8 700 korkeakoulututkinnon suorittaneelle henkilölle (lisäystä 6,8 %). Heistä 59 % oli suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon ja 33 % ylemmän korkeakoulututkinnon.

Koulumatkatukea sai lukuvuonna 2012/2013 yhteensä 54 300 opiskelijaa. Vuonna 2013 koulumatkatukea maksettiin lähes 51 milj. euroa, josta Matkahuollon laskutuksen osuus oli 69 %. Valtaosa tuetuista koulumatkoista kuljettiin linja-autolla.

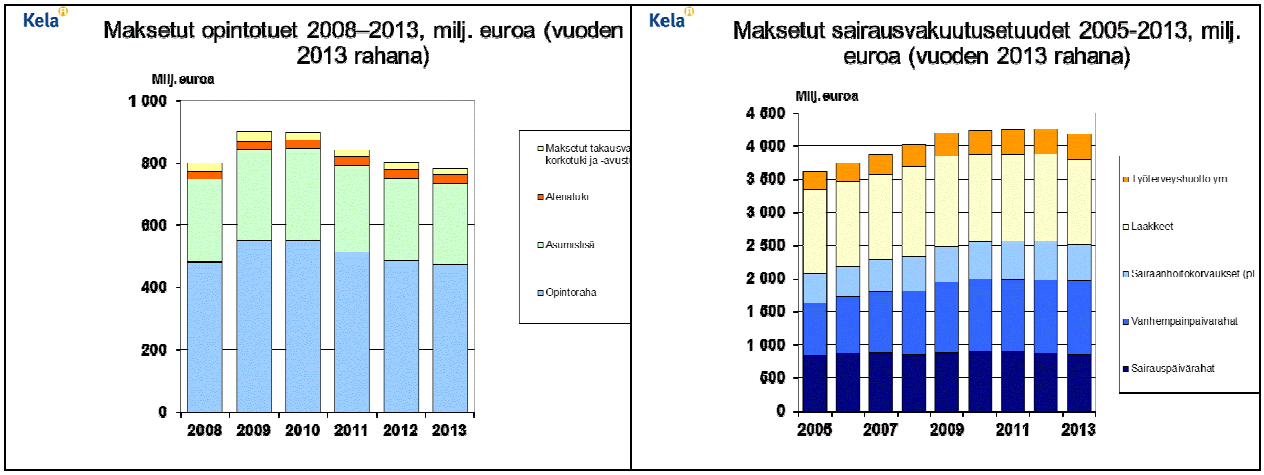

Kuviot: Maksetut opintotuet 2008–2013, Maksetut sairausvakuutusetuudet 2005–2013

Eläkkeensaajan asumistuki
Eläkkeensaajan asumistukea maksettiin 468 milj. euroa, mikä on 6,0 % edellisvuotista enemmän. Tukea sai vuoden lopussa 187 700 henkilöä. Määrä kasvaa tasaisesti väestön ikääntyessä. Eläkkeensaajan asumistukea maksetaan yhä useammin palveluasunnon asumiskuluihin. Vuoden lopussa tukea saaneista 16,7 % asui palveluasunnossa, kun kymmenen vuotta aiemmin vastaava osuus oli 4,3 %. Palveluasunnoissa asuminen yleistyy, kun vanhusten laitoshoito vähentyy.

Yleinen asumistuki
Yleistä asumistukea maksettiin 670 milj. euroa, mikä on 10,5 % enemmän kuin edellisvuonna. Yleisen asumistuen menot ovat kasvaneet tuntuvasti vuonna 2008 alkaneen taloustaantuman jälkeen: tukea maksettiin viime vuonna 56,3 % enemmän kuin vuonna 2008.

Tuensaajien määrä on kasvanut, ja myös keskimääräinen tuki on suurempi, koska asumiskustannukset ovat nousseet.

Vuoden lopussa yleistä asumistukea saaneita ruokakuntia oli 192 300. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 6,4 %. Tukea saavien ruokakuntien määrä on noussut viisi vuotta peräkkäin; vuoden 2008 lopussa tukea saavia ruokakuntia oli 139 400. Asumistukea saavien määrän kasvu johtuu osaltaan siitä, että työttömyyden perusturvaa saavien määrä on samaan aikaan kasvanut. Vuoden lopussa yleistä asumistukea saavista ruokakunnista 53,8 % sai myös Kelan maksamaa työttömyysetuutta.

Muut etuudet
Sotilasavustuksia maksettiin 19,1 milj. euroa (vähennys 5 %), josta asumisavustuksena 92 %. Sotilasavustuksen kustannusten pieneneminen johtuu palvelusajan lyhentymisestä. Palvelusajan lyhentäminen lyhensi suoraan saadun tuen pituutta. Tämä näkyy selvästi erityisesti heinäkuun tilastossa, jossa kuukauden saajien lukumäärä pieneni vuoden takaisesta 2 500 henkilöllä ja kustannukset 860 000 euroa. Sotilasavustuksen saajien määrä väheni hieman myös vuositasolla. Määrä on ollut loivassa laskussa huippuvuodesta 2010, jolloin saajia oli yli 12 800. Sotilasavustusta saavien lukumäärä on pysynyt yli 12 000:ssa vuodesta 2004 asti.

Vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluihin oikeutettuja oli vuoden lopussa 5 400 (lisäys 3,8 %). Tulkkauspalveluihin oikeutetuista oli kuulovammaisia 3 500, puhevammaisia 1 500 ja kuulo-näkövammaisia 300.

Muut etuudet	2013 milj. €	2012 milj. €	Muutos-%
Kuntoutusetuudet	380,2	356,5	6,7
Kuntoutuspalvelut	296,8	279,3	6,2
Kuntoutusraha	83,5	77,1	8,3
Työttömyysturvaetuudet[1]	1 682,8	1 419,5	18,5
Peruspäiväraha	254,3	218,9	16,2
Työmarkkinatuki	1 299,7	1 082,2	20,1
Kotoutumistuen työmarkkinatuki	128,5	118,2	8,7
Äitiysavustus ja adoptiotuki	10,5	10,8	-2,3
Lapsilisä	1 492,8	1 489,8	0,2
Lastenhoidon tuet	467,1	458,1	2,0
Lakisääteiset tuet	370,2	360,8	2,6
Kotihoidontuki	318,1	310,8	2,3
Yksityisen hoidon tuki	36,6	35,7	2,5
Osittainen hoitoraha	15,6	14,3	8,7

Kuntakohtaiset lisät	96,8	97,3	-0,4
Elatustuki	185,0	176,5	4,8
Eläkkeensaajan asumistuki	468,0	441,5	6,0
Yleinen asumistuki	669,5	606,0	10,5
Opintoetuudet	807,1	812,0	-0,6
Sotilasavustus	19,1	20,1	-5,0
Vammaisten tulkkauspalvelut	34,7	31,8	9,1
Rintamaveteraanien matkakorvaukset	0,6	0,5	18,4

[1] Sisältää myös vuorottelukorvaukset.

Muiden etuuksien saajat	2 013	2 012	Muutos-%
Kuntoutujat	112 200	105 000	6,9
Kuntoutuspalveluja	98 900	91 100	8,5
Kuntoutusrahaa	55 500	53 100	4,5
Työttömyysturvaetuudet			
Peruspäiväraha	63 600	58 800	8,1
Työttömyysajalta	60 600	55 600	9,0
Aktiivitoimenpiteiden ajalta	13 200	14 200	-7,2
Työmarkkinatuki	243 300	216 700	12,3
Työttömyysajalta	210 900	182 700	15,5
Aktiivitoimenpiteiden ajalta	99 200	98 300	0,9
Kotoutumistuen työmarkkinatuki	19 500	18 000	8,6
Työttömyysajalta	14 500	12 000	21,2
Aktiivitoimenpiteiden ajalta	17 000	16 300	4,2
Äitiysavustus (perheet)	57 200	58 000	-1,5
Lapsilisä			
Perheet (31.12.)	556 600	557 700	-0,2
Lapset (31.12.)	1 012 800	1 011 900	0,1
Lastenhoidon tuet			
Perheet	148 600	148 000	0,4
Lapset	212 700	213 400	-0,3
Elatustuki			
Perheet (31.12.)	69 200	67 700	2,1
Lapset (31.12.)	101 400	99 500	1,9
Eläkkeensaajan asumistuki (henkilöt 31.12.)	187 700	184 200	1,9
Yleinen asumistuki (ruokakunnat 31.12.)	192 300	180 700	6,4
Opintoetuudet			
Opintotuki	288 400 [1]	292 300 [2]	-1,3
Koulumatkatuki	54 300 [1]	53 500 [2]	1,6
Sotilasavustus (taloudet)	12 000	12 400	-2,9
Vammaisten tulkkauspalvelut (31.12.)	5 300 *	5 100	4,8

[1] Lukuvuonna 2012/2013.

[2] Lukuvuonna 2011/2012.

** Arvio*

Takaisinperintä
Takaisin perittävien etuuksien yhteismäärä (mukaan lukien opintotuen tulovalvonnan perusteella käynnistyneet perinnät) oli vuoden päättyessä 117,6 milj. euroa (vähennystä 1,7 %). Opintolainojen takausvastuusaatavia oli perinnässä vuoden lopussa 159,5 milj. euroa (vähennystä 2,5 %).

ASIAKASPALVELU JA PALVELUVERKKO

Kelan palveluverkkoon kuului vuoden päättyessä 197 toimistoa ja 1 sivuvastaanotto. Lisäksi Kelan avustavia asiakaspalvelutehtäviä hoitavat yhteispalvelupisteet. Yhteispalvelupisteessä asiakas saa ohjausta Kelan asiointipalvelujen käyttöön, yleistä neuvontaa sekä etuusasian vireille jättämällä hakemuslomakkeen. Vuoden 2013 päättyessä oli 157 yhteispalvelusopimusta.

Etäpalveluasiointia kehitettiin vuoden 2013 aikana. Asiakas voi asioida yhteispalvelussa Kelan kanssa kuvayhteyden avulla.

Kelan toimistoissa asioivien määrä väheni edellisvuoden 2,8 miljoonasta 2,5 miljoonaan. Ajanvarauksella asiointi kasvoi, kun ajanvaraus verkossa tuli mahdolliseksi. Ajanvarauksella asioi 0,6 % asiakkaista.

Asiakaspalvelu ja palveluverkko

- Kelan toimistoissa käyneille asiakkaille tehtyyn kyselyyn vastanneista (11 000 henkilöä) asiakkaista 97 % koki palvelun ystävälliseksi, ja 94 % koki saaneensa riittävästi tietoa asioista, joiden vuoksi oli tullut toimistoon. Enemmistö (79 %) asiakkaista oli tyytyväinen asiointivuoron odottamiseen kuluneeseen aikaan. Palvelusta annettiin yleisarvosana 9,2.

  Kesä–heinäkuussa tehdyssä puhelinhaastattelututkimuksessa (1 000 vastaajaa) Kela sai toiminnastaan yleisarvosanan 7,7. Parhaat arvosanat annettiin verkko- ja toimistopalveluista (8,1). Sen sijaan yhteispalvelua (7,9) ja puhelinpalvelua (7,7) arvioitiin kriittisemmin.

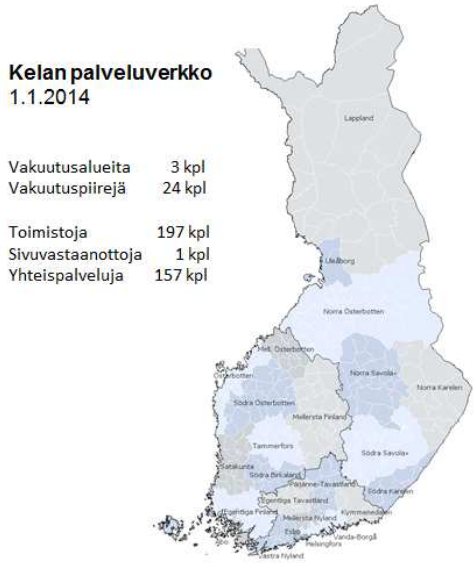

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Useita kansainvälisen sosiaaliturvalainsäädännön täytäntöönpanoon liittyviä yhteyslaitosneuvotteluita käytiin Pohjoismaiden kesken. Kela oli mukana myös pohjoismaisessa rajaestetyössä.

Kela vaikutti aktiivisesti kehitykseen EU-tasolla mm. osallistumalla asumisen käsitteen selkeyttämiseen, työttömyysturvaa koskevien EU-tason määräysten yksinkertaistamisen valmisteluun ja EU:n sosiaaliturvan yhteensovittamisen toimeenpanossa tarvittavien lomakkeiden (SED) hyväksymiseen.

Kela oli mukana EU:n sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen sähköisen tiedonvaihdon (EESSI = Electronic Exchange of Social Security Information) valmistelutyössä sekä EU:ssa että sosiaali- ja terveysministeriön johdolla Suomessa.

Viron sosiaaliturvalaitosten kanssa selvitettiin mm., miten Suomen ja Viron välistä tiedonvaihtoa voitaisiin parantaa virheiden ja väärinkäytösten vähentämiseksi.

Yhteistyötä ISSAn (International Social Security Association) kanssa suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä Suomen muiden jäsenlaitosten edustajien kanssa. Kelan asiantuntijoita toimii ISSAn työryhmissä ja toimielimissä.

HENKILÖSTÖ JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on Kelan tärkein voimavara. Henkilöstötutkimuksen mukaan valtaosa kelalaisista oli tyytyväisiä sekä työhönsä (84 % vastaajista) että johtamiseen (78 %). Henkilöstöä kuormitti eniten kiire (26 %). Suurin osa kelalaisista kokee työnsä mielekkääksi ja monipuoliseksi. Työnantajana Kela sai henkilöstöltä kouluarvosanan 8,3.

Kelan ja Kelan toimihenkilöt ry:n välinen työehtosopimus syntyi lokakuussa, ja se noudattaa valtakunnallista työllisyys- ja kasvusopimusta. Työehtosopimus on voimassa 1.2.2014–31.1.2017.

Kelasta huipputyöpaikka -hankkeessa on kehitetty henkilöstöjohtamisen kokonaisuutta. Tavoitteena on tehdä Kelasta yhdessä tekemisen, kehittymisen ja työhyvinvoinnin huippupaikka. Henkilöstön työhyvinvoinnin tukeminen on ollut yksi kehittämisen painopisteistä. Uusia joustavia työaikamuotoja, kuten työaikapankki ja tiivistetty työaika, otettiin käyttöön. Etätyötä tekee säännöllisesti nelisensataa kelalaista, ja huomattavasti suurempi määrä tekee etätyötä satunnaisesti kotona tai toisessa toimipisteessä. Läsnätyön, eli ajasta ja sijainnista riippumattoman työnteon, pilotointi alkoi vuoden 2013 alusta ja jatkuu edelleen. Urasuunnittelun ja tehtäväkierron käytäntöjä kehitettiin.

Vuoden aikana järjestettiin 917 koulutustilaisuutta, joihin osallistuttiin 19 200 kertaa. Koulutuspäiviä kertyi 22 000. Painopiste oli esimieskoulutuksessa. Alkuvuonna vietiin loppuun kaikille esimiehille suunnattu muutosjohtamisen valmennussarja. Sen jälkeen painopistealueena ovat olleet hajautetun monipaikkaisen työyhteisön johtamiseen liittyvät teemat ja uudenlaiset työvälineet. Syksyllä toteutettiin laajamittainen esimiestyön arviointi.

Etuus- ja palvelukoulutusta järjestettiin sekä koulutuspäivinä että verkkokursseina. Palvelukoulutuksessa keskityttiin asiakkaan kohtaamiseen puhelimitse palvelumallia hyödyntäen. It-koulutuksessa painopiste oli it-ammattilaisten ammattitaidon ja erikoisosaamisen kehittämisessä, erityisesti verkkoasiointipalveluissa. Kehittämis- ja muutoshankkeita (mm. organisaatiomuutoksia) tuettiin valmennuksilla. Mentorointia osaamisen kehittämisessä on hyödynnetty jo kymmenen vuotta.

Henkilöstömäärät	2013	2012
Koko henkilöstö	6108	6135
Kokopäiväinen	5104	5048
Osa-aikainen	1004	1087
Vakinainen henkilöstö	5691	5702
Kokopäiväinen	4767	4685
Osa-aikainen	924	1017
Tietoja vakinaisesta henkilöstöstä	2013	2012
Keski-ikä	46	46
Sairauspoissaoloprosentti	4,8	4,8
Kelasta lähteneet toimihenkilöt	275	306
Kelaan tulleet toimihenkilöt	283	381
Eläkkeelle siirtymisikä	63,5	63,5
Vanhuuseläkkeelle siirtyneet	167	173
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	21	17

Taulukko: Tietoja henkilöstöstä 2012–2013

KELAN TUTKIMUKSEN teemoja vuonna 2013 olivat sosiaaliturvaverkon toimivuus, työelämään kiinnittymiseen ja siinä pysymiseen liittyvä kuntoutus sekä terveydenhuollon rahoitus. Tutkimusosasto tuotti tietoa mm. perusturvan ja toimeentulotuen varassa elävien ihmisten elinoloista.

Kuntoutuksen tutkimuksessa vastattiin Kelan sekä lainsäädännön kehittämisen ajankohtaisiin tietotarpeisiin. Arviointitietoa tuotettiin mm. työhön kuntoutuksesta (ASLAK ja TYK), mielenterveyskuntoutuksesta sekä vaikeavammaisille kohdistettavien uudenlaisten kuntoutustoimenpiteiden toimivuudesta. Lisäksi arvioitiin narkolepsiaan sairastuneille lapsille ja nuorille järjestettyjä sopeutumisvalmennuskursseja sekä tuettiin omaishoitajien kuormittavuutta mittaavan COPE-indeksin käyttöönottoa.

Tutkijat osallistuivat mm. ministeriöiden asettamiin työryhmiin ja tuottivat näille taustamateriaaleja. Tutkimusosasto vastasi esimerkiksi lääkekorvausjärjestelmän säästöjen ennakkolaskelmista ja seurasi säästötoimenpiteiden vaikutuksia niiden voimaantulon jälkeen. Tutkimustuloksia esiteltiin niin päättäjille, tutkijoille kuin kansalaisillekin.

Kelan julkaisusarjojen tutkimukset ovat ladattavissa verkosta ilmaiseksi. Vuonna 2013 julkaistiin 12 tutkimusta sekä verkossa että painettuna kirjana ja 11 tutkimusta tai selvitystä yksinomaan verkkoversiona. Kelan omien julkaisusarjojen lisäksi tutkimustuloksia julkaistiin laajasti kotimaisissa ja ulkomaisissa julkaisuissa.

TILASTOINTI JA LASKELMAT

Kelan internetsivuilla olevaa tilastotietokanta Kelastoa täydennettiin 3 uudella raportilla, mm. Suomen työttömyysturvaetuuksien saajien raporteilla, jotka perustuvat Kelan ja Finanssivalvonnan tietoihin. Kelastolla oli keskimäärin 1 100 käyttäjää kuukaudessa.

Verkkosivuilla julkaistiin 8 etuuskohtaista Kelan vuositilastoa ja työttömyysturvan yhteisjulkaisu yhdessä Finanssivalvonnan kanssa. Kelan kokoomajulkaisut (Kelan tilastollinen vuosikirja ja taskutilasto) sekä yhteisjulkaisut Eläketurvakeskuksen ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean kanssa toteutettiin edelleen myös painotuotteina. Teemakohtaisia tilastokatsauksia julkaistiin 9.

Sosiaaliturvan kehittämistä ja toimeenpanoa varten tuotettiin laskelmia, ennusteita ja selvityksiä. Selvitykset liittyivät sairaanhoitovakuutuksen säästöihin, etuuksien indeksitarkistuksiin, taksankorotuksiin, vanhemmuuden kustannusten tasaukseen, rajat ylittävään terveydenhuoltoon, yleisen asumistuen uudistamiseen, opintotuen kehittämiseen, työttömyysturvan muutoksiin, osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ja eräisiin muihin lainsäädännön muutoksiin. Ministeriöille laadittiin Kelan hoitamaa sosiaaliturvaa koskevat budjetti- ja kehyslaskelmat. Niin ikään tuotettiin Kelan rahoituksen hoitamiseen tarvittavat laskelmat ja rahoituskirjeet sekä seurattiin rahoituksen riittävyyttä.

RISKIENHALLINNAN tehtävänä on varmistaa, etteivät Kelan hallinnassa olevat riskit vaaranna Kelan tavoitteiden toteutumista. Keskeiset riskienhallinnan toimintakokonaisuudet ovat riskianalyysi ja sisäinen valvonta. Kelan hallitus on tehnyt päätöksen riskienhallinnasta ja siihen sisältyvän valvonnan periaatteista ja vastuista. Riskienhallintaa sovelletaan Kelassa yhtenäisin menetelmin ja systemaattisesti, ja raportointi on jatkuvaa. Painopisteinä olivat vuonna 2013 seuraavien riskien seuranta: lainsäädännön toimeenpanon riskit, osaamisriski, pitkien läpimenoaikojen riski, tehtävien siirto pois Kelalta, globaali talouskriisi ja tietotekniset ongelmat. Mikään riskeistä ei toteutunut. Kokonaisvastuu riskeistä on pääjohtajalla ja hallituksella. Riskienhallintaan kuului myös Kelan yleinen turvallisuus, toimintaturva, pelastustoimi, valmiusasiat sekä tietoturva.

Sisäisen tarkastuksen toiminta vuonna 2013 ja toiminnan kehittäminen perustuivat Kelan hallituksen 15.5.2008 vahvistamaan sisäisen tarkastuksen toimintaohjeeseen ja sisäisen tarkastuksen vuoden 2013 toimintasuunnitelmaan. Tarkastukset toteutettiin tarkastustoimikunnan hyväksymän tarkastussuunnitelman mukaisesti. Sisäinen tarkastus noudattaa työssään alansa kansainvälisiä standardeja.

Toimintavuoden aikana toteutettiin yhteensä 30 tarkastusta. Tarkastuksista 11 kohdistui etuuksien kehittämiseen ja ylläpitoon, 7 johtamiseen ja strategiaan, 6 henkilöstöön ja talouteen sekä 6 informaation tuottamiseen ja tietotekniikkaan. Erityisenä painopistealueena olivat Kelan hankkeet. Jokaisesta tarkastuksesta on laadittu raportti tai joissakin tapauksissa muistio. Tarkastusraportit ja -havainnot on esitelty tarkastustoimikunnalle yhteensä kolmessa kokouksessa. Neljännessä tarkastustoimikunnan kokouksessa on vahvistettu sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelma vuodelle 2014.

Yleisenä tarkastushavaintona voidaan todeta, että yhä nopeampi toimintaympäristön muutos ja suunnitteilla olevat uudet toimintamallit tuovat uusia haasteita myös Kelan toiminnalle.

TIETOTURVAN JA TIETOSUOJAN sääntely on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina. Informaatio-ohjaus on kasvanut kansallisen kyberturvallisuusstrategian ja sen toimeenpanoohjelman vuoksi vuoden 2013 aikana.

Tietoturva-asetuksen (681/2010) toimeenpano aloitettiin omaehtoisesti. Toimeenpanolla parannetaan kokonaisturvallisuutta ja toisaalta mahdollistetaan valtion yhteisten it-palveluiden käyttö. Kela liittyi VY-verkkoon, jonka kautta turvallinen tietojenvaihto viranomaisten välillä helpottui. Häiriö- ja poikkeusolojen valmiussuunnitelman päivitys aloitettiin. Päivityksellä vastataan mm. uusiin kyberturvallisuusuhkiin, joita tunnistettiin kahdessa laajassa harjoituksessa vuoden aikana.

Kela valmistautuu EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantuloon. Henkilötietolain ja julkisuuslain noudattamista valvotaan Kelassa aktiivisesti.

KESTÄVÄ KEHITYS KELASSA

Kela oli mukana valmistelemassa kansallista kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusta. Kela

myös kutsuttiin jäseneksi Suomen kestävän kehityksen toimikuntaan. Kestävä kehitys tuli osaksi Kelan tulosohjausta. Kelassa kehitettiin myös mittareita kestävälle kehitykselle ja aloitettiin toiminnan ilmastovaikutuksia mittaavan hiilijalanjäljen laskenta.

Kelan ympäristöohjelma päivitettiin keväällä 2013. Ohjelmassa on tunnistettu Kelan toiminnan suurimmat ympäristövaikutukset, joiden pohjalta rakennettiin tavoitteet ympäristön hyvinvoinnin tukemiseksi.

Kelassa tehtiin vuoden 2013 aikana monia erilaisia ympäristön hyvinvointia tukevia valintoja. Näistä merkittävin on sähköisen asioinnin kehittäminen Kelassa.

KELAN KANTA-PALVELUT-YKSIKKÖ toteuttaa, ylläpitää ja kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Kanta-palveluja ovat mm. sähköinen resepti, Lääketietokanta, Potilastiedon arkisto ja Omakanta-palvelu, jossa henkilö voi tarkistaa omat terveystietonsa ja niihin liittyvät suostumukset. Palveluja käyttävät apteekit, julkinen ja yksityinen terveydenhuolto sekä kansalaiset.

Yli 2,8 miljoonaa suomalaista on jo saanut sähköisen reseptin. Palvelu on kaikkien apteekkien ja julkisen terveydenhuollon käytettävissä, ja ensimmäiset yksityisen terveydenhuollon yksiköt tulivat palvelujen käyttäjiksi loppuvuonna. Itä-Savon sairaanhoitopiiri otti käyttöön Potilastiedon arkiston. Vuoden loppuun mennessä arkistoon oli tallennettu yli 60 000 henkilön potilastietoja. Yli 370 000 kansalaista on katsonut omia resepti- tai hoitotietojaan Omakanta-palvelusta.

Lääketietokannan kehittämistyö käynnistyi kesäkuussa. EU-rahoitteisessa epSOS-projektissa kehitettiin ja testattiin suomalaisen ja ruotsalaisen sähköisen reseptin yhteentoimivuutta.

HALLITUKSEN TOIMINTA

Vuosi 2013 oli Kelan hallituksen kolmivuotiskauden viimeinen toimintavuosi. Hallituksen seminaarissa käsiteltiin skenaarioiden vaikutuksia Kelan strategiaan ja valintoihin, Kelan palveluverkon kattavuutta ja näkymiä, valtion palvelutoiminnan ja yhteispalvelun näkymiä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen vaikutuksia Kelan toimintaan. Hallitus piti vuoden aikana 9 kokousta.

Hallitus hyväksyi vuosien 2014–2017 strategiaperustan, strategiakartan, tuloskortin ja hankesalkun sekä teki pääjohtajan kanssa tulossopimuksen vuodelle 2014. Hallitus hyväksyi myös Kelan riskienhallintasuunnitelman vuodelle 2014. Riskienhallintasuunnitelma sisältää mm. Kela-tason riskikartan. Kelan riskienhallinnan painopisteinä olivat lainsäädännön toimeenpanon varmistaminen, oikeanlaisen osaamisen saaminen, läpimenoaikatavoitteiden saavuttaminen, tehtävien siirto pois Kelalta, tietojärjestelmien toimivuus ja globaaliin talouskriisiin varautuminen. Vuoden 2013 aikana riskeihin kyettiin vastaamaan niin, ettei tavoitteiden saavuttamiseen kriittisesti vaikuttavia strategisen tason riskejä toteutunut.

Hallituksen asettama tarkastustoimikunta kokoontui 3 kertaa. Tarkastustoimikunnassa käytiin läpi sisäisen tarkastuksen päällikön esittelystä sisäisen tarkastuksen raportteja ja keskeisiä havaintoja Kelan toiminnasta. Tarkastustoimikunnan puheenjohtajana toimii hallituksen puheenjohtaja, ja jäseninä ovat varapuheenjohtaja, hallituksen jäsen, pääjohtaja ja KHT-tilintarkastaja. Pääjohtaja esitti hallituksen kokouksissa Kelan toiminnasta perusteellisen ajankohtaiskatsauksen. Katsauksiin sisältyi toiminta- ja taloussuunnitelman 2013–2016 sekä sijoitussuunnitelman seuranta. Lisäksi hallitus seurasi Kelan etuuksien käsittelytilannetta näiden katsausten perusteella. Keskimääräiset läpimenoajat saatiin pidettyä hyvinä.

Hallitus sai selvitykset hankesalkkuun sisältyvän Arkki-hankkeen etenemisestä samoin kuin KHT-tilintarkastajan tekemästä Arkki-hankkeen seurannasta. Hallitus sai myös raportit tietoturvatyöstä ja riskienhallinnasta.

Hallitus laati vuoden 2012 toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen valtuutettujen vahvistettavaksi. Sosiaali- ja terveysministeriölle hallitus lähetti Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista annetun lain mukaisen varainkäyttösuunnitelman vuosille 2014–2016.

Hallitus hyväksyi Kansaneläkelaitoksen työjärjestyksen ja hallinnollista asioista annetun toimivaltapäätöksen tarkistamisen. Siinä oli uudistettu Kelan toimintaa. Kansaneläkelaitoksen ja Kelan toimihenkilöt ry:n välisen työehtosopimuksen hallitus hyväksyi ajalle 1.2.2014–31.1.2017.

Hallitus teki päätöksen työkyvyttömyyseläkeratkaisujen siirtämisestä hoidettavaksi Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa. Keskus on vakuutuspiiriin rinnastettava paikallishallinnon yksikkö Etelä-Suomen vakuutusalueella 1.1.2014 lukien.

Vuoden aikana hallitus kävi kahdella vakuutusalueella. Länsi-Suomen vakuutusalueen Pohjanmaan vakuutuspiirissä hallitus tutustui Vaasan vakuutuspiirin toimintaan ja Etelä-Suomen vakuutusalueella Helsingin vakuutuspiirin Kampin toimistoon sekä In To Finland -palvelupisteeseen.

Hallitus tarkisti Kelan toimistoverkkoa siten, että Itä- ja Pohjois-Suomen vakuutusalueen 5 toimiston, Länsi-Suomen vakuutusalueen 5 toimiston ja Etelä-Suomen vakuutusalueen 1 toimiston asiakaspalvelu korvattiin lähitoimiston palveluilla tai yhteispalvelulla.

Hallitus kiinnitti huomiota Kelan toimintaan nuorisotakuun toimeenpanossa ja sai Kelassa asiasta laaditun suunnitelman.

Hallitus asetti sosiaalilääketieteellisen neuvottelukunnan sekä työterveyshuollon neuvottelukunnan.

Hallitus hyväksyi hallinnon ja toiminnan kehittämishankkeen (HAKE) hankesuunnitelman ja seuraa sen etenemistä säännöllisesti. Hankkeen tavoitteena on kehittää Kelan prosesseja siten, että sekä asiakkaat että ulkoiset ja sisäiset sidosryhmät saavat siitä lisäarvoa. Asiakkaiden palveluja kehitetään asiakaslähtöisyyden ja osallistavuuden näkökulmasta. Tavoitteena on myös, että Kela tarjoaa ennakoivaa asiantuntijatukea sosiaaliturvan vaikuttavuuden vahvistamiseen sekä kehittää edelleen sisäistä ohjausta ja johtamista.

Hankkeen toiminnallinen suunnittelu valmistuu vuoden 2014 aikana. Toimeenpano on vuosina 2015–2017.

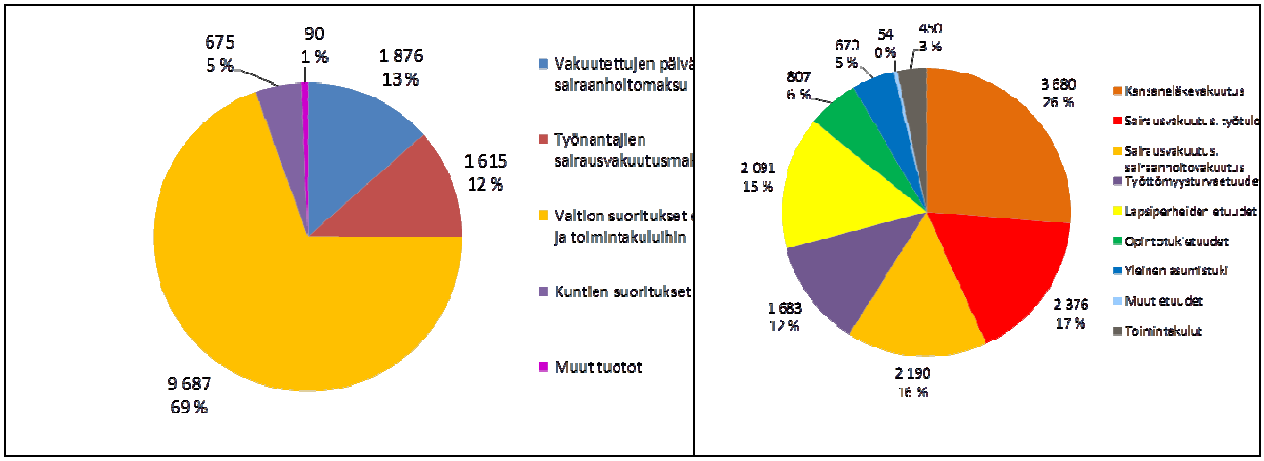

Kuviot: Kelan etuusrahastojen rahoitus vuonna 2013, milj. euroa, Kelan etuusrahastojen kulut vuonna 2013, milj. euroa

RAHOITUS 2013

Etuusrahastojen rahoitus

Kelan toimeenpanemat etuudet maksetaan kansaneläkerahastosta, sairausvakuutusrahastosta tai sosiaaliturvan yleisrahastosta (etuusrahastot). Vuonna 2013 Kela maksoi etuuksia yhteensä 13 551 milj. euroa, mikä on 3,3 % enemmän kuin edellisvuonna. Kelan toimintakulut olivat 450 milj. euroa.

Kuluista rahoitettiin valtion suorituksilla 9 687 milj. euroa (69 %), työnantajien ja vakuutettujen sairausvakuutusmaksuilla 3 490 milj. euroa (25 %) ja kuntien suorituksilla 675 milj. euroa (5 %).

Kansaneläkerahasto

Kansaneläkerahastosta maksetaan eläke- ja vammaisetuudet, eläkkeensaajien asumistuet sekä rintamalisät. Vuonna 2013 etuuksia maksettiin 3 680 milj. euroa, ja ne lisääntyivät edellisvuodesta 2,3 %. Rahaston toimintakulut olivat 100 milj. euroa.

Valtio on rahoittanut kansaneläkevakuutuksen kulut kokonaan vuoden 2010 alusta lukien, jolloin työnantajien kansaneläkemaksu poistettiin. Kansaneläkerahaston rahoitusomaisuudelle on säädetty kuluihin suhteutettu 3,5 %:n vähimmäistaso.

Sairausvakuutusrahasto

Sairausvakuutusrahastosta maksetaan sairaus- ja vanhempainpäivärahat, kuntoutus, työterveyshuollon korvaukset sekä sairaanhoitokorvaukset, joista suurimpana ryhmänä ovat lääkekorvaukset. Vuonna 2013 etuuksien yhteismäärä oli 4 567 milj. euroa, ja se lisääntyi edellisvuodesta 0,3 %. Rahaston toimintakulut olivat 207 milj. euroa.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu työtulovakuutukseen ja sairaanhoitovakuutukseen. Työtulovakuutuksen etuuksia maksettiin 2 376 milj. euroa. Työtulovakuutuksen rahoittavat työnantajat sairausvakuutusmaksulla sekä palkansaajat ja yrittäjät päivärahamaksulla. Valtio rahoittaa vähimmäismääräiset päivärahat. Vuonna 2013 työnantajat maksoivat sairausvakuutusmaksua 1 615 milj. euroa. Päivärahamaksua kertyi 647 milj. euroa. Yhteensä työtulovakuutuksen tuotot olivat 2 393 milj. euroa.

Sairaanhoitovakuutuksen etuuksiin käytettiin runsaat 2 190 milj. euroa. Sairaanhoitovakuutuksen rahoittavat vakuutetut ja valtio. Palkansaajilta, yrittäjiltä sekä etuudensaajilta perittävää sairaanhoitomaksua kertyi 1 228 milj. euroa. Valtion osuus sairaanhoitovakuutuksen etuuksiin

ja toimintakuluihin oli 1 071 milj. euroa. Yhteensä sairaanhoitovakuutuksen tuotot olivat 2 334 milj. euroa.

Sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuudelle on säädetty kuluihin suhteutettu 8 %:n vähimmäistaso. Lisäksi on 4 prosenttiyksikön liikkumavara, jonka puitteissa rahoitusomaisuus voi vaihdella, ilman että vaihtelu vaikuttaa seuraavan vuoden vakuutusmaksuperusteisiin.

Sosiaaliturvan yleisrahasto
Sosiaaliturvan yleisrahastosta maksetaan mm. työttömyysturvaetuudet, lapsiperheiden etuudet sekä opintoetuudet. Etuuksien yhteismäärä oli 5 305 milj. euroa, ja se lisääntyi 6,9 % edellisvuodesta. Rahaston toimintakulut olivat 143 milj. euroa.

Valtio rahoitti etuuksia ja toimintakuluja yhteensä 4 710 milj. eurolla. Kunnat rahoittivat lastenhoidon tukea ja työmarkkinatukea yhteensä 675 milj. eurolla. Rahastoon tilitettiin palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua 60 milj. euroa työttömyysturvan rahoitukseen.

Toimintakulut
Toimintakulut vuonna 2013 olivat 421,9 milj. euroa ilman 27,9 milj. euron suuruisia osakesiirtoja eläkevastuurahastoon. Ne pienenivät edellisvuodesta 0,6 %. Toimintakulujen yhteismäärä oli 449,8 milj. euroa, mikä on 3,2 % etuusrahastojen kokonaiskuluista.

Toimintakulut, ilman osakesiirtoja eläkevastuurahastoon, kohdennetaan etuusrahastoille prosenttiosuuksien mukaan. Kansaneläkerahaston osuus oli 17,2 %, sairausvakuutusrahaston 49,0 % ja sosiaaliturvan yleisrahaston 33,8 %.

Palkka- ja palkkiokulut olivat 209,4 milj. euroa, ja ne pienenivät edellisvuodesta 2,0 %. Henkilösivukulut yhteensä olivat 96,1 milj. euroa. Siitä osakesiirtoja oli 27,9 milj. euroa.

Muiden toimintakulujen ja tuottojen yhteismäärä oli 83,0 milj. euroa. Muista toimintakuluista itkäyttökuluja oli 24,3 milj. euroa. Käyttöomaisuuden poistoja oli 8,6 milj. euroa. Toimintakuluja vähentäviä tuottoja oli 8,7 milj. euroa.

Ostopalveluiden yhteismäärä oli 61,3 milj. euroa. Verohallinnolle maksettavat verotuskustannukset olivat 27,3 milj. euroa. Muut ostopalvelut olivat yhteensä 34,0 milj. euroa.

Valtio rahoittaa vuosittain valtion talousarviossa vahvistettavalla määrällä kustannukset, jotka Kelalle aiheutuvat Kelassa toimivan rajat ylittävän terveydenhuollon (RAJA) yhteyspisteen toiminnasta. Yhteyspiste aloitti toimintansa vuoden 2014 alussa. Yhteyspisteen perustaminen alkoi vuonna 2013, ja sen kustannukset perustamisvuonna olivat 0,1 milj. euroa.

Palvelurahasto
Kanta-palvelujen toteuttamiseksi ja ylläpitämiseksi Kelaan perustettiin vuoden 2012 alussa palvelurahasto Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muutoksella (1255/2011). Palvelurahaston avulla huolehditaan niistä Kelan vastuulla olevista rahoituksen, kirjanpidon ja rahaliikenteen tehtävistä, jotka määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007).

Kanta-palvelut toteutetaan erillään Kelan tehtäväksi säädettyjen etuuksien täytäntöönpanosta. Kanta-palvelujen ylläpito on tarkoitus rahoittaa palvelujen käyttäjiltä perittävillä maksuilla, jotka otetaan käyttöön asteittain vuosina 2012–2015. Vuonna 2013 käyttäjämaksuja perittiin sähköisen lääkemääräyksen rahoittamiseksi apteekeilta ja julkiselta terveydenhuollolta. Vuonna 2014 maksut ulotetaan myös yksityiseen terveydenhuoltoon. Potilastiedon arkiston rahoittamiseen käyttäjämaksuja peritään julkiselta terveydenhuollolta vuodesta 2014 alkaen. Valtio rahoittaa Kanta-palvelujen rakentamis- ja kehittämiskustannukset. Tämän lisäksi valtio rahoittaa vuoden 2015 loppuun saakka tietojärjestelmien käyttö- ja ylläpitokustannukset niiltä osin kuin

käyttömaksut eivät kata niitä.

Palvelurahaston kokonaiskustannukset vuonna 2013 olivat 12,3 milj. euroa, mistä investointeja oli 2,9 milj. euroa. Valtio rahoitti kustannuksista 10,1 milj. euroa, ja käyttäjämaksuista saadut tuotot olivat 2,2 milj. euroa.

Eläkevastuurahasto
Kelan toimihenkilöiden vakuutustekninen täysi eläkevastuu oli vuoden lopussa 1 907,8 milj. euroa, josta jo alkaneiden eläkkeiden osuus oli 1 066,9 milj. euroa. Täysi eläkevastuu lisääntyi kertomusvuonna 68,1 milj. euroa, mikä johtui eläkkeiden ja eläkekertymän kasvusta.

Kela kattaa 41 % täydestä eläkevastuusta. Työntekijäin eläkemaksulla katetun vastuun määrä oli 49,0 milj. euroa. Katettava eläkevastuu vuoden 2013 lopussa oli yhteensä 816,2 milj. euroa. Tämän lisäksi eläkevastuurahastossa oli varoja noin 1 074,8 milj. euroa.

Eläkevastuurahastoon suoritettiin työnantajan kannatusmaksuna 66,7 milj. euroa, josta 27,9 milj. euroa katettiin osakesiirrolla kansaneläkerahastosta. Lisäksi rahastoon suoritettiin työntekijän eläkemaksua 12,5 milj. euroa, josta 3,9 milj. euroa käytettiin eläkevastuun katteen lisäykseen.
Toimisuhde-eläkkeitä Kela maksoi kaikkiaan 88,3 milj. euroa, jossa oli kasvua edellisvuodesta 7,5 %.

Sijoitustoiminta
Kelan hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman. Sijoitustoiminnan tavoitteita ovat varmuus, tuotto ja rahaksi muutettavuus. Lisäksi sijoitusten tulee olla monipuolisia ja riittävän hajautettuja.
Kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston ja sosiaaliturvan yleisrahaston sijoitustoiminnan painopiste on kassavarojen sijoittamisessa. Eläkevastuurahaston varat ovat henkilöstön Kelan palvelukseen perustuvan eläkevastuun katteena. Eläkevastuurahaston omaisuuden allokoinnilla pyritään kasvattamaan rahaston tuottoa ja varautumaan siihen, että sijoitukset voidaan tarvittaessa muuttaa tuottavasti rahaksi. Sijoitusten kansainväliselle hajauttamiselle on asetettu tavoitteet ja aikataulu.

Vuosi 2013 oli erittäin positiivinen kehittyneiden talouksien osakemarkkinoille sijoittaneille. Maailman osakemarkkinoiden kehitystä kuvaava MSCI World -indeksi nousi vuoden aikana 21 %. Eniten nousseiden osakkeiden joukossa olivat yhdysvaltalaiset ja myös suomalaiset osakkeet. Sen sijaan kehittyvien maiden osakemarkkinat laskivat lähes 7 %, mikä pääosin johtui valuuttojen heikentymisestä. Korkotaso oli ennätyksellisen matala. Korkomarkkinoilla parhaiten tuottivat korkeamman riskiluokan yrityslainat. Sen sijaan euroalueen hyvän luottoluokituksen valtionlainojen tuotot jäivät negatiiviksi samoin kuin kehittyvien maiden korkotuotot.

Kansaneläkerahaston osakkeiden markkina-arvo ennen eläkevastuurahastoon tilinpäätöksen yhteydessä tehtyä 27,9 milj. euron osakesiirtoa nousi vuoden alusta noin 25 % (edellisvuonna arvo laski 6,8 %). Nousun taustalla oli Stora Enson osakkeiden arvonnousu. Eläkevastuurahaston tuotto ennen edellä mainittua kansaneläkerahastosta tilinpäätöksen yhteydessä tehtyä osakesiirtoa oli 12,1 % (edellisvuonna 10,3 %). Kelan vuoden 2013 osinkotuotot laskivat edellisen vuoden 24,8 milj. eurosta 24,5 milj. euroon.

Kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston ja sosiaaliturvan yleisrahaston kassavarojen yhteenlaskettu kuukausittainen keskiarvo oli 1 041 milj. euroa (edellisvuonna 1 081 milj. euroa). Kassavarojen keskikorko oli 0,13 % (edellisvuonna 0,42 %).

Rahoituksen tulevaisuudennäkymät
Vuonna 2014 Kela maksaa etuuksia noin 14 mrd. euroa, mikä on 3 % enemmän kuin vuonna 2013. Lähivuosina etuuksien yhteismäärän arvioidaan edelleen kasvavan mutta kasvun ennustetaan olevan vähäisempää.

Sairausvakuutusetuuksien arvioidaan kasvavan lähivuosina Kelan etuuksista eniten. Sairausvakuutusmaksun perusteet pysyvät kuitenkin lähes vuoden 2014 tasolla. Valtio rahoittaa jatkossakin runsaat kaksi kolmannesta etuusrahastojen kuluista.

Kuvio: Kelan etuuksien ja toimintakulujen rahoitus 2009–2013, milj. euroa (vuoden 2013 rahana).

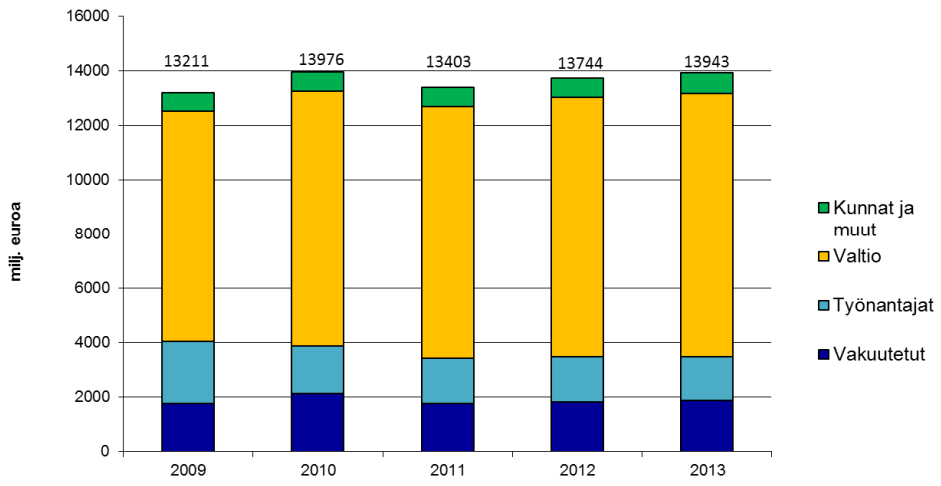

TOIMIELIMET 2013

Valtuutetut

Kettunen, Pentti, kansanedustaja, puheenjohtaja
  Varajäsen: Juvonen, Arja, kansanedustaja
Kiljunen, Anneli, kansanedustaja, varapuheenjohtaja
  Kuusisto, Merja, kansanedustaja
Mäntymaa, Markku, kansanedustaja
  Suutari, Eero, kansanedustaja
Kopra, Jukka, kansanedustaja
  Tolvanen, Kari, kansanedustaja
Grahn-Laasonen, Sanni, kansanedustaja
  Männistö, Lasse, kansanedustaja
Rajamäki, Kari, kansanedustaja
  Eloranta, Eeva-Johanna, kansanedustaja
Salonen, Kristiina, kansanedustaja
  Viitamies, Pauliina, kansanedustaja
Koskela, Laila, kansanedustaja
  Mattila, Pirkko, kansanedustaja
Jurva, Johanna, kansanedustaja
  Elomaa, Ritva, kansanedustaja
Kalmari, Anne, kansanedustaja
  Pirttilahti, Arto, kansanedustaja
Katainen, Elsi, kansanedustaja
  Torniainen, Ari, kansanedustaja
Pekonen, Aino-Kaisa, kansanedustaja
  Kalliorinne, Risto, kansanedustaja

Tilintarkastajat
Koskela, Markku, professori, KHT, puheenjohtaja
Prepula, Eero, toimitusjohtaja, KHT, JHTT
Mäkisalo-Ropponen, Merja, kansanedustaja, varapuheenjohtaja
Tainio, Hanna, kansanedustaja
Hemmilä, Pertti, kansanedustaja
Kataja, Sampsa, kansanedustaja
Vikman, Sofia, kansanedustaja
Ullvén-Putkonen, Tiina, taloudenhoitaja, isännöitsijä
Kymäläinen, Suna, kansanedustaja
Virtanen, Erkki, kansanedustaja
Tuupainen, Kauko, kansanedustaja
Kangasmäki, Auli, talouspäällikkö
Lohi, Markus, kansanedustaja
Maijala, Eeva-Maria, kansanedustaja
Tuomela, Ulla-Maija, KHT, JHTT
Leppänen Pasi, KHT, JHTT

Hallitus
Taina, Anneli, ylijohtaja, hallituksen puheenjohtaja
Aaltonen, Elli, ylijohtaja, varapuheenjohtaja
Ihalainen, Rauno, sairaanhoitopiirin johtaja
Ikonen, Raimo, ylijohtaja
Itkonen, Pentti, toimitusjohtaja
Laatunen, Lasse, työmarkkinajohtaja
Veirto, Katja, sosiaaliasioiden päällikkö
Sipilä, Timo, johtaja
Särkelä, Riitta, johtaja
Tujunen, Taru, puoluesihteeri
Martinmäki, Heli, puheenjohtaja, henkilöstön edustaja, puhe- ja läsnäolo-oikeus

Johtajat
Hyssälä, Liisa, pääjohtaja
Pesola, Helena, johtaja, pääjohtajan sijainen
Forss, Mikael, johtaja

JOHTAVAT TOIMIHENKILÖT

Osastopäälliköt
Karjala, Esko (aktuaari- ja tilasto-osasto)
Neimala, Anne (eläke- ja toimeentuloturvaosasto)
Rantamäki, Juhani (hallinto-osasto)
Lankinen, Pasi (henkilöstöosasto)
Suominen, Markku (IT-osasto)
Lindgren, Marina (Kanta-palvelut-yksikkö)
Hakala, Antti (kenttäosasto)
Luotola, Jouni (palveluosasto)
Ollikainen, Kai (talousosasto)
Kivimäki, Elise (terveysosasto)
Hytönen, Veikko (tietohallinto-osasto)
Kangas, Olli (tutkimusosasto)

Muut johtavat toimihenkilöt
Lindroos, Kari, sisäisen tarkastuksen päällikkö
Lämsä, Tuomo, sisäisen tarkastuksen päällikkö (1.1.2014 lukien)
Järvisalo, Jorma, ylilääkäri (1.1.–31.8.2013)

Aluejohtajat
Hongell, Sirkka (Etelä-Suomen vakuutusalue)
Hänninen, Sari (Itä- ja Pohjois-Suomen vakuutusalue)
Koivisto, Erkki (Länsi-Suomen vakuutusalue)

Ylilääkärit
Koivisto, Pekka, johtava ylilääkäri
Ylilääkärit:
Haukipuro, Kyösti
Kiuttu, Jorma
Koskela, Tapio
Sankari, Marja-Leena
Vanhanen, Hannu (1.1.2014 lukien)

NEUVOTTELUKUNNAT

Kelan neuvottelukunta
Hyssälä, Liisa, pääjohtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Pätäri, Jarmo, lakimies
Antila, Outi, ylijohtaja
Hiltunen, Virpi, neuvotteleva virkamies
Karjalainen, Pirkko, toiminnanjohtaja
Myllärinen, Tarja, johtaja
Majanen, Juha, neuvotteleva virkamies
Norppa, Tiina, työsuojelun päävaltuutettu
Oivo, Tuija, osastopäällikkö
Heikkala, Juha, kehitysjohtaja
Heinonen, Martti, oikeustieteen maisteri 1.1.–12.8.
Salonen, Leila, ekonomi, toiminnanjohtaja 13.8. lukien
Työläjärvi, Riitta, sosiaali- ja terveyspoliittinen asiantuntija
Kivistö, Kalevi, puheenjohtaja
Vanhanen, Rauno, johtaja
Hiila-O`Brien, Helena, toimitusjohtaja
Loijas, Sari, ylitarkastaja
Jungman, Tor, pääsihteeri
Parpala, Matti, pääsihteeri 1.1–9.10.
Töyrylä, Juha, pääsihteeri 10.10. lukien
Varajäsenet:
Simpura, Jussi, tutkimusprofessori
Ålgars, Helena, lakimies 1.1.–31.1.
Strömberg-Schalin, Mikaela 1.2. lukien
Hallia, Antti, asiantuntija
Koljonen, Olli-Pekka, pääsihteeri 1.1.–17.4.
Malste, Antti, pääsihteeri 18.4. lukien

Sairausvakuutusasiain neuvottelukunta 1.1.2013–21.3.2013
Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Forss, Mikael, johtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Voipio-Pulkki, Liisa-Maria, johtaja,
varajäsen: Järvinen, Pekka, johtaja
Antila, Outi, osastopäällikkö,
Kairisalo, Anja, johtaja
Pärnänen, Heikki, lääkäri-johtaja
Pöyry, Matti, toiminnanjohtaja
Schugk, Jan, ylilääkäri

Tanskanen, Antti, asiantuntija
Kaukoranta, Ilkka, ekonomisti
Rahkola, Joonas, ekonomisti
Työläjärvi, Riitta, sosiaali- ja terveyspoliittinen asiantuntija
Ilveskivi, Paula, lakimies
Pakkanen, Markku
Salo, Petri

Sairausvakuutusasiain neuvottelukunta 18.4.2013 lukien
Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Forss, Mikael, johtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Voipio-Pulkki, Liisa-Maria, johtaja
varajäsen: Mattila, Jukka
Antila, Outi, osastopäällikkö
Kairisalo, Anja, johtaja
Pärnänen, Heikki, lääkäri-johtaja
Pöyry, Matti, toiminnanjohtaja
Schugk, Jan, ylilääkäri
Tanskanen, Antti, asiantuntija
Kaukoranta, Ilkka, ekonomisti
Rahkola, Joonas, ekonomisti
Työläjärvi, Riitta, sosiaali- ja terveyspoliittinen asiantuntija
Ilveskivi, Paula, lakimies
Sanna Lauslahti
Anneli Kiljunen

Sosiaalilääketieteellinen neuvottelukunta 1.1.–28.2.2013
Järvisalo, Jorma, ylilääkäri, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Tilvis, Reijo, professori, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Alen, Markku, professori
Hirvensalo, Eero, dosentti
Holi, Tarja, johtaja
Huupponen, Risto, professori
Ihalainen, Risto, varatoiminnanjohtaja
Kivelä, Tero, professori
Kumpusalo, Esko, professori
Leinonen, Esa, professori
Leirisalo-Repo, Marjatta, professori
Mattila, Kari, professori
Pöyry, Matti, toiminnanjohtaja
Ranki, Annamari, professori
Tiitinen, Aila, professori
Asiantuntijat:
Autti-Rämö, Ilona, tutkimusprofessori
Eronen, Marianne, asiantuntijalääkäri
Helminen, Sari, asiantuntijahammaslääkäri
Järvinen, Asko, dosentti
Kaikkonen, Päivi, yliproviisori
Kalliokoski, Annikka, ylilääkäri
Kaukiainen, Ari, lääketieteellinen johtaja
Keränen, Tapani, professori
Keso, Lauri, asiantuntijalääkäri
Ketola, Eeva, päätoimittaja
Kivelä, Sirkka-Liisa, professori
Knuuttila, Matti, professori
Koivisto, Pekka, johtava lääkäri

Komulainen, Jorma, päätoimittaja
Meurman, Jukka, professori
Mäkelä, Marjukka, professori
Mäkelä, Mika, dosentti
Mäkitalo, Jorma, osaamiskeskuksen johtaja
Rajaniemi, Sinikka, ylijohtaja
Suominen-Taipale, Liisa, professori
Palomäki, Heikki, asiantuntijalääkäri, sihteeri ja jäsen

Sosiaalilääketieteellinen neuvottelukunta 1.3.2013 lukien
Järvisalo, Jorma, ylilääkäri, tutkimusprofessori, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Meurman, Jukka, professori, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Hirvensalo, Eero, dosentti
Holi, Tarja, johtaja
Huupponen, Risto, professori
Ihalainen, Risto, varatoiminnanjohtaja
Kivelä, Tero, professori
Kosunen, Elise, professori
Mäkelä, Marjukka, professori
Pöyry, Matti, toiminnanjohtaja, HLT
Ranki, Annamari, professori
Räsänen, Kimmo, professori
Räsänen, Pirkko, professori
Strandberg, Timo, professori
Tiitinen, Aila, professori

Asiantuntijat:
Autti-Rämö, Ilona, tutkimusprofessori
Elovaara, Irina, professori
Eronen, Marianne, asiantuntijalääkäri
Happonen, Risto-Pekka, professori
Helminen, Sari, asiantuntijahammaslääkäri
Järvinen, Asko, dosentti
Kaikkonen, Päivi, yliproviisori
Kataja, Vesa, professori ma.
Keränen, Tapani, professori
Keso, Lauri, asiantuntijalääkäri
Koivisto, Pekka, johtava lääkäri
Komulainen, Jorma, päätoimittaja
Mäkelä, Mika, dosentti
Mäkitalo, Jorma, osaamiskeskuksen johtaja
Rajaniemi, Sinikka, ylijohtaja
Suominen, Liisa, professori
Tammela, Teuvo, professori
Tervonen, Tellervo, professori ma.
Turpeenniemi-Hujanen, Taina, professori
Wartiovaara-Kautto, Ulla, dosentti
Palomäki Heikki, asiantuntijalääkäri, sihteeri ja jäsen

Eläkeasiain neuvottelukunta
Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Forss, Mikael, johtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Neimala, Anne, osastopäällikkö
Seppälä, Marja-Leena, etuuspäällikkö
Backman, Heli, johtaja
Varajäsen: Strömberg, Erik, hallitusneuvos

Narikka, Jouko, budjettineuvos
Lindell, Christina, osastopäällikkö
Kautto, Mikko, osastopäällikkö
Tanskanen, Antti, asiantuntija
Åström, Johan, asiantuntija
Hellstén, Harri, lainopillinen asiamies
Vanhanen, Rauno, johtaja
Väänänen, Pirjo, sosiaalipoliittinen asiantuntija
Rahkola, Joonas, ekonomisti
Puura, Heli, lakimies
Työläjärvi, Riitta, sosiaali- ja terveyspoliittinen asiantuntija
Tallavaara, Marja, asiantuntija
Lumiaho, Maire, lakimies
Partanen, Hannu, toiminnanjohtaja
Salminen, Jukka, toiminnanjohtaja
Kyyrö, Päivi, toiminnanjohtaja
Palomäki, Marjo, toiminnanjohtaja

Työterveyshuoltoneuvottelukunta 1.1.–31.3.2013
Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Kivimäki, Elise, osastopäällikkö, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Mukala, Kristiina, neuvotteleva virkamies
Varajäsen: Kairisalo, Anja, johtaja
Savolainen, Heikki, lääkintöneuvos
Aalto, Asko, lääkintöneuvos
Martimo, Kari-Pekka, teemajohtaja
Rautio, Maria, kehittämispäällikkö
Sipponen, Jukka, yksikönjohtaja
Visakorpi, Miisa, toimitusjohtaja, ylilääkäri
Rautjärvi, Leila, puheenjohtaja
Teinonen, Heidi, palvelupäällikkö
Haring, Kari, asiantuntijalääkäri
Perimäki, Raili, työympäristöasiantuntija
Schugk, Jan, ylilääkäri
Toivonen, Rauno, asiantuntija
Hollmén, Jyrki, asiantuntija
Tanskanen, Antti, asiantuntija
Tallavaara, Marja, asiantuntija
Lumiaho, Maire, lakimies
Työläjärvi, Riitta, sosiaali- ja terveyspoliittinen asiantuntija
Kukka, Anna, työympäristöasiantuntija
Arkio, Tarja, asiamies
Pätäri, Jarmo, lakimies
Hellstén, Harri, lainopillinen asiamies
Vanhanen, Rauno, johtaja
Lankia, Eero, johtaja
Piispanen, Pekka, johtaja

Työterveyshuoltoneuvottelukunta 1.4.2013 lukien
Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Kivimäki, Elise, osastopäällikkö, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Mukala, Kristiina, neuvotteleva virkamies
Kairisalo, Anja, johtaja
Savolainen, Heikki, lääkintöneuvos
Saarikoski, Sirkku, neuvotteleva virkamies
Martimo, Kari-Pekka, teemajohtaja

Leino, Timo, ylilääkäri
Heinonen, Tarja, alueylilääkäri
Visakorpi, Miisa, toimitusjohtaja, ylilääkäri
Teinonen, Heidi, palvelupäällikkö
Nyyssönen, Pirjo, työterveyshoitaja
Haring, Kari, asiantuntijalääkäri
Perimäki, Raili, työympäristöasiantuntija
Schugk, Jan, ylilääkäri
Tanskanen, Antti, asiantuntija
Andersson, Bjarne, työelämän kehittämisen asiantuntija
Palola, Jorma, neuvottelupäällikkö
Tallavaara, Marja, asiantuntija
Lumiaho, Maire, lakimies
Työläjärvi, Riitta, sosiaali- ja terveyspoliittinen asiantuntija
Kukka, Anna, työympäristöasiantuntija
Ilveskivi, Paula, lakimies
Arkio, Tarja, lakimies
Hellsten, Harri, lainopillinen asiamies
Vanhanen, Rauno, johtaja
Lankia, Eero, johtaja
Pelkonen, Janne, erityisasiantuntija
Mikkola, Hennamari, ryhmäpäällikkö
Hujanen, Timo, erikoistutkija

Kuntoutusasiain neuvottelukunta
Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Huusko, Tiina, kuntoutuspäällikkö, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Järvisalo, Jorma, ylilääkäri
Varajäsen: Haukipuro, Kyösti, vakuutusalueen ylilääkäri
Kivimäki, Elise, osastopäällikkö
Laine, Arto, työterveyshuoltopäällikkö
Autti-Rämö, Ilona, terveystutkimuksen päällikkö
Salminen, Anna-Liisa, johtava tutkija
Järvinen, Hanna, vakuutusalueen ylilääkäri
Kiuttu, Jorma, vakuutusalueen ylilääkäri
Kairisalo, Anja, johtaja
Backman, Heli, johtaja
Kerminen, Päivi, hallitusneuvos
Tötterman, Patrik, ylitarkastaja
Tuominen, Tuula, suunnittelija
Urhonen, Amu, puheenjohtaja
Sariola, Jukka, puheenjohtaja
Heikkonen, Merja, puheenjohtaja
Schugk, Jan, ylilääkäri
Tanskanen, Antti, asiantuntija
Haring, Kari, asiantuntijalääkäri
Kaukoranta, Ilkka, ekonomisti
Työläjärvi, Riitta, sosiaali- ja terveyspoliittinen asiantuntija
Puura, Heli, lakimies
Lumiaho, Maire, lakimies
Mattila, Ilpo, asiamies
Hellstén, Harri, lainopillinen asiamies
Vanhanen, Rauno, johtaja
Karhunen, Sirkka-Liisa, kehityspäällikkö
Uotinen, Sami, neuvotteleva lakimies
Tervonen, Hilppa, valmistelupäällikkö

Varjonen, Elina, kehittämispäällikkö
Lankia, Eero, johtaja
Piispanen, Pekka, johtaja 1.1. – 31.1.
Pelkonen, Janne, erityisasiantuntija 1.2. lukien
Härkäpää, Kristiina, professori
Laitinen, Merja, professori
Uutela, Toini, ylilääkäri
Leino, Eeva, kuntoutusylilääkäri

Työttömyysturva-asiain neuvottelukunta
Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala, Anne, osastopäällikkö, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Kauhanen, Heli, etuuspäällikkö
Maisonlahti, Marjaana, kassanjohtaja
Mäki, Outi, etuuspäällikkö
Åström, Johan, asiantuntija
Nyyssölä, Mikko, asiantuntija
Aarnio, Marko, toimintapäällikkö
Rautanen, Erja, osastopäällikkö
Airikkala, Risto, päälakimies
Lumiaho, Maire, lakimies
Salo, Esko, hallitusneuvos
Päivänsalo, Kirsi, hallitussihteeri

Väänänen, Pirjo, sosiaalipoliittinen asiantuntija
Rahkola, Joonas, ekonomisti
Hellstén, Harri, lainopillinen asiamies
Vanhanen, Rauno, johtaja
Puura, Heli, lakimies
Douglas, Inka, lakimies
Kerminen, Päivi, hallitusneuvos
Meling, Timo, ylitarkastaja
Jussila, Niina, toiminnanjohtaja
Solovjew, Aleksei, puheenjohtaja
Pohja, Heikki, toimitusjohtaja
Oksanen, Tapio, talousjohtaja

Organisaatiokaavio:

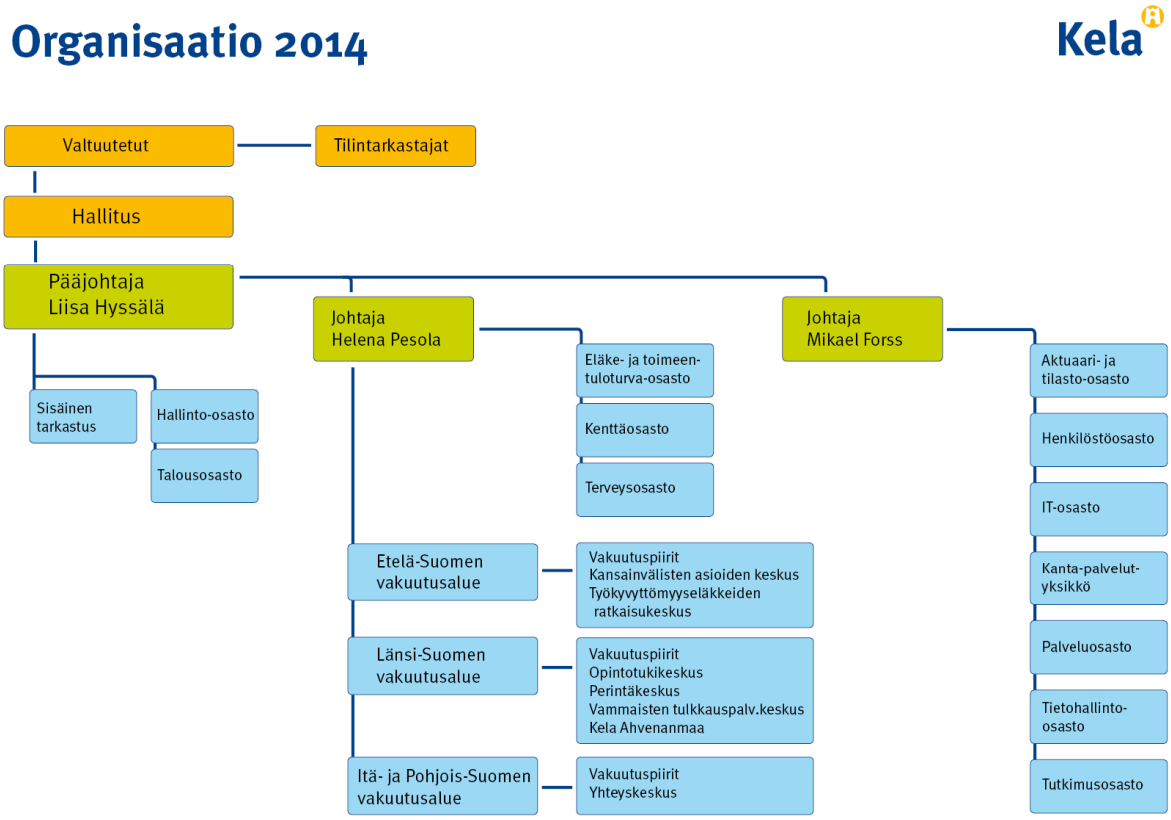

Laki Kansaneläkelaitoksesta ja Kelan työjärjestys

Kelan asema perustuu Suomen perustuslain (731/1999) 36 §:ään. Sen mukaan eduskunta valitsee valtuutetut valvomaan Kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään.

Kelan asemasta, tehtävistä ja hallinnosta on säädetty Kansaneläkelaitoksesta annetussa laissa (731/2001). Lain 1 §:n mukaan Kela on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsemat valtuutetut. Lain 2 §:n mukaan Kelan sosiaaliturvaa koskevista tehtävistä säädetään etuuksia koskevissa eri laeissa. Lain 3 §:n mukaan Kelan toimielimiä ovat valtuutetut ja hallitus.

Kelan hallitus on edellä mainitun lain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla vahvistanut Kelan työjärjestyksen. Työjärjestyksessä säädetään asioiden esittelystä hallituksessa, pääjohtajan ja johtajien tehtävistä, keskushallinnon organisaatiosta, hallinnollisia päätöksiä koskevasta asioiden esittelystä sekä osastopäällikön, ryhmäpäällikön, aluejohtajan ja vakuutuspiirin johtajan tehtävistä ja kelpoisuusehdoista.

Valtuutetut
Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 4 §:n nojalla eduskunta valitsee 12 valtuutettua ja hyväksyy valtuutetuille johtosäännön. Valtuutettujen toimikausi kestää vaalikauden eli neljä vuotta.

Valtuutettujen tehtävät on määritelty lain 5 §:ssä. Sen mukaan valtuutettujen tehtävänä on valvoa Kelan hallintoa ja toimintaa ottaen muun ohella huomioon laitoksen palvelujen laatu ja saatavuus. Valtuutetut määräävät hallituksen jäsenet ja tekevät tasavallan presidentille esityksen pääjohtajan ja johtajien nimittämisestä. Valtuutettujen tehtävänä on lisäksi valita Kelan tilintarkastajat, vahvistaa hallituksen esityksestä tilinpäätöksen perusteet, vahvistaa tilinpäätös ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle sekä antaa vuosittain toiminnastaan kertomus eduskunnalle. Eduskunta on vahvistanut valtuutetuille johtosäännön, jossa säädetään mm. valtuutettujen tehtävistä ja kokouksista.

Hallitus
Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 6 §:ssä säädetään hallituksen kokoonpanosta, 7 §:ssä hallituksen tehtävistä ja 8 §:ssä päätöksenteosta hallituksessa. Kelan työjärjestyksen 1 §:ssä on lisäksi säädetty asioiden esittelystä hallituksessa.

Hallituksessa on lain mukaan enintään 10 jäsentä, jotka valtuutetut määräävät. Hallituksen jäseniä määrättäessä otetaan huomioon sosiaaliturvan, johtamisen, hallinnon sekä talous- ja sijoitustoiminnan asiantuntemus. Hallituksen jäsenistä yksi on sosiaali- ja terveysministeriön, yksi työnantajakeskusjärjestöjen, yksi palkansaajakeskusjärjestöjen ja yksi maa- ja metsätaloustuottajien keskusjärjestöjen edustaja. Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Hallitukseen kuuluu tällä hetkellä 10 jäsentä. Kelan henkilöstön edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa.

Kansaneläkelaitoksen tuloslaskelma ja tase vuosilta 2013 ja 2012, 1 000 euroa

Kansaneläkelaitoksen tuotot	**2013**	**2012**
Etuusrahastojen tuotot		
Kansaneläkerahasto		
Työnantajien maksut	-157	-352
Valtion osuudet kansaneläkevakuutuksen etuuksista	-3 677 156	-3 595 917
Kansaneläkerahaston tuotot yhteensä	-3 677 313	-3 596 270
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Työtulovakuutuksen vakuutusmaksut	-2 262 147	-2 345 397
Valtion osuudet työtulovakuutuksen etuuksista	-130 943	-126 398
Takautumissuoritukset	0	6
Työtulovakuutus yhteensä	-2 393 090	-2 471 789
Sairaanhoitovakuutus		
Sairaanhoitovakuutuksen vakuutusmaksut	-1 228 246	-1 101 244
Valtion osuus sairaanhoitovakuutuksen etuuksiin	-1 004 431	-1 096 246
Saadut EU-korvaukset	-33 637	-37 134
Takautumissuoritukset	-409	-484
Sairaanhoitovakuutus	-2 266 723	-2 235 109
Sairausvakuutusrahaston tuotot yhteensä	-4 659 813	-4 706 897
Sosiaaliturvan yleisrahasto (Sty)		
Valtion osuus Sty:n etuuksista	-4 567 678	-4 275 010
Kuntien osuus Sty:n etuuksista	-675 354	-629 428
Palkansaajan työttömyyysvakuutusmaksu	-60 158	-55 943
Muut Sty:n tuotot etuuksiin	-1 828	-1 609
Sosiaaliturvan yleisrahaston tuotot yhteensä	-5 305 017	-4 961 991
Etuusrahastojen sijoitusten tuotot ja kulut	-20 681	-6 236
Etuusrahastojen rahoitustuotot ja kulut	-1 362	-4 655
Etuusrahastojen muut tuotot ja kulut	-10	113
Etuusrahastojen tuotot yhteensä	-13 664 196	-13 275 936
Valtion osuus etuusrahastojen toimintakuluista	-278 924	-271 305
Sosiaaliturvan yleisrahaston investointituotot	-95	-95
Palvelurahaston tuotot		
Toimintatuotot	-8 794	-10 439
Myyntituotot	-2 230	-202
Rahoitustuotot ja kulut	-9	-11
Palvelurahaston tuotot yhteensä	-11 033	-10 652
Eläkevastuurahaston tuotot		
Kannatusmaksut	-66 691	-45 581
Omaisuuden tuotot	-36 184	-17 859
Eläkevastuurahaston muut tuotot ja kulut	0	41
Työntekijöiden eläkemaksut	-12 506	-12 290
Vilma-laitosten hyvitykset	-7 878	0
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	-2 083	-1 870
Eläkevastuurahaston tuotot yhteensä	-125 342	-77 559
Kansaneläkelaitoksen tuotot yhteensä	-14 079 590	-13 635 547

Kansaneläkelaitoksen kulut		
Etuusrahastot		
Etuuskulut		
Kansaneläkevakuutus		
Eläke- ja vammaisetuudet	3 679 701	3 595 983
Sairausvakuutus		
Työtulovakuutus	2 376 309	2 330 676
Sairaanhoitovakuutus	2 190 432	2 224 110
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Työttömyysturvaetuudet	1 683 444	1 420 547
Lapsiperheiden etuudet	2 090 673	2 071 087
Opintoetuudet	807 060	811 989
Asumistuki	669 504	605 991
Muut etuudet	54 337	52 378
Etuuskulut yhteensä	13 551 460	13 112 760
Etuusrahastojen toimintakulut		
Toimintakulujen tuotot	-8 667	-8 798
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	209 444	213 637
Henkilösivukulut	96 060	75 609
Henkilöstökulut yhteensä	305 503	289 246
Muut toimintakulut	91 515	90 738
Ostopalvelut	61 332	60 391
Sosiaaliturvan yleisrahaston investointien poistot	95	95
Etuusrahastojen toimintakulut yhteensä	449 778	431 673
Etuusrahastojen kulut yhteensä	14 001 238	13 544 433
Kuntoutusvarauksen muutos	4 833	7 323
Palvelurahasto		
Henkilöstö-ja tilaresurssien ostot	4 953	3 945
IT-käyttökulut	3 098	3 958
Palvelurahaston muut kulut	1 289	627
Käyttöomaisuuden poistot	1 685	2 111
Palvelurahaston kulut yhteensä	11 025	10 641
Eläkevastuurahasto		
Toimisuhde-eläkkeet	88 181	82 184
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	4 620	3 709
Muut kulut	-98	-46
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	16 812	1 218
Eläkevastuurahaston kulut yhteensä	109 515	87 064
Kansaneläkelaitoksen kulut yhteensä	14 126 611	13 649 461
Kansaneläkelaitoksen ylijäämä + / alijäämä -	-47 021	-13 914

	2013	2012
Kansaneläkelaitoksen vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Etuusrahastojen IT-ohjelmat	5 215	5 035
Palvelurahaston IT-ohjelmat	5 389	4 044
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	10 604	9 079
Aineelliset hyödykkeet		
Etuusrahastojen rakennukset	57 713	58 044
Etuusrahastojen perusparannukset	19 919	20 156
Etuusrahastojen koneet ja kalusto	5 306	7 267
Palvelurahaston koneet ja kalusto	728	822
Etuusrahastojen kiinteistöennakot	10 407	7 553
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	94 074	93 843
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Etuusrahastojen käyttöomaisuussijoitukset	53 098	53 930
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä		
Muut sijoitukset		
Eläkevastuurahaston korkorahastot	245 893	251 123
Etuusrahastojen osakkeet ja osuudet	47 811	60 488
Eläkevastuurahaston osakkeet ja osuudet	778 965	655 915
Eläkevastuurahaston muut sijoitukset	38 400	47 238
Muut sijoitukset yhteensä	1 111 069	1 014 764
Kansaneläkelaitoksen sijoitukset yhteensä	1 164 167	1 068 694
Kansaneläkelaitoksen pysyvät vastaavat yhteensä	1 268 846	1 171 616
Eläkevastuurahaston vajaus	123 058	113 552
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Etuusrahastojen rahastojen väliset saamiset	8 786	6 960
Etuusrahastojen myyntisaamiset	3 724	4 071
Palvelurahaston myyntisaamiset	565	186
Etuusrahastojen siirtosaamiset	630	596
Palvelurahaston siirtosaamiset	21	0
Etuusrahastojen muut saamiset	5 381	6 505
Eläkevastuurahaston muut saamiset	9 251	18 442
Etuusrahastojen ennakkomaksut	168 658	167 374
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	197 015	204 134
Rahat ja pankkisaamiset		
Etuusrahastojen rahat ja pankkisaamiset	1 095 443	1 009 603
Palvelurahaston rahat ja pankkisaamiset	6 885	5 433
Eläkevastuurahaston rahat ja pankkisaamiset	2 253	4 464
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	1 104 580	1 019 500
Kansaneläkelaitoksen vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 301 595	1 223 633

Kansaneläkelaitoksen vastaavaa yhteensä	2 693 499	2 508 801

Kansaneläkelaitoksen vastattavaa	**2013**	**2012**
Oma pääoma		
Etuusrahastot		
Kansaneläkerahasto		
Rahasto vuoden alussa	-107 073	-121 450
Rahaston muutos	12 387	14 377
Kansaneläkerahasto yhteensä	-94 686	-107 073
Tilikauden tulos	-12 387	-14 377
Sairausvakuutusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-677 046	-667 184
Rahaston muutos	50 564	-9 862
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	-626 482	-677 046
Tilikauden tulos	-50 564	9 862
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-233	-138
Rahaston muutos	-95	-95
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	-328	-233
Tilikauden tulos	95	95
Etuusrahastot yhteensä	-784 351	-788 772
Palvelurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-11	0
Rahaston muutos	-8	-11
Palvelurahasto yhteensä	-19	-11
Tilikauden tulos	8	11
Eläkevastuurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-799 421	-798 203
Rahaston muutos	-16 812	-1 218
Eläkevastuurahasto yhteensä	-816 233	-799 421
Tilikauden tulos	15 826	-9 506
Rahastot yhteensä	-1 584 770	-1 597 698
Arvonkorotusrahastot		
Etuusrahastot		
Rahastot vuoden alussa		
Kansaneläkerahasto	-91 807	-89 418
Sairausvakuutusrahasto	-50 666	-50 389
Rahastot vuoden alussa yhteensä	-142 473	-139 808
Rahastojen muutos		
Kansaneläkerahasto	2 721	-2 389
Sairausvakuutusrahasto	-131	-277
Rahastojen muutos yhteensä	2 589	-2 665
Etuusrahastot yhteensä	-139 883	-142 473
Eläkevastuurahasto		
Rahastot vuoden alussa	-283 836	-215 645
Rahaston muutos yhteensä	-78 328	-68 192
Eläkevastuurahasto yhteensä	-362 165	-283 836

Arvonkorotusrahastot yhteensä	-502 048	-426 309
Muu oma pääoma		
Palvelurahasto		
Kanta-puskurivarat	-2 177	0
Eläkevastuurahasto		
Muu oma pääoma	-15 826	9 506
Muu oma pääoma yhteensä	-18 003	9 506
Kansaneläkelaitoksen alijäämä	47 021	13 914
Kansaneläkelaitoksen oma pääoma yhteensä	-2 057 800	-2 000 587
Kuntoutusvaraus		
Varaus vuoden alussa	-60 362	-53 038
Varauksen muutos	-90 387	-86 115
Varojen käyttö	85 553	78 791
Kuntoutusvaraus yhteensä	-65 195	-60 362
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Etuusrahastojen saadut ennakot	-354 336	-233 463
Palvelurahaston saadut ennakot	-6 264	-5 370
Etuusrahastojen rahastojen väliset velat	-4 815	-3 647
Palvelurahaston rahastojen väliset velat	-3 420	-2 825
Eläkevastuurahaston rahastojen väliset velat	-550	-487
Etuusrahastojen ostovelat	-8 630	-7 167
Etuusrahastojen siirtovelat	-50 173	-48 588
Palvelurahaston siirtovelat	-109	-101
Eläkevastuurahaston siirtovelat	-862	-1 403
Etuusrahastojen muut lyhytaikaiset velat	-137 563	-127 532
Palvelurahaston muut lyhytaikaiset velat	-1 599	-2 177
Eläkevastuurahaston muut lyhytaikaiset velat	-2 183	-15 091
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-570 504	-447 853
Kansaneläkelaitoksen vieras pääoma yhteensä	-570 504	-447 853
Kansaneläkelaitoksen vastattavaa yhteensä	-2 693 499	-2 508 801

Tuloslaskelmat ja taseet rahastoittain vuosilta 2013 ja 2012, 1 000 euroa

Kansaneläkerahaston tuloslaskelma

	2013	2012
Tuotot		
Vakuutusmaksut	-157	-352
Valtion osuudet etuuksista	-3 677 156	-3 595 917
Sijoitusten tuotot ja kulut	-20 681	-6 236
Rahoitustuotot ja kulut	-170	-436
Muut tuotot ja kulut	0	-35
Tuotot yhteensä	-3 698 165	-3 602 977
Eläke- ja vammaisetuudet	3 679 701	3 595 983
Etuuskate	-18 464	-6 995
Toimintakulut	100 446	84 844
Valtion osuus toimintakuluista	-69 595	-63 472
Ylijäämä + / alijäämä -	-12 387	-14 377

Kansaneläkerahaston tase	**2013**	**2012**
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	794	972
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	794	972
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	34 808	34 940
Perusparannukset	10 913	10 105
Koneet ja kalusto	1 530	1 902
Ennakkomaksut	4 970	4 493
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	52 221	51 440
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	20 842	21 437
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	20 842	21 437
Muut sijoitukset		
Osakkeet	47 811	60 488
Muut sijoitukset yhteensä	47 811	60 488
Sijoitukset yhteensä	68 653	81 925
Pysyvät vastaavat yhteensä	121 668	134 337
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	3 971	3 313
Myyntisaamiset	884	943
Siirtosaamiset	2	-3
Muut saamiset	729	23
Ennakkomaksut	18	85
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	5 604	4 361

Rahat ja pankkisaamiset	345 494	215 515
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	351 098	219 876
Vastaavaa yhteensä	472 766	354 213

Vastattavaa		
Oma pääoma	**2013**	**2012**
Kansaneläkerahasto		
Rahasto vuoden alussa	-107 073	-121 450
Rahaston lisäys/vähennys	12 387	14 377
Kansaneläkerahasto yhteensä	-94 686	-107 073
Tilikauden tulos	-12 387	-14 377
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-91 807	-89 418
Rahaston lisäys/vähennys	2 721	-2 389
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-89 086	-91 807
Alijäämä	12 387	14 377
Oma pääoma yhteensä	-183 772	-198 880
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-258 398	-126 973
Rahastojen väliset velat	-4 424	-3 311
Ostovelat	-1 800	-1 600
Siirtovelat	-15 056	-14 817
Muut lyhytaikaiset velat	-9 268	-8 575
Tilitettävä arvonlisävero	-48	-57
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-288 994	-155 333
Vieras pääoma yhteensä	-288 994	-155 333
Vastattavaa yhteensä	-472 766	-354 213

Sairausvakuutusrahaston tuloslaskelma

	2013	**2012**
Tuotot		
Työtulovakuutus		
Vakuutusmaksut		
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	-647 215	-690 482
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	-1 614 931	-1 654 916
Vakuutusmaksut yhteensä	-2 262 146	-2 345 397
Valtion osuudet etuuksista	-130 943	-126 398
Takautumissuoritukset	0	6
Työtulovakuutus yhteensä	-2 393 089	-2 471 789
Sairaanhoitovakuutus		
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	-1 228 246	-1 101 244
Takautumissuoritukset	-409	-484
Valtion osuudet sairaanhoitovakuutukseen	-1 004 431	-1 096 246
Saadut EU-korvaukset	-33 637	-37 134
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	-2 266 723	-2 235 109
Rahoitustuotot ja kulut	-924	-3 469
Muut tuotot ja kulut	-2	24

Tuotot yhteensä	-4 660 738	-4 710 342
Etuuskulut		
Työtulovakuutus		
Päivärahasuoritukset	2 050 350	2 026 804
Työterveyshuolto	325 959	303 871
Työtulovakuutus yhteensä	2 376 309	2 330 676
Sairaanhoitovakuutus		
Sairaanhoitokorvaukset	1 830 349	1 879 649
Työterveyshuolto	24 219	23 021
Kuntoutuspalvelut	296 762	279 341
Muut etuudet yhteensä	39 102	42 099
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 190 432	2 224 110
Etuuskulut yhteensä	4 566 741	4 554 786
Etuuskate	-93 997	-155 556
Toimintakulut	206 672	203 728
Valtion osuus toimintakuluista	-66 944	-65 358
Kuntoutusvarauksen muutos	4 833	7 323
Ylijäämä + / alijäämä -	-50 564	9 862

Sairausvakuutusrahaston tase

Vastaavaa	**2013**	**2012**
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	2 323	2 296
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 323	2 296
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	22 905	23 104
Perusparannukset	8 313	8 351
Koneet ja kalusto	2 673	3 651
Ennakkomaksut	6 632	5 233
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	40 523	40 339
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset	32 514	32 751
Sijoitukset yhteensä	32 514	32 751
Pysyvät vastaavat yhteensä	75 360	75 386
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	2 593	2 564
Myyntisaamiset	1 783	1 954
Siirtosaamiset	582	565
Muut saamiset	4 652	6 482
Ennakkomaksut	103 825	109 407
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	113 435	120 972
Rahat ja pankkisaamiset	646 075	694 721
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	759 510	815 693
Vastaavaa yhteensä	834 870	891 079

Vastattavaa	2013	2012
Oma pääoma		
Sairausvakuutusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-677 046	-667 184
Rahaston lisäys/vähennys	50 564	-9 862
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	-626 482	-677 046
Tilikauden tulos	-50 564	9 862
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-50 666	-50 389
Rahaston lisäys/vähennys	-131	-277
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-50 797	-50 666
Ylijäämä		-9 862
Alijäämä	50 564	
Oma pääoma yhteensä	-677 279	-727 712
Varaukset		
Kuntoutusvaraus		
Varaus vuoden alussa	-60 362	-53 038
Varauksen lisäys	-90 387	-86 115
Varojen käyttö	85 554	78 791
Kuntoutusvaraus yhteensä	-65 195	-60 362
Varaukset yhteensä	-65 195	-60 362
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-28 698	-44 160
Rahastojen väliset velat	0	0
Ostovelat	-4 300	-3 441
Siirtovelat	-30 234	-29 364
Muut lyhytaikaiset velat	-29 164	-26 041
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-92 396	-103 006
Vieras pääoma yhteensä	-92 396	-103 006
Vastattavaa yhteensä	-834 870	-891 079

Sosiaaliturvan yleisrahaston tuloslaskelma

	2013	2012
Tuotot		
Valtion osuus etuuksista	-4 567 678	-4 275 010
Kuntien osuus etuuksista	-675 354	-629 428
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	-60 158	-55 943
Takautumissuoritukset työnantajilta	-14	-14
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	-1 752	-1 478
ETA-työttömyyskorvaukset	-24	-93
Ahvenanmaan suoritukset vammaisten tulkkauspalveluun	-37	-24
Rahoitustuotot ja kulut	-269	-749
Muut tuotot ja kulut	-7	124
Tuotot yhteensä	-5 305 293	-4 962 616
Etuuskulut		
Työttömyysturvaetuudet	1 683 444	1 420 547
Lapsiperheiden etuudet	2 090 673	2 071 087

Opintoetuudet	807 060	811 989
Asumistuki	669 504	605 991
Muut etuudet	54 337	52 378
Etuuskulut yhteensä	5 305 018	4 961 991
Etuuskate	-275	-625
Toimintakulut	142 660	143 101
Valtion osuus toimintakuluista	-142 385	-142 475
Investointituotot	-95	-95
Ylijäämä + / alijäämä -	95	95

Sosiaaliturvan yleisrahaston tase

	2013	**2012**
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	2 098	1 766
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 098	1 766
Aineelliset hyödykkeet		
Perusparannukset	693	1 700
Koneet ja kalusto	1 103	1 714
Ennakkomaksut	-1 194	-2 173
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	602	1 241
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	-258	-258
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	-258	-258
Sijoitukset yhteensä	-258	-258
Pysyvät vastaavat yhteensä	2 442	2 749
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	2 222	1 084
Myyntisaamiset	1 056	1 174
Siirtosaamiset	45	34
Ennakkomaksut	64 815	57 882
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	68 138	60 174
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	68 138	60 174
Rahat ja pankkisaamiset	103 874	99 366
Vastaavaa yhteensä	174 454	162 290
Vastattavaa		
Oma pääoma	**2013**	**2012**
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-233	-138
Rahaston lisäys/vähennys	-95	-95
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	-328	-233
Tilikauden tulos	95	95
Ylijäämä	-95	-95
Oma pääoma yhteensä	-328	-233
Vieras pääoma		

Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-67 241	-62 329
Rahastojen väliset velat	-391	-337
Ostovelat	-2 529	-2 127
Siirtovelat	-4 883	-4 406
Muut lyhytaikaiset velat	-99 082	-92 858
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-174 126	-162 057
Vieras pääoma yhteensä	-174 126	-162 057
Vastattavaa yhteensä	-174 454	-162 290

Palvelurahaston tuloslaskelma

	2013	**2012**
Tuotot		
Toimintatuotot	-8 794	-10 439
Myyntituotot	-2 230	-202
Rahoitustuotot ja kulut	-9	-11
Tuotot yhteensä	-11 033	-10 652
Kulut		
Henkilöstö- ja tilaresurssien ostot	4 953	3 945
IT-käyttökulut	3 098	3 958
Muut kulut	1 289	627
Käyttöomaisuuden poistot	1 685	2 111
Kulut Yhteensä	11 025	10 641
Ylijäämä + / alijäämä -	8	11

Palvelurahaston tase

Vastaavaa	**2013**	**2012**
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	5 389	4 044
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	5 389	4 044
Aineelliset hyödykkeet		
IT-kone- ja laiteinvestoinnit	728	822
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	728	822
Pysyvät vastaavat yhteensä	6 117	4 867
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	565	186
Siirtosaamiset	21	0
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	586	186
Rahat ja pankkisaamiset	6 885	5 433
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	7 471	5 619
Vastaavaa yhteensä	13 588	10 486

Vastattavaa		
Oma pääoma	**2013**	**2012**
Palvelurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-11	0
Rahaston lisäys/vähennys	-8	-11
Palvelurahasto yhteensä	-19	-11
Kanta-puskurivarat		
Kanta-puskurivarat vuoden alussa	0	0
Kanta-puskurivarat lisäys/vähennys	-2 177	0
Kanta-puskurivarat yhteensä	-2 177	0
Tilikauden tulos	8	
Ylijäämä	-8	-11
Oma pääoma yhteensä	-2 196	-11
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-6 264	-5 370
Rahastojen väliset velat	-3 420	-2 825
Siirtovelat	-109	-101
Muut lyhytaikaiset velat	-1 599	-2 177
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-11 392	-10 474
Vieras pääoma yhteensä	-11 392	-10 474
Vastattavaa yhteensä	-13 588	-10 486

Eläkevastuurahaston tuloslaskelma

	2013	**2012**
Tuotot		
Kannatusmaksut	-66 691	-45 581
Omaisuuden tuotot	-36 184	-17 859
Muut tuotot ja kulut	0	41
Työntekijöiden eläkemaksut	-12 506	-12 290
Vilma-laitosten hyvitykset	-7 878	0
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	-2 083	-1 870
Tuotot yhteensä	-125 342	-77 559
Kulut		
Toimisuhde-eläkkeet	88 181	82 184
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	4 620	3 709
Muut kulut	-98	-46
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	16 812	1 218
Kulut Yhteensä	109 515	87 064
Ylijäämä + / alijäämä -	15 826	-9 506

Eläkevastuurahaston tase

Vastaavaa	**2013**	**2012**
Pysyvät vastaavat		
Sijoitukset		
Korkorahastot	245 893	251 123
Osakkeet ja osuudet	778 965	655 915
Muut sijoitukset	38 400	47 238

Sijoitukset yhteensä	1 063 258	954 276
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 063 258	954 276
Eläkevastuurahaston vajaus	123 058	113 552
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	0	0
Saamiset Vilma-laitoksilta	1 305	0
Saamiset Kuntien eläkevakuutukselta	7 946	18 442
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	9 251	18 442
Rahat ja pankkisaamiset	2 252	4 464
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	11 503	22 905
Vastaavaa yhteensä	1 197 819	1 090 733
Vastattavaa		
Oma pääoma	**2013**	**2012**
Eläkevastuurahasto		
Katettava vastuu vuoden alussa	-799 421	-798 203
Katettavan vastuun lisäys/vähennys	-16 812	-1 218
Eläkevastuurahasto yhteensä	-816 233	-799 421
Muu oma pääoma	-15 826	9 506
Tilikauden tulos	15 826	-9 506
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-283 836	-215 645
Rahaston lisäys/vähennys	-78 328	-68 192
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-362 164	-283 836
Ylijäämä		9 506
Alijäämä	-15 826	
Oma pääoma yhteensä	-1 194 224	-1 073 751
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Rahastojen väliset velat	-550	-487
Siirtovelat	-862	-1 403
Velat Vilma-laitoksille	0	-2 247
Velka Kuntien eläkevakuutukselle	-2 183	-12 844
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-3 595	-16 981
Vieras pääoma yhteensä	-3 595	-16 981
Vastattavaa yhteensä	-1 197 819	-1 090 733

Liite 4

KELAN TUTKIMUSTYÖN KESKEISIÄ TULOKSIA JA HAVAINTOJA VUONNA 2013

Kelan tieteellisissä julkaisusarjoissa ilmestyneet tutkimusraportit vuonna 2013

Suomalaisen sosiaalipoliittisen mallin kehitys, nykytila ja tulevaisuus

Muihin Pohjoismaihin verrattuna Suomessa lähdettiin sosiaalipolitiikan kehittämisessä myöhään liikkeelle. Suomen talouspoliittiselle mallille on ollut ominaista hintakilpailukyvyn korostaminen, yksipuolinen tuotantorakenne ja voimakkaat suhdannevaihtelut. Kilpailukykyä etsittiin kerran vuosikymmenessä toteutetuilla devalvaatioilla. Sosiaalipolitii-kassa Suomen malli on ollut skandinaavinen malli ilman lisävarusteita: perusteiltaan läntisten naapurimaiden kaltainen, mutta etujen suhteen kitsaampi. 1990-luvun lama koetteli mallin kestävyyttä. Vientisektori nousi lamasta suhteellisen nopeasti. Laman varjo oli kuitenkin pitkä. Työttömyys säilyi korkealla tasolla, julkiset menot kasvoivat ja julkinen velka, jota lamavuosina oli jouduttu ottamaan, kaventui hitaasti Nokia-vetoisesta talouskasvusta huolimatta. Osa väestöstä pääsi talouskasvun imuun, osa ei. Toimeentulo-erot kasvoivat. Vuonna 2008 alkaneen maailmanlaajuisen laman seurauksena Suomen vientisektori joutui jälleen kerran ongelmiin. Viennin romahdus oli syvempi kuin 1990-laman aikana. Teollisuuden rakennemuutosten ja Ruotsia yksipuolisemman tuotantorakenteen vuoksi vaikeudet ovat olleet meillä suuremmat kuin länsinaapurissa. 1990-luvulla hintakilpailukykyä parannettiin devalvaatiolla. Euron käyttöönoton jälkeen tuo perinteinen kilpailukyvyn parannuskeino ei enää tule kyseeseen. Tie on kivikkoisempi. 1990-luvun laman alkaessa Suomen julkinen sektori oli lähes velaton, sen sijaan 2008 meillä oli velkaa edellisen laman perintönä, mikä yhdessä kituliaan talouskasvun vuoksi uhkaa johtaa siihen, että kansantalouden kestokyky joutuu koetteille. Tämä pakottaa miettimään julkisen sektorin toiminnan mahdollisuuksia ja rajoja: mikä kuuluu julkisvallan tehtäviin ja mikä ei.

Lähteet: Kangas Olli, Saloniemi Antti: Historical making, present and future challenges for the Nordic welfare state model in Finland.
http://www.fafo.no/pub/rapp/20330/20330.pdf
Kangas Olli: NORDMOD – patentoitu pohjoismainen malli ja sen poliittiset haasteet. Talous & Yhteiskunta 2013: 3, s. 46–51.

Tulojen eriarvoisuus on Suomessa kasvanut – uhkana väestöryhmien hyvinvointierojen kasvu

Eurooppalaisen GINI-eriarvoisuushankkeen (Growing Inequalities' Impacts) Suomea koskevassa laajassa maaraportissa tarkasteltiin taloudellisen eriarvoisuuden kehitystä ja eriarvoisuuden sosiaalisia seurauksia Suomessa viime vuosikymmenten aikana. Tulojen mukainen eriarvoisuus pieneni 1970-luvulta 1990-luvulle, mutta alkoi jälleen kasvaa 1990-luvun loppupuolella. Taustalla oli pääomatulojen kasvu, verojen uudelleenjakavan vaikutuksen heikkeneminen sekä sosiaaliturvaetuuksien jääminen jälkeen palkkakehityksestä. 2000-luvulla eriarvoisuudessa ei ole tapahtunut huomattavia muutoksia puoleen eikä toiseen. Eriarvoisuuden kasvu on Suomessa ollut muihin kehittyneisiin maihin verrattuna poikkeuksellisen jyrkkää. Tästä huolimatta eriarvoisuutta mittaava Gini-kerroin oli vuonna 2010 edelleen kansainvälisesti katsottuna matalalla ta-

solla (0,27). Eriarvoistumiskehitys ei näytä toistaiseksi aiheuttaneen Suomessa vakavia yhteiskunnallisia ongelmia. Suomalaiset ovat keskimäärin tyytyväisiä elämäänsä, elinikä on edelleen kasvanut, absoluuttinen köyhyys on vähentynyt ja luottamus toisiin ihmisiin ja instituutioihin on edelleen korkealla tasolla. Keskiarvot kätkevät kuitenkin taakseen suuriakin väestöryhmittäisiä eroja, ja tuloerojen kasvu on näkynyt esimerkiksi kasvavina terveyseroina eri väestöryhmien välillä.

Lähde: Blomgren Jenni, Hiilamo Heikki, Kangas Olli, Niemelä Mikko. Growing inequalities and their impacts in Finland. Country report for Finland. GINI-hankkeen (Growing Inequalities' Impacts) maaraportti. Saatavana verkossa: http://gini-research.org/articles/cr.

Perusturva riittää harvoin kohtuulliseen kulutukseen

Kohtuullisen kulutuksen taso ja sisältö samoin kuin perusturvaetuuksien riittävyys vaihtelevat kotitaloustyypeittäin. Viitebudjettien mukaan yksin asuvan miehen taloudessa tarvitaan 260 ja nelihenkisessä pikkulapsiperheessä 365 tavaraa ja palvelua, jotka ovat välttämättömiä toimeentuloon ja yhteiskunnalliseen toimintaan osallistumiseen tämän päivän Suomessa. Näiden hankkiminen maksaa 495–1497 euroa kuukaudessa ilman asumista ja liikennemenoja. Myös perusturvaetuuksien riittävyys kohtuulliseen kulutukseen vaihtelee kotitaloustyyppien välillä. Parhaiten perusturva näyttäisi kattavan yksin asuvan yli 65-vuotiaan kohtuullisen kulutuksen. Heikoiten perusturvaetuudet kattavat yksin asuvien alle 45-vuotiaiden sekä lapsiperheiden kulutuksen. Kohtuullista toimeentuloa uhkaavat pienituloisuuden lisäksi ihmisten toimintamahdollisuuksia rajoittavat tekijät, kuten koulutuk-sen puute, sairaudet ja velkaantuminen ja alentunut toimintakyky. Sosiaalisiin suhteisiin liittyvät rajoitteet ilmenevät muun muassa yksinäisyytenä. Usein näissä tapauksissa viranomaisten toiminta koetaan omaehtoista toimintaa lannistavana.

Lähde: Kangas Olli, Niemelä Mikko, Raijas Anu, toim. Takaisin perusteisiin. Perusturvan riittävyys kulutuksen näkökulmasta. Kela, 2013.

Riskiryhmiin kuuluvilla on runsaasti terveyteen ja talouteen liittyviä ongelmia

Terveyteen ja talouteen liittyvät ongelmat kasautuvat yhä useammin samoille henkilöille. Esimerkiksi työmarkkinatuen saajista yli 70 % kokee taloudellisen tilanteensa vaikeana ja melkein joka toisella on pysyvä vamma tai sairaus. Heidän työllistymistään voisi helpottaa ja hyvinvointiaan lisätä parantamalla työttömien psykososiaalisen tuen ja terveyspalvelujen saatavuutta velvoitteiden ja sanktioiden sijaan. Myös vangeilla on runsaasti sairauksia. Esimerkiksi mielenterveyden häiriöitä oli miesvangeista 78 prosentilla ja naisvangeista 85 prosentilla. Myös päihderiippuvaisten vankien määrä on huomattavasti kasvanut viimeisten 20 vuoden aikana. Miehistä 75 % ja naisista 77 % oli päihderiippuvaisia. Taloudellinen huono-osaisuus on vahvasti yhteydessä muihin elämänalueisiin. Se ilmenee muun muassa tyytymättömyytenä elämään, terveysongelmina sekä heikentyneenä luottamuksena muihin ihmisiin ja yhteiskunnallisiin instituutioihin. Vanhempien ongelmat vaikuttavat myös lasten tulevaisuuteen. Tutkimuksessa havaittiin, että oikeuspsykiatristen potilaiden lapsuudenper-heissä esiintyi selvästi keskimääräistä enemmän alkoholi- ja mielenterveysongelmia, perheväkivaltaa ja pidempiaikaisia taloudellisia vaikeuksia.

Lähde: Niemelä Mikko, Saari Juho, toim. Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa. Kela,

2013.

Toimeentulotukea käytetään asumiseen ja terveydenhoitomenoihin

Toimeentulotukeen joutuivat Helsingissä vuosina 2008–2010 turvautumaan ennen muuta yksin elävät, yksinhuoltajat ja maahanmuuttajat. Toimeentulotuesta noin 60 % maksettiin asiakkaan tilille käyttökohdetta erittelemättä. Tällöin on monesti kyse toimeentulotuen perusosasta. Eritellyistä käyttökohteista toimeentulotukea maksettiin eniten asumiseen (noin neljännes kokonaismenoista) ja terveydenhoitomenoihin (noin 10 % kokonaisme-noista). Yleisimpiä terveydenhoitomenoja olivat lääke- ja hoitotarvikemenot (7 miljoonaa euroa vuodessa) sekä sairaala- ja poliklinikkamaksut (2−3 milj. euroa vuodessa). Lääke-menot olivat suurimmat eläkeläisillä, työkyvyttömillä ja pitkäaikaissairailla. Helsingin kaupungin sosiaaliviraston rekisteritiedoista koostetun aineiston perusteella toimeentulo-tuen saajat olivat vuosina 2008–2010 suurimmaksi osaksi yksin eläviä. Yksinhuoltajat olivat toiseksi suurin ryhmä. Toimeentulotukea saaneissa yhden aikuisen talouksissa aikuinen oli tavallisimmin työtön tai lomautettu. Työttömien perusturvassa on puutteita, koska niin moni työttömyydestä kärsivä kotitalous joutuu turvautumaan toimeentulotukeen. Vuonna 2010 toimeentulotukimenoista 27 % kohdistui maahanmuuttajille, vaikka maahanmuuttajien osuus Helsingin väestöstä oli noin 8 %. Kotoutumistuki muodosti osan menoista, mutta kotoutumistoimenpiteiden loputtua varsinkin pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla oli edelleen suuri riski jäädä toimeentulotuen piiriin. Toimeentulotukea saavat maahanmuut-tajakotitaloudet olivat kantaväestöä useammin lapsiperheitä.

Lähde: Ahola Elina, Hiilamo Heikki, toim. Köyhyyttä Helsingissä. Toimeentulotuen saajat ja käyttö 2008–2010. Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 127, 2013.

Pienituloiset ja sairaat tinkivät lääkemenoista

Toimeentuloturvan toimivuutta selvittäneen kyselytutkimuksen mukaan 11 % suomalaisista kotitalouksista oli jättänyt edellisen vuoden aikana kustannussyistä lääkkeitä hankkimatta. Usein tai jatkuvasti lääkkeistä oli tinkinyt 2 %. Lääkkeitä jättivät hankkimatta erityisesti pienituloiset ja sairaat. Lääkkeistä tinkineiden osuus näyttäisi hieman pienentyneen vuodesta 2000, jolloin 17 % ilmoitti jättäneensä ostamatta lääkkeitä. Kansainvälisten kyselyjen perusteella lääkkeistä tingitään Suomessa yleisemmin kuin muissa kattavan sosiaaliturvan EU-maissa (esim. Ruotsi, Hollanti, Englanti, Ranska). Lääkkeiden hankkimatta jättämistä kustannussyistä selvitettiin myös etuuksia saaneiden keskuudessa. He tinkivät lääkkeistä yleisemmin kuin muu väestö. Lääkkeitä oli jättänyt hankkimatta sairauspäivärahaa 300 päivää saaneista 32 %, työmarkkinatukea saaneista 36 % ja lääkkeiden vuotuisen omavastuuosuuden (lääkekatto) ylittäneistä 24 %.

Lähde: Aaltonen Katri, Miettinen Jani, Leena K. Saastamoinen, Jaana E. Martikainen. Kenellä ei ole varaa lääkkeisiin? Kirjassa Airio Ilpo, toim. Toimeentuloturvan verkkoa kokemassa - kansalaisten käsitykset ja odotukset. Kela, 2013.

Lääkekaton ylittäjät iäkkäitä ja pienituloisia

Lääkkeiden vuotuisen omavastuun ylittäjille tarkoitettuja lisäkorvauksia maksettiin vuonna 2012 noin 129 000 henkilölle. Ylittäjien määrä on kasvussa lääkekaton alen-

nuttua vuoden 2013 alussa 700,92 eurosta 670 euroon ja edelleen vuoden 2014 alusta 610 euroon. Lääkekaton ylittäneet ovat muita useammin iäkkäitä, naisia, yksin asuvia, pelkän peruskoulutuksen saaneita, ja he kokevat muuta väestöä useammin terveydentilansa huonoksi. Heidän nettotulonsa ovat pienemmät kuin väestöllä keskimäärin, ja heistä suurin osa saa pääasialliset tulonsa eläkkeestä. He ovat joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin useammin kuin väestö keskimäärin. Lääkekaton ylittäjät pitävät lääkkeiden vuotuista omavastuuta liian suurena.

Lähde: Saastamoinen Leena, Aaltonen Katri, Tuominen Ulla, Martikainen Jaana. Keitä lääkekustannusten vuotuisen omavastuuosuuden ylittäneet ovat? Kirjassa Airio Ilpo, toim. Toimeentuloturvan verkkoa kokemassa. Kela, 2013.

Diabeteksen lääkehoidon kustannukset kasvavat

Diabeteksen lääkehoidon kustannukset ovat kasvaneet erityisesti tyypin 2 diabeteksen yleistyessä. Diabeteslääkkeiden kokonaiskäyttäjämäärä on kymmenen vuoden aikana kasvanut 181 900:sta 330 500:aan. Diabeteksen hoitoon tulleet uudet lääkkeet lisäävät kustannuksia, viime vuosina erityisesti pitkävaikutteisten insuliinianalogien ja gliptiinien käyttöönotto. Esimerkiksi Ruotsissa käytetään ylipitkävaikutteisia insuliinianalogeja selvästi vähemmän kuin Suomessa. Niiden teho ei myöskään eroa vanhempien insuliinivalmisteiden tehosta. Rekisteritiedot osoittavat, että tyypin 1 diabetekseen myönnettyjen erityiskorvausoikeuksien määrä on viime vuosina vähentynyt.

Lähde: Aaltonen Katri, Saastamoinen Leena. Pitkävaikutteisten insuliinianalogien ja gliptiinien käyttö yleistyy diabeteksen hoidossa. SIC! Lääketietoa Fimeasta. 3(4), 30–34, 2013. http://fimea-sic.innofactor.com/4_2013/pitkavaikutteisten_insuliinianalogien_ja_gliptiinien_kaytto_yleistyy

Muuttuva Salo – miten kaupunki selviää rakennemuutoksesta?

Suomen taloudessa on tapahtumassa rakennemuutos. Tapaus Nokia ilmentää teknologiateollisuuden ongelmia. Keskeinen yhteiskuntapoliittinen kysymys on, mitä tapahtuu niille ihmisille, jotka jäävät rakennemuutoksen jalkoihin. Missä määrin he työllistyvät tai päätyvät sosiaaliturvan asiakkaiksi? Missä määrin Kelan hoitama sosiaaliturva toimii rakennemuutoksen ”pesänselvittäjänä”? Millaisia yksilötason vaikutuksia murroksella on? Kysymyksiä tarkastellaan Kelan tutkimusosaston ja Turun yliopiston yhteistyöprojektissa. Ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin kyselytutkimus salolaisille. Toisessa vaiheessa tarkastellaan palveluiden ja etuuksien käytön kehittymistä sekä aluetalouden muutoksia pitkällä aikavälillä 2013–2023. Tutkimuksesta selviää, että salolaisten terveys on keskimääräistä parempi. Työttömien terveydentila on kuitenkin työssä käyviä heikompi, ja terveysongelmia on erityisesti yli 50-vuotiailla työttömillä. Nokialta irtisanottujen ja muiden työttömien välillä on eroja. Jälkimmäisessä ryhmässä terveysongelmat koetaan työn saantia estäväksi tekijäksi. Nokialta työttömäksi jääneillä puolestaan korostuvat uuden työn saantiin liittyvät koulutustarpeet. Työttömillä on ongelmia terveyspalvelujen saatavuudessa. Heistä 40 % vastasi, että jonotus on estänyt heitä saamasta lääkärihoitoa. Kyselyn mukaan päihdeongelmat keskittyvät Salossa yli 50-vuotiaiden ikäryhmään. Työttömän väestön työkyvyn säilyttäminen tulee olemaan Salossa suuri haaste, samoin laaja uudelleenkoulutuksen tarve.

Lisätietoja: Ylikännö Minna, Turun yliopisto, TOPSOS, minna.ylikanno@utu.fi, Kehusmaa Sari, Kelan tutkimusosasto, sari.kehusmaa@kela.fi sekä www.utu.fi/fi/yksikot/soc/yksikot/sospol_ja_sostyo/muuttuva_salo/Sivut/home.aspx

Työterveyshuollon ja kuntien perusterveydenhuollon kustannusten välillä on käänteinen yhteys

Tutkimuksessa arvioitiin työnantajien järjestämän työterveyshuollon palvelujen kustannusten ja käytön alueellisia eroja kunnittain ja sairaanhoitopiireittäin sekä palveluntuottajittain. Sairaanhoitopiireittäin työterveyshuollon osuus on 20–30 % perusterveydenhuollon avohoidon menoista. Kunnittain osuus voi olla yli 40 % – esimerkiksi Järvenpäässä, tai alle 10 % – esimerkiksi Kemijärvellä. Keskimäärin työterveyshuollon kustannukset ovat 115 euroa asukasta kohti. Terveyskeskuksissa tuotettujen palvelujen kustannukset ovat työntekijää kohti kolmanneksen pienemmät kuin muilla palveluntuottajilla. Vastaavasti yksikkökustannukset, kuten kustannukset lääkärissäkäyntiä kohti, ovat terveyskeskuksissa huomattavasti pienemmät. Työnantajittain kustannuserot ovat myös merkittäviä. Esimerkiksi alle 20 työntekijän työpaikoilla käytetään työterveyshuoltoon rahaa työntekijää kohti 28 % vähemmän kuin niitä suuremmilla työpaikoilla. Työterveyshuollon ja kuntien perusterveydenhuollon kustannusten välillä on selkeä käänteinen yhteys, joten työterveyshuoltopalvelut korvaavat osan kuntien perusterveydenhuollon palveluista. Työterveyshuolto on siten merkittävä tuki elinkeinorakenteeltaan suotuisten alueiden ja kuntien perusterveydenhuollolle.

Lähde: Hujanen Timo, Mikkola Hennamari. Työterveyshuollon palvelujen kustannusten alueelliset erot. Kela Nettityöpapereita 42, 2013

Työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten osuus on suurentunut

Tarkasteltaessa sairausperusteisia toimeentuloetuuksia saaneiden osuuksia 16–24-vuotiaasta väestöstä vuosina 1995–2012 havaitaan, että vuoden 2008 jälkeen työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten osuus on suurentunut. Vuonna 2009 työkyvyttömyyseläkettä saaneiden osuus 16–24-vuotiaasta väestöstä oli 1,02 %, ja vuonna 2012 se oli noussut 1,11 %:iin. Myös muissa sairausperusteisissa toimeentuloetuuksissa on tapahtunut kasvua 2010-luvulla. Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden nuorten osuus vähentyi 1990- ja 2000-lukujen taitteessa nuoren kuntoutusrahalain voimaantulon jälkeen, mutta kääntyi uudelleen kasvuun vuodesta 2004 lähtien. Vuoden 2012 lopussa 2,6 % alle 25-vuotiaista nuorista sai jotain sairausperusteista toimeentuloetuutta (työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutusrahaa, sairauspäivärahaa). Kymmenen vuotta aiemmin vastaava osuus oli 1,7 %. Kuntoutusetuuksia koskevien ajankohtaisten lainmuutosten vaikutuksia nuorten työelämään pääsyyn sekä työkyvyttömyyden ja syrjäytymisen ehkäisyyn tulee seurata, samoin kehitystä sairausperusteisissa toimeentuloa korvaavissa etuuksissa.

Lähde: Koskenvuo Karoliina, Autti-Rämö Ilona. Alle 25-vuotiaiden nuorten työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuuksien käytön kehitys. Kela, Työpapereita 50, 2013.

Työkyvyttömyydestä ja työttömyydestä aiheutuva työelämästä poissaolo Suomessa ja muissa Pohjoismaissa

Työelämästä poissaolo työkyvyttömyyden tai työttömyyden takia oli vuosina 2005 ja 2010 Suomessa Pohjoismaiden korkein: 18 % työikäisistä vuonna 2010, kun osuus

Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa oli noin 12–13 %. Suomessa työelämän ulkopuolella olevien aktivointi painottui muita maita suhteellisesti enemmän työvoimapoliittiseen koulutukseen ja vähemmän tuettuun työllistämiseen. Lisäksi Suomesta puuttuivat suoraan vajaakuntoisille suunnatut työllistämistoimet, vaikka tämän kohderyhmän osuus muissa maissa oli yli puolet kaikesta tuetusta työllistämisestä. Suomi oli sekä järjestelmien rakenteellisen kehittämisen että niiden tilastollisten käyttöasteiden suhteen pysynyt tutkimusajanjaksolla jokseenkin ennallaan, kun kaikissa muissa Pohjoismaissa muutokset olivat olleet suuria yleensä usealla osa-alueella.

Lähde: Blomgren Jenni, Hytti Helka. Työkyvyttömyydestä ja työttömyydestä aiheutuva työelämästä poissaolo sekä aktiivitoimenpiteille osallistuminen Pohjoismaissa 2005 ja 2010. Kela, Työpapereita 48, 2013.

Osittaisen hoitorahan ja yksityisen hoidon tuen käyttö on kasvanut

Osittaisen hoitorahan ja yksityisen hoidon tuen käyttö on kasvattanut suosiotaan 2000-luvulla. Osittaisen hoitorahan käyttö viisinkertaistui 2000-luvulla, kun etuuden piiriin tulivat myös koulua aloittelevien lasten vanhemmat. Alle 3-vuotiaiden lasten perheistä osittaista hoitorahaa on käyttänyt kuitenkin vain noin 4 000 perhettä ja yksityisen hoidon tukea noin 20 000 perhettä vuodessa. Kummankaan etuuden käyttöä ei ole aikaisemmin tutkittu. Alle 3-vuotiaiden perheissä osittainen hoitoraha osoittautui kotihoidon tuen jatkeeksi. Hoitorahalle siirrytään yleensä lyhyen kotihoidontukijakson jälkeen, kun lapsi on puolitoistavuotias. Alle 3-vuotiaan lapsen vanhemmat käyttivät osittaista hoitorahaa osa-aikatyön ohella keskimäärin yhdeksän kuukautta, koulua aloittelevien vanhemmat lähes vuoden. Hoitorahaa käyttäneet perheet ja äidit ovat hyvätuloisia verrattuna kotihoidontuen käyttäjiin. Ennen lapsen syntymää kotihoidon tukea käyttäneet jakautuivat tasaisesti eri tulotasoille, mutta osittaisen hoitorahan saajista yli puolet sijoittui kolmeen ylimpään tulodesiiliin. Tämä selittyy etenkin osittaisen hoitorahan käyttäjien hyvällä työmarkkina-asemalla. Yksityisen hoidon tuki on vaihtoehto kunnalliselle päivähoidolle. Yksityisen päivähoidon aloittavista lapsista noin neljännes on alle 1,5-vuotiaita, mutta keskimääräinen aloittamisikä on kolmisen vuotta. Myös yksityisen hoidon tukea käyttävissä perheissä äiti on yleensä työllinen, mutta työttömiä, opiskelijoita ja kotiäitejä on noin 18 %. Kunnat tukevat merkittävästi yksityisen hoidon tukea kuntalisillä. Noin puolet kaikista kuntalisämenoista kohdentuu yksityiseen päivähoitoon, vaikka tukea käyttäviä on vähän kotihoidon tukeen verrattuna. Kuntalisäkunnissa yksityisen päivähoidon maksut ovat korkeammat kuin muissa kunnissa, mutta perheille koituvat maksut jäävät selvästi pienemmäksi. Tutkimustulokset ovat osa Kelan lapsiperhehanketta, ja ne perustuvat laajaan pitkittäisaineistoon, joka kattaa 60 % vuosina 1999–2009 synnyttäneistä äideistä ja heidän puolisoistaan.

Lähteet: Aalto Aino-Maija. Katsaus osittaisen hoitorahan käyttöön 2000-luvulla. Kela, Työpapereita 43, 2013. Pohjola Katja, Haataja Anita, Juutilainen Vesa-Pekka. Lasten yksityisen hoidon tuki osana päivähoitoa. Kela, Työpapereita 47, 2013. Katso myös: www.kela.fi/kaynnissa-olevat-tutkimukset#haataja1

Omaishoito laskee merkittävästi kuntien hoitomenoja – ongelmana tukijärjestelmän epävakaus

Tutkimuksen mukaan omaisten avulla saavutetaan vuosittain 2,8 miljardin euron säästö yli 70-vuotiaiden palveluissa. Suurin osa tästä omaisten avusta tapahtuu

omaishoidon tuen ulkopuolella. Kansainvälisesti vertaillen Suomessa omaishoidon tukea saa keskimääräistä harvempi ja maksettu tuki on meillä keskiarvoa pienempi. Suomessa omaishoidon tuen kattavuustavoite on 5–6 % yli 75-vuotiaista. Tavoite on matala, koska sen toteutuessa ilman tukea jää edelleen kolmas osa raskainta omaishoitotyötä tekevistä (23 000 hoitajaa). Heidän hoitotyönsä säästää tutkimuksen mukaan palvelumenoja keskimäärin 338 milj. euroa vuodessa. Omaishoidon tukijärjestelmän ongelmana on sen harkinnanvarainen rahoitus. Yhtenä vuonna määrärahoja saatetaan lisätä ja toisena leikata. Järjestelmästä puuttuu suunnitelmallisuus. Kunnittain käytännöt vaihtelevat, ja se aiheuttaa eriarvoisuutta järjestelmään. Omaishoidon tuen rahoitus tulisi vakauttaa, jotta hoitomuotoa pystytään kehittämään ja omaiset uskaltavat jatkossakin sitoutua hoitotyöhön. Tutkimuksen mukaan omaishoidolla katetaan merkittävä osa ikääntyneen väestön palvelutarpeesta. Jos omaisten hoitokäyttäytyminen muuttuu tulevaisuudessa, sen menovaikutus voi olla suuri.

Lähteet: Kehusmaa Sari, Autti-Rämö Ilona, Helenius Hans, Rissanen Pekka. Does informal care reduce public care expenditure on elderly care? Estimates based on Finland's Age Study. BMC Health Service Research 2013 Aug 15;13:317. Kehusmaa Sari, Autti-Rämö Ilona, Rissanen Pekka. Omaishoidon vaikutus ikääntyneiden hoidon menoihin. Yhteiskuntapolitiikka 78; 2013.

Kursseille osallistuneilla omaishoitajilla on ikäisiään huonompi elämänlaatu

Kansaneläkelaitos pyrkii tukemaan laitosmuotoisten kuntoutuskurssien avulla sellaisia omaishoitajia, joiden kyky toimia omaishoitajana on sairauden tai muun syyn takia uhattuna. Tutkimuksessa kartoitettiin kuntoutukseen osallistuneiden omaishoitajien koettua elämänlaatua sekä omaishoitajuuden kielteisiä vaikutuksia, myönteisiä merkityksiä ja omaishoitajana saatua tuen laatua. Omaishoitajien (n = 118) keski-ikä oli 71,4 vuotta, ja heistä lähes 90 %:lla oli yksi tai useampi pitkäaikaissairaus. Omaishoitajat kokivat saavansa useimmin tukea perheeltään. Yli puolella oli aina hyvä suhde avustettavaan. Kielteisistä vaikutuksista avustamisen katsottiin useimmin vaikeuttavan ystävyyssuhteitten ylläpitoa ja aiheuttavan ansassa olemisen tunteen. Heidän elämänlaatunsa oli huonointa sosiaalisella ja parasta ympäristön ulottuvuudella. Omaishoitajuuden kielteisillä vaikutuksilla oli yhteys huonompaan elämänlaatuun, saadun tuen laatuun, runsaaseen omaishoitoon käytettyyn aikaan ja hoidettavan heikkoon liikuntakykyyn. Verrattuina muualla Euroopassa aiemmin tutkittuihin omaishoitajiin nyt tutkituilla omaishoitajilla oli useammin kokemuksia kielteisistä vaikutuksista. Heidän elämänlaatunsa oli huonompi kuin muilla samanikäisillä suomalaisilla. Osalla tilanne vaikuttaa niin vaikealta, että kuntoutuksen aikaistamista tulisi harkita. Heidän saamaansa tukea olisi tehostettava, jotta omaishoito olisi mahdollista tulevaisuudessakin.

Lähde: Juntunen Kristiina, Era Pertti, Salminen Anna-Liisa. Kuntoutuskursseille osallistuneiden omaishoitajien elämänlaatu ja kuormittuminen. Gerontologia. 2013:27(1), 2–11.

Tieto omaishoitajien kuntoutuskursseista on kunnissa puutteellista

Tutkimuksessa selvitettiin kuntien omaishoitajien kanssa työskenteleviltä henkilöiltä heidän näkemyksiään kunnassa olevista omaishoitajien palveluista sekä omaishoitajien ohjauksesta niihin. Kysely lähetettiin 67 kuntaan. Kaikkiaan vastauksia

tuli 53 kunnasta (vastausprosentti 79 %) 73 työntekijältä. Lähes kaikissa kunnissa on ohje tai opas omaishoidosta. Yli 90 %:ssa kunnista on yksi tai useampi omaishoitajien palveluja koordinoiva työntekijä. Omaishoitajille tarjotuista palveluista yleisin oli palveluohjaus, jota tarjottiin kaikille lähes 90 %:ssa kunnista. Vain 28 % vastaajista arvioi, että heidän kunnassaan tunnetaan hyvin tai melko hyvin Kelan järjestämää omaishoitajien kuntoutusta, ja valtaosa (68 %) arvioi henkilökunnan tuntevan sitä melko huonosti tai huonosti. Omaishoitajia oli ohjattu edellisen vuoden aikana kuntoutuskursseille 37 kunnasta, kun 14 kunnasta ei ollut ohjattu yhtään omaishoitajaa kuntoutuskursseille. Yleisin syy siihen, että omaishoitajia ei kunnista ohjata kuntoutukseen, on tiedon puute kuntoutusmahdolli-suuksista. Suurin osa vastaajista toivoi Kelalta parempaa tiedottamista kuntoutusmahdolli-suuksista sekä verkkosivuilla että suoraan omaishoitajien kanssa työtä tekeville viranhaltijoille.

Lähde: Salminen Anna-Liisa, Juntunen Kristiina. Omaishoitajat tekevät satojen miljoonien säästöt. Kuntalehti. 2013/7: 50–52.

Asiakaslähtöinen kuntoutusjärjestelmä uudistamisen tavoitteeksi

Väestön ikääntymisen ja työurien pidentämisen tavoitteen vuoksi kansalaiset tarvitsevat kuntoutusta lähivuosina entistä enemmän. Vaikka kuntoutusta uudistetaan monin tavoin, se on jäänyt miltei näkymättömäksi kunta- ja palvelurakenneuudistuksessa sekä terveydenhuollon rahoitusta ja järjestämistä koskevissa selvityksissä. Kuntoutusta kehitetään tällä hetkellä eri osajärjestelmien uudistusten välityksellä eikä järjestelmän kokonaisuutta tarkastellen. Kuntoutusjärjestelmä muotoutui nykyisenlaiseksi vuoden 1991 kuntoutuksen kokonaisuudistuksessa. Kuntoutusta järjestetään tällä hetkellä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollossa, työeläke- ja vakuutuslaitoksissa, Kelassa, opetustoimessa sekä työ- ja elinkeinohallinnossa. Kolmannen sektorin järjestöjen, osuuskuntien, säätiöiden ja yhdistysten merkitys kuntoutuksen tuottajina on kasvanut, ja tätä kuntoutusta rahoittavat useimmiten kunnat. Kuntoutus nivoutuu kiinteästi työpaikkojen työhyvinvointitoimintaan, sairausvakuutukseen, työterveyshuoltoon sekä työllisyys- ja eläkepolitiikkaan. Tutkimusten ja selvitysten mukaan kuntoutusjärjestelmä sisältää tehottomuutta ja väliinputoamisen mahdollisuuksia. Järjestelmä näyttää vastaavan nykyisellään paremmin lasten, nuorten ja työikäisten kuin ikääntyvien kuntoutuksen tarpeisiin. Tehdyn rekisteritutkimuksen perusteella noin 9 % Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin väestöstä käyttää vuosittain jotain kuntoutuspalvelua.

Lähde: Ashorn Ulla, Autti-Rämö Ilona, Lehto Juhani, Rajavaara Marketta, toim. Kuntoutus muuttuu – entä kuntoutusjärjestelmä? Kela, 2013.

Aslak- ja Tyk-kuntoutukset parantavat mahdollisuuksia jatkaa työuraa

Kolme vuotta kuntoutuksen päättymisen jälkeen Aslak-kuntoutujista 96 % ja Tyk-kuntoutujista 77 % oli työmarkkina-asemaltaan aktiiveja, toisin sanoen he olivat työllisiä, työttömiä tai opiskelijoita. Vanhuuseläkkeelle oli siirtynyt kaikista Aslak-kuntoutujista 2 % ja työkyvyttömyyseläkkeelle 1 %. Vastaavasti Tyk-kuntoutujista 11 % oli siirtynyt vanhuuseläkkeelle ja 9 % työkyvyttömyyseläkkeelle. Aslak- ja Tyk-kuntoutuksella voidaan parantaa mahdollisuuksia jatkaa työuraa, mutta se edellyttää varhaista kuntoutustarpeen toteamista sekä eri osapuolten – työntekijän, työterveyshuollon ja työnantajan – välistä yhteistyötä ennen kuntoutusta ja sen jälkeen. Kuntoutuksen käynnistäminen jo ennen pitkiä sairauslomia tukee työelämässä pysymistä. Aslak-kuntoutus eli ammatillisesti syvennetty lääketieteellinen kuntoutus on luonteeltaan

varhaiskuntoutusta, ja sen tavoitteena on parantaa työssä jaksamista sekä työn ja elämän hallintaa. Tyk-kuntoutuksella puolestaan pyritään parantamaan sekä fyysistä että psyykkistä työ- ja toimintakykyä tilanteessa, jossa työkyvyttömyyden uhka on jo todellinen.

Lähde: Lind Jouko, Toikka Tuula, Heino Pekka, Autti-Rämö Ilona. Aslak- ja Tyk-kuntoutujien työuran jatkuminen rekisteritietojen perusteella. Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 83, 2013.

Kuntoutusprosessi kuntoutujan arvioimana: kirjallisuuskatsaus mahdollisista menetelmistä

Kelan tavoitteena on ottaa käyttöön menetelmiä, joissa asiakas itse arvioi kuntoutusprosessinsa onnistumista. Kirjallisuuskatsauksessa tunnistettiin 13 arviointimenetelmää, jotka voisivat soveltua pitkäkestoisen ja usein moniammatillisesti toteutetun kuntoutusprosessin arviointiin. Mittareiden kehitystyötä kuvaavissa artikkeleissa oli kuvattu kuntoutujien tai potilaiden osallistuneen aktiivisesti mittarin kehittämistyöhön, mutta yhdessäkään mittarissa ei ollut huomioitu kattavasti kaikkia niitä osatekijöitä, jotka on aiemmissa tutkimuksissa tunnistettu tärkeiksi osatekijöiksi asiakaslähtöisen kuntoutusprosessin onnistumisessa. Kela onkin alkanut kehittää arviointimenetelmää, joka parantaa asiakaslähtöisyyden huomioimista kuntoutuksessa. Arviointimenetelmän soveltuvuutta tutkitaan vuoden 2014 aikana.

Lähde: Jeglinsky Ira, Karhula Maarit, Autti-Rämö Ilona. Kuntoutusprosessi kuntoutujan arvioimana. Kuntoutus 2013:4:37–52.

Kuka arvioi CP-lasten elämänlaatua, ja mikä elämänlaatuun vaikuttaa?

Kela on rahoittanut laajaa CP-lasten toimintakyvyn arviointimenetelmien yhdenmukaistamiseen tähtäävää hanketta. Osana hanketta on käännetty australialainen CP-lasten elämänlaatumittari CP QOL-Child. Mittaria kokeiltiin Suomessa 27 CP-lapsen (ikä 9–12 vuotta) ja 78 vanhemman kanssa. Sekä lapset että vanhemmat kuvasivat elämänlaatunsa hyväksi. Lasten elämänlaatu oli itsearvioituna parempi kuin vanhempien arvioimana – muutoin paitsi kivun osalta. Tutkimus osoitti, että vanhemmat eivät tunnistaneet kivun merkitystä lapsen elämänlaadulle. Kivun oireista sekä sen aiheuttamasta haitasta on aina kysyttävä lapselta itseltään. Mitä vaikeampi liikuntavamma oli, sitä heikompi oli elämänlaatu.

Lähde: Böling Sanna, Varho Tarja, Mäenpää Helena, Forsten Wivi, Autti-Rämö Ilona, Haataja Leena. Measuring quality of life of Finnish children with Cerebral Palsy. J Pediatr Rehabil Med. 2013;1;6(3):121–7.

Kuntoutussuunnitelmissa kuvataan lasta, muttei tämän tarpeita tai tavoitteita

70 lapsen kuntoutussuunnitelmia tarkastellut tutkimus osoitti, että kuntoutukselle asetetut tavoitteet vastasivat vain harvoin asiakirjoihin kirjattuja kuntoutuksen tarpeita. CP-oireyhtymää sairastavien lasten Kelalle tehdyissä kuntoutussuunnitelmissa kuvattiin usein hyvin tarkasti lapsen toimintaa tutkimushuoneessa sekä kehon tason ongelmia, mutta lapsen toimintaa omassa arkiympäristössä oli kuvattu huonosti. Vain noin puolessa kuntoutussuunnitelmissa oli maininta siitä, että suunnitelma oli tehty yhdessä vanhempien kanssa. Tutkimuksen perusteella voidaan arvioida, että ICF-viitekehyksen

systemaattinen käyttö parantaisi kuntoutuksen tarpeiden kokonaisvaltaista tunnistamista sekä kuntoutuksen tavoitteiden määrittämistä.

Lähde: Jeglinsky Ira, Salminen Anna-Liisa, Carlberg Eva B, Autti-Rämö Ilona. Rehabilitation planning for children and adolescents with cerebral palsy.J Pediatr Rehabil Med. 2012;5(3):203–15.

Lasta ja perhettä on kuultava kuntoutusta suunniteltaessa

Vaikeavammaisen lapsen kuntoutuksesta koettua hyötyä paransivat vanhempien mahdollisuus osallistua kuntoutuksen suunnitteluun ja toteutukseen, riittävän tiedon saanti koko kuntoutusprosessin ajan sekä lapsen motivaatio osallistua aktiivisesti kuntoutustoimenpiteiden toteutukseen. Lapsen ja perheen voimaantumista lisäsi myös koordinoivasta yhdyshenkilöstä sopiminen sekä oman terapeutin aktiivinen osallistuminen kuntoutusprosessiin. Johtopäätöksenä on, että kuntoutussuunnitelma tulee tehdä yhteistyössä perheen kanssa, kuntoutustoimenpiteiden tulee olla lasta innostavia sekä aktiiviin toimintaan motivoivia. Hyvä kuntoutumisprosessi edellyttää perhekohtaista yhdyshenkilöä sekä tarpeenmukaista, ajankohtaista tiedonvälitystä. Tutkimus tehtiin osana Kelan laajaa Vaikeavammaisten kuntoutuksen kehittämishanketta.

Lähteet: Järvikoski Aila, Martin Marjatta, Autti-Rämö Ilona, Härkäpää Kristiina. Shared agency and collaboration between the family and professionals in medical rehabilitation of children with severe disabilities. Int J Rehabil Res. 2013 Mar;36(1):30–7. Järvikoski Aila, Härkäpää Kristiina, Martin Marjatta, Vasari Pekka, Autti-Rämö Ilona. Service characteristics as predictors of parents' perceptions of child rehabilitation outcomes.J Child Health Care. 2013 Oct 3. [Epub ahead of print]

Kuntoutus osallistaa näkövammaisia nuoria

Näkövammaisille nuorille tarkoitetussa Kelan järjestämässä Meikäläistä metsästämässä -kehittämishankkeessa pyrittiin parantamaan nuorten näkövammaisten toimintaedellytyksiä arjessa ja lisäämään nuorten osallisuutta omaan elämäänsä. Hankeen arviointitutkimuksen perusteella nuoret olivat päässeet kokeilemaan ja harjoittelemaan haasteellisina ja tärkeinä pitämiään asioita, oppineet uusia taitoja ja saaneet omien asioiden hoitoon liittyvää tietoa. Moni nuori tunsi saaneensa rohkeutta omien asioiden hoitamiseen ja itsenäiseen elämiseen. Myös suurin osa nuorten vanhemmista koki nuortensa edistyneen itsenäisen elämän taidoissa. Vuoden kestävä kuntoutusmalli mahdollisti nuoren omien tavoitteiden riittävän pitkäjänteisen työstämisen. Näkövammaisena nuorena itsenäistyminen on haasteellista ja edellyttää sekä nuorilta että heidän vanhemmiltaan paljon työtä. Yksilöllisten tavoitteiden mukaan suunniteltu, itsenäisen ja sosiaalisen elämän taitoja kehittävä kuntoutusmalli voi osaltaan ennaltaehkäistä näkövammaisten nuorten syrjäytymistä.

Lähde: Salminen Anna-Liisa. Kuntoutus näkövammaisen nuoren itsenäistymisen tukena. Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 82, 2013.

Masennushäiriöiden monimuotoinen varhaiskuntoutus voi hyödyttää työelämässä olevien työkyvyn säilymistä

Ensimmäisen masennusdiagnoosin saaneille työssä käyville 18–64-vuotiaille järjestettiin Kelan tukemaa monimuotoista kuntoutusta, jota verrattiin tavanomaiseen oireen-

mukaiseen hoitoon. Kuntoutukseen kuului paitsi kuntoutujien ryhmäkäyntejä, myös yhteistyötä työnantajien kanssa työolojen mahdollisten muutostarpeiden selvittämiseksi ja työstressin vähentämiseksi. Tulosten perusteella kuntoutusohjelmaan osallistuneiden masennusoireet lievenivät vertailuryhmää enemmän, ja kuntoutuksen aikana saatu vertaistuki, muu sosiaalinen tuki ja masennuksesta saatu tieto koettiin hyödylliseksi. Työolojen selvittäminen ja yhteistyö työpaikan kanssa koettiin kuntoutukseen sitoutumista ja motivoitumista auttavana tekijänä.

Lähde: Raiskila Tero, Blanco Sequeiros, Kiuttu Jorma, Kauhanen Marja-Liisa, Läksy Kristian, Vainiemi Kirsi, Tuulio-Henriksson Annamari, Hakko Helinä, Joukamaa Matti, Veijola Juha. The impact of early eclectic rehabilitative intervention on symptoms in first episode depression among employed people. Depression Research and Treatment 2013; 2013:926562. doi: 10.1155/2013/926562.

Työn psykososiaaliset tekijät ovat yhteydessä taloudellisesti merkittäviin terveysseuraamuksiin

Kelan ja Valtiokonttorin tutkimuksessa selvitettiin, liittyivätkö työn psykososiaaliset tekijät valtion työntekijöiden sairauslomiin, työtapaturmiin ja työkyvyttömyyseläkkeisiin. Tulosten perusteella sairauspoissaoloja vähensivät esimiehen antama palaute, henkisen kasvun mahdollisuus, hyvä ilmapiiri ja työn arvostus. Sairauspoissaoloja puolestaan lisäsivät vuoro- tai perioditytyö, yksipuoliset työliikkeet ja työympäristön ahtaus. Työtapaturmia oli vähemmän, kun työpaikan vuorovaikutus oli hyvä, ja enemmän, jos työhön liittyivät väkivaltaiset asiakkaat ja kiireisyys. Työkyvyttömyyseläkkeitä vähensivät hyvä työn hallinta ja hyvä työilmapiiri. Työkyvyttömyyseläkkeitä puolestaan lisäsivät vuoro- tai perioditytyö sekä väkivaltaiset asiakkaat. Johtopäätös oli, että työn psykososiaaliset tekijät olivat suoraan yhteydessä taloudellisesti merkittäviin terveysseuraamuksiin. Samasta aineistosta tutkittiin myös kuntoutuksen kohdentumista. Osoittautui, että työpaikan psykososiaaliset tekijät ja työhyvinvointi ennustivat kuntoutukseen pääsyä. Johtopäätöksenä oli, että valtion työntekijöillä kuntoutukseen kohdentuminen toteutui varsin hyvin niin, että kuntoutusta tarvitsevat myös saivat sitä.

Lähteet: Hinkka Katariina, Kuoppala Jaana, Väänänen-Tomppo Irma, Lamminpää Anne. Psychosocial work factors and sick leave, occupational accident, and disability pension: a cohort study of civil servants. J Occup Environ Med. 2013;55(2):191-7. Lamminpää Anne, Kuoppala Jaana, Väänänen-Tomppo Irma, Hinkka Katariina. Employee and work related predictors for entering rehabilitation – a cohort study of civil servants. J Rehabil Med 2012:44: 669–676.

Hyväkään tutkimus ei aina lisää käytännön kehittämiseen tarvittavaa tietoa – esimerkkinä yläraajan harjoittelu lapsilla, joilla on toispuolinen CP-oireyhtymä

Toispuolinen aivoinfarkti johtaa usein tilanteeseen, jossa aivoinfarktin sijainnin kannalta vastakkaisen käden käyttö vaikeutuu. Yläraajan toiminnan parantamiseksi on kehitetty harjoittelumenetelmä, jossa ”terveen” käden toiminta estetään, jolloin henkilö voi käyttää vain ns. ”hemikättään” (hemiplegia**)**. Eri tutkimuksissa on käytetty hyvin paljon erilaisia menetelmiä terveen käden käytön rajoittamiseksi ja ”hemikäden” harjoitteluun, mikä vaikeuttaa menetelmän käyttöönottoa. Tässä katsauksessa on arvioitu, miten menetelmän arkivaikuttavuuden kannalta relevanttia tietoa saataisiin kliinisen päätök-

senteon tueksi.

Lähde: Eliasson Ann-Christin, Krumlinde-Sundholm Lena, Gordon Andrew M, Feys Hilde, Klingels Katrijn, Aarts Pauline B, Rameckers Eugene, Autti-Rämö Ilona, Hoare Brian. Guidelines for future research in constraint-induced movement therapy for children with unilateral cerebral palsy: an expert consensus. Dev Med Child Neurol. 2013 Oct 8. doi: 10.1111/dmcn.12273. [Epub ahead of print]

Lonkkapotilaat hyötyvät eniten nopeasta pääsystä tekonivelleikkaukseen

Nivelrikko on yksi yleisimmistä liikuntakyvyttömyyttä ja kipua aiheuttavista tuki- ja liikuntaelinsairauksista. Tutkimuksessa selvitettiin jonotusajan pituuden vaikutusta polven ja lonkan primaariin tekonivelleikkaukseen liittyviin terveysvaikutuksiin sekä sairausvakuutuksen että terveyden- ja sosiaalihuollon kustannuksiin. Asiaa tutkittiin ennen ja jälkeen leikkausta satunnaistettujen potilasryhmien avulla. Tulosten perusteella jonotusajan pituudella ei yksinään ollut vaikutusta tekonivelleikkausta odottavien potilaiden elämänlaatuun eikä sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttöön tai kustannuksiin. Polven tai lonkan tekonivelleikkaukseen jonottavien potilaiden terveyteen liittyvä elämänlaatu on kuitenkin huono, ja vielä huonompi se on niillä potilailla, joilla on nivelrikon lisäksi muita liitännäissairauksia. Kustannusvaikuttavuusanalyysin perusteella nopean leikkausryhmän lonkkapotilaat saavuttivat enemmän laatupainotettuja lisäelinvuosia pienemmillä kustannuksilla kuin normaalin käytännön mukaan jonottaneet potilaat. Polvipotilailla tilanne oli päinvastainen. Jonotusajan vaikutukset vaihtelevat potilaan oman kokemuksen, sairauden vaikeusasteen ja sairausryhmän mukaan.

Lähde: Tuominen Ulla. The effect of waiting time on health outcomes and costs of total joint replacement in hip and knee patients. A prospective randomized controlled trial. The Social Insurance Institution of Finland, Studies in social security and health 126, 2013.

Kelan puhelinpalvelu – haasteita ja hyviä käytänteitä

Kelan ja Kotimaisten kielten keskuksen (Kotus) yhteistyöhankkeessa tutkittiin vuorovaikutusta Kelan yhteyskeskukseen soitetuissa puheluissa. Puheluiden yksityiskohtaisen analyysin avulla Kelan on mahdollista edelleen kehittää asiakaspalveluaan. Keskeinen tutkimustulos oli, että suullinen vuorovaikutus on toimiva väline hoitaa asiakkaan asioita. Keskustelussa ammattilaisen on koko ajan mahdollista havainnoida asiakkaan toimintaa ja saada palautetta. Hän voi esimerkiksi havaita, mikä tieto asiakkaalle on uutta, onko tällä ymmärrysongelmia ja sitoutuuko tämä ohjeiden noudattamiseen. Monet asiat ja ymmärrysongelmat, joiden hoitaminen ja selvittäminen kirjeitse tai verkossa saattaa vaatia moniakin toimenpiteitä, hoituvat keskustelussa usein välittömästi ja nopeasti.

Lähde: Raevaara Liisa, Sorjonen Marja-Leena, Lappalainen Hanna. Vuorovaikutus Kelan puhelinpalvelussa. Kela, Työpapereita 46, 2013.

Kelan tieteellisissä sarjoissa ilmestyneet julkaisut vuonna 2013

1. Kaisu Pitkälä, Niina Savikko, Minna Pöysti, Marja-Liisa Laakkonen, Hannu Kautiainen, Timo Strandberg ja Reijo Tilvis. **Muistisairaiden liikunnallisen kuntou-**

tuksen vaikuttavuus. Satunnaistettu vertailututkimus. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 125.

2. Ulla Tuominen. **The effect of waiting time on health outcomes and costs of total joint replacement in hip and knee patients. A prospective randomized controlled trial.** Studies in social security and health 126.

3. Elina Ahola ja Heikki Hiilamo, toim. **Köyhyyttä Helsingissä. Toimeentulotuen saajat ja käyttö 2008–2010.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 127.

4. Kristiina Härkäpää, Jaakko Harkko ja Tuula Lehikoinen. **Työhönvalmennus ja sen kehittämistarpeet.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 128.

5. Anna-Liisa Salminen. **Kuntoutus näkövammaisen nuoren itsenäistymisen tukena.**
   Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 82.

6. Jouko Lind, Tuula Toikka, Pekka Heino ja Ilona Autti-Rämö. **ASLAK- ja TYK-kuntoutujien työuran jatkuminen rekisteritietojen perusteella.** Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 83.

7. Mikko Niemelä ja Juho Saari, toim. **Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa.** Teemakirja.

8. Ilpo Airio, toim. **Toimeentuloturvan verkkoa kokemassa. Kansalaisten käsitykset ja odotukset.** Teemakirja.

9. Ulla Ashorn, Ilona Autti-Rämö, Juhani Lehto ja Marketta Rajavaara, toim. **Kuntoutus muuttuu – entä kuntoutusjärjestelmä?** Teemakirja.

10. Olli Kangas, Mikko Niemelä ja Anu Raijas, toim. **Takaisin perusteisiin. Perusturvan riittävyys kulutuksen näkökulmasta.** Teemakirja.

11. Aila Pikkarainen, Mariitta Vaara ja Ulla Salmelainen, toim. **Gerontologisen kuntoutuksen toteutus, vaikuttavuus ja tiedon välittyminen.** Erillisjulkaisu.

Nettijulkaisut

1. Pertti Honkanen ja Jussi Tervola. **Vuoden 2013 perusturvamuutoksien vaikutukset.**
   Nettityöpapereita 41.

2. Timo Hujanen ja Hennamari Mikkola. **Työterveyshuollon palvelujen kustannusten alueelliset erot.** Nettityöpapereita 42.

3. Aino-Maija Aalto. **Katsaus osittaisen hoitorahan käyttöön 2000-luvulla.** Työpapereita 43.

4. Meng Zhou. **Microsimulation. Statistical methodology and assessment of uncertainty.** Working papers 44.

5. Jani Miettinen, Jussi Tervola, Lauri Virta, Hanna Koskinen, Ulla Tuominen, Timo Maljanen ja Hennamari Mikkola. **Sairaanhoitovakuutuksen korvaamien yksityisten terveyspalvelujen käytön kehitys ja hintavertailu.** Työpapereita 45.

6. Liisa Raevaara, Marja-Leena Sorjonen ja Hanna Lappalainen. **Vuorovaikutus Kelan puhelinpalvelussa.** Työpapereita 46.

7. Katja Pohjola, Anita Haataja ja Vesa-Pekka Juutilainen. **Lasten yksityisen hoidon tuki osana päivähoitoa.** Työpapereita 47.

8. Signe Jauhiainen ym. **Vaihtoehtoisia korvausmalleja hammashoidon sairausvakuutusjärjestelmän kehittämiseksi.** Työpapereita 48.

9. Jenni Blomgren ja Helka Hytti. **Työkyvyttömyydestä ja työttömyydestä aiheutuva työelämästä poissaolo sekä aktiivitoimenpiteille osallistuminen Pohjoismaissa 2005 ja 2010.** Työpapereita 49.

10. Karoliina Koskenvuo ja Ilona Autti-Rämö. **Alle 25-vuotiaiden nuorten työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuuksien käytön kehitys.** Työpapereita 50.

11. Jouko Lind. **Kelan järjestämän kuntoutuksen toteutuminen työikäisillä maahanmuuttajilla.** Työpapereita 51.

Lisätietoa ja tilaukset:

Uusin tutkimustieto löytyy Tutkimusosaston internetsivuilta osoitteessa: www.kela.fi/tutkimus. Ajankohtaista keskustelua voi käydä tutkimusblogissa osoitteessa: www.kela.fi/tutkimusblogi. Kelan tutkimusta voi seurata myös Twitterissä: twitter.com/kelantutkimus ja SlideSharessa: /www.slideshare.net/kelantutkimus.

Kaikki sarjoissa ilmestyneet julkaisut ja suurin osa muistakin julkaisuista on saatavissa ilmaiseksi internetsivuilta. Painettujen julkaisujen tilaukset: julkaisut@kela.fi tai puh. 020 634 1947.

Helsinki 2014
ISSN 0355-4996

Kela|Fpa